

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585 Ljubljana. Naslov uprave: Nazorjeva 1/I, telefon 22-284 — Poštni predal 355-VII.

Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din — Št. tek. računa: 50101-678-47093

Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 13. oktobra 1972

LETO XXIII. — ŠT. 16

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

Po nepotrebnem vznemirjeni

O nevarnosti, da bi bilo z zveznim predpisom hudo okrnjeno financiranje družbenih dejavnosti (o tem smo pisali v zadnji številki) je postavil vprašanje poslanec prosvetno-kulturnega zbora skupščine SRS Jože Melanšek.

Nanj je odgovorila na seji zbora, dne 29. septembra, podpredsednica izvršnega sveta dr. ALEKSANDRA KORNHAUSERJEVA naslednje:

Vprašanje, ki ga postavlja Jože Melanšek, in na katerega terja odgovor tudi predsednik republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, zadeva problem, ki ga izvršni svet nenehno spremlja. V svojem delu je upošteval stališča zakonodajne, izvršne, sodne in politične skupnosti in družbene političnih organizacij.

Ugotovljeno je bilo, da so družbene dejavnosti v Sloveniji izjemno zainteresirane za stabilizacijo in morajo podpirati stabilizacijske napore, saj nesobalnost tudi te dejavnosti ne bi prizadene. V okviru ekonomske politike v Sloveniji so se družbene dejav-

nosti že nekaj let sporazumno omejevale v dogovorjene okvire porabe. Sporazume in dogovore, ki so bili zasnovani na predvidenih stopnjah rasti, so nepredvidena inflacijska gibanja vedno znova ogrožala.

Tudi v letu 1972 velja v Sloveniji enak sistem dogovarjanja za financiranje družbenih dejavnosti in omejevanja v dogovorjene okvire tako glede na stopnje prispevkov, davkov in taks kot tudi v nominalnih zneskih. Sredstva, ki presegajo dogovorjeno vsoto, se imobilizirajo. O porabi teh sredstev bo skupščina posebej odločala.

Omejeno porabo na področju družbenih dejavnosti v Slo-

veniji ureja vrsta družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov in zakonov za oblikovanje dohodka teh dejavnosti na osnovi njihovega dela ter tudi merila za vrednotenje tega dela.

ZA PODROČJE IZOBRAŽEVANJA:

— Samoupravni sporazumi o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki so ga sklenile delovne organizacije s področja dejavnosti osnovnih šol — 23. 11. 1971

— Samoupravni sporazumi o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki so ga

sklenile delovne organizacije s področja posebnih šol in zavodov SRS in vzgojnih posvetovalnic SRS — 14. 6. 1971

— Samoupravni sporazumi o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki so ga sklenile delovne organizacije s področja glasbenih šol 7. 12. 1971

— Samoupravni sporazumi o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki so ga sklenile delovne organizacije s področja glasbenih šol 7. 12. 1971

— Samoupravni sporazumi o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki so ga

(Nadaljevanje na 2. str.)

Z lučjo po učitelja?

28. septembra je zveza pedagoških društev SR Slovenije priredila v klubu poslancev strokovno posvetovanje z delovnim naslovom Aktualni problemi kadrovanja učiteljev v SRS.

Posvetovanja so se udeležili strokovni, družbenopolitični delavci in predstavniki republiških ustanov, ki se ukvarjajo s temi vprašanji. Kadrovanje učiteljev je celoten, pomemben problem, ki povzroča družbi vedno več glavobola.

Dobrih dokumentov o vzgoji in izobraževanju je bilo že veliko. Kaže, da bo težko dobiti boljše. Zveza pedagoških društev je zaradi tega menila, da bi se bilo dobro lotiti vprašanja, ki pomeni eno temeljnih vozlišč te celotne problematike. Vsa podobna vprašanja produkcije se zaustavijo ob pomanjkanju ustrezno usposobljenih ljudi. Vzgojno-izobraževalno področje v tem ni izjema. Temeljno vprašanje: gre za poti — kako si pridobiti kandidate za učiteljski poklic, zlasti pa kandidate za razredni pouk (sedaj je 277 praznih mest! Kako pa bo čez dve, tri leta?).

Ker smo doslej že ubirali različne poti pri reševanju tega problema od l. 1945 do 1972, pa nismo kaj prida uspeli, je treba poizkusiti iskati nove. Ne katere teh poti je nakazala v svojem referatu Majda Uršičeva, drugo predlagano pot lahko spoznamo iz prispevka dr. Franca Pedička. Pri reševanju perečega problema kadrovanja je treba upoštevati, poleg družbeno-idejnih izhodišč in osebnostno-etičnih meril, tudi zelo pomemben dejavnik — stalno strokovno rast učiteljev, povezano s vertikalno prehodnostjo.

Kako potreben je bil ta posvet, je razvidno iz razprave, ki je sledila. Lahko bi jo imenovali: opozorilo pedagogov-praktikov na šibke točke našega vzgojno-izobraževalnega sistema.

BITI UČENEC IN UČITELJ HKRATI

V referatu „Po kakšni poti iz nezavidljive situacije“ je Majda Uršičeva nakazala nekatere poti za rešitev kadrovanja učiteljev v SRS. Kot možne ukrepe predlaga: — materialno stimulacijo s postopno graduacijo točk glede na oddaljenost kraja od večjih kulturnih in industrijskih središč in glede na težavnost delovnega mesta.

Kot možne poti pa: — podeželska šola naj sama usmerja učence v učiteljski poklic. Temeljna izobraževalna skupnost in republiška izobra-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nova številka tekočega računa

Bralcem sporočamo, da ima Prosvetni delavec novo številko tekočega računa, in sicer: 50101-678-47093.

DA NE BO JUTRI PREPOZNO

Že je minil 2. oktober v letu 1972. Minil je torej letošnji svetovni dan otrok vsega sveta. Pred leti ga je razglasila generalna skupščina združenih narodov.

Leto za letom praznuje ta dan mlado in staro v več državah, v več deželah. Ta dan prijateljstva otrok vsega sveta je praznovalo letos več kakor sto dežel.

Otroci širom sveta živijo v svetu, ki se razvija v velikih, globokih, zakoreninjenih družbenih nasprotjih. V svetu, kjer se vedno bolj uveljavlja nasilje. V vojnih spopadih, v bombnih napadih, v nasilnem ugrabljanju letal, v nešteti prometnih nesrečah...

Kdo trpi v takem svetu? Vsi, vsak po svoje, otroci, ti pa gotovo najbolj. Saj so otroci tisti, ki potrebujejo občutek varnosti.

Mednarodna zveza za varstvo otrok in UNICEF sta letos za ta dan pozvala ves svet: Pomembno je, da mislimo na potrebe in na pravice vseh otrok, ne samo tistih, za katere sami skrbimo, ki jih poznamo in imamo radi...

Učitelji imamo radi otroke. Učitelji cenimo delo z otroki. Za smotre, ki jih je proklamiral svetovni dan otrok lahko leto in dan mnogo storimo.

Bodimo glasniki otrokovega zdravega razvoja! Bodimo glasniki boljših pogojev vzgoje in izobraževanja! Povsod, kamor že seže naš glas: v šoli, krajevni skupnosti, občini, v skupščini...

Naša družba je mlada, mlada je danes in bo mlada še jutri. Razvijala, rasla, bogatila in siromašila se je in se tudi bo v velikih nasprotjih, sunkovito, nenehno.

Letošnji teden otroka je bil posvečen predvsem otrokom v siromašnih mestnih predelih.

Ce kje, potem se bomo temu pozivu prav gotovo odzvali. Socialna nasprotja rastejo. Vsekakor hitreje kakor smo si lahko kdaj mislili. Z njimi rastejo socialne krivice. Ne bodimo samaritani, otroke pa zaščitimo!

Kolikokrat zidamo cela naselja, ne da bi poskrbeli za mladi rod, ki tod živi. Investitorji in z njimi centri finančne moči imajo vse premalo čuta za potrebe mladega rodu.

Vse prevečkrat smo ostajali, ko smo se zavedli skrbi za otroke, pri resolucijah, pri proklamacijah. V njih so bili velikodušni načrti. Ob teh načrtih so nam vstajale vizije. Ob vizijah smo se opajali.

Tistih kamnov pa dostikrat nismo postavljali drugega na drugega, višje in višje kakor bi morali storiti, če bi hoteli vizijo oživiti.

Naj navedem za primer zakon o enotni osnovni šoli. Pa o malih solah. Pa o predšolski vzgoji. Pa o celodnevem bivanju otrok v osnovni šoli. In tako naprej.

Minila so leta. Pogojev za resnično enotno osnovno šolo še vedno nismo ustvarili. Življenje nas o tem vsak dan vztrajno in trmasto podučuje.

Poslanica za svetovni dan otrok vsega sveta govori:

Ce bodo otroci prikrašani danes, bo jutri vsemu svetu primanjkovalo zdravih, krepkih, inteligentnih in sposobnih ljudi. Prav ti pa bodo potrebni, da bi zagotovili svetu trajen napredek in mir.

V tem je izziv: Od besed k dejanjem! Vsak dan in vse leto! Na šoli in tudi v skupščini!

BRANKA JURCA

...ki so naši obrazi. Obrazi ciganskih otrok. Dobro nas pogledite. Nič nismo drugačni od drugih

Delovna organizacija v vzgojno-izobraževalnem sistemu

Se pred nedavnim smo s sistemom vzgoje in izobraževanja pojmovali samo vertikalno strukturo šolstva, od osnovne šole do univerze. Današnji vzgojnoizobraževalni sistem pa je daleč presegal nekdanji okvir: nadaljšuje se navzdol v sistem, ki vključuje predšolsko vzgojo, oboljšanje se je razvil stopenjski sistem šolanja ob delu, kot nadgradnja te nove celote pa navedena vedno bolj razcepa sistem na delovna in izpopolnjevanja.

Med razmeroma starimi izobraževalnimi institucijami, ki jim še danes priznamo pomembno mesto v vzgojnoizobraževalnem sistemu, so tudi delovne organizacije. Vsaka delovna organizacija postaja vse bolj tudi izobraževalna ustanova, saj je skrb za temeljno izobraževanje in usposabljanje delavcev ter njihovo nenehno izpopolnjevanje eden izmed bistvenih dejavnikov njene produktivnosti, „modernizacija kadrov“ pa pogoj za uvajanje modernejše tehnologije.

Delovne organizacije opravljajo v vzgojnoizobraževalnem sistemu zlasti naslednje naloge: — za več kot polovico danes

zaposlenih je bila delovna organizacija edina strokovna šola — tu so se usposobili za delo;

— za večji del zaposlenih je delovna organizacija tista, ki spodbuja in mnogokrat tudi omogoča nadaljnje izobraževanje in izpopolnjevanje;

— za mnoge strokovne kadre je v času šolanja podjetje tudi učilnica in delavnica, v kateri pridobivajo neposredno strokovno prakso;

— v delovni organizaciji se po končanem šolanju mladi delavci in strokovnjaki uvajajo v delo in v konkretne naloge posameznih delovnih mest.

Tudi v prihodnje se vloga delovnih organizacij v sistemu vzgoje in izobraževanja ne bo zmanjšala. V njih bo sicer manj tistega prvega usposabljanja za delo in poklic, ker bodo morale strokovne šole postopno prevzeti poklicno izobraževanje pretežnega dela mladine.

Več skrbi pa bodo nosile delovne organizacije za dokvalifikacijo, za permanentno izpopolnjevanje, včasih tudi za delno ali celotno prekvalifikacijo svojih delavcev. Ta skrb se ne bo smela omejevati le na ozko

strokovno področje, pač pa bo morala zajeti tudi nenehno družbeno usposabljanje in ne nazadnje dvig kulturne ravni zaposlenih.

Delovna organizacija je torej sestavni del vzgojnoizobraževalnega sistema, čeprav dostikrat s tem sistemom premalo povezana, v njem zapostavljena in prepuščena sebi. Medtem ko so nekateri izobraževalni centri v delovnih organizacijah ali ob njih postali razvite, kadrovske in materialno močne ter sodobne izobraževalne ustanove, so v mnogih delovnih organizacijah sedanje izobraževalne službe šle na začetku potrebnega razvoja v izobraževalni center, ki bo kos navedenim nalogam. Pri tem bo morala pomagati tudi družba, ki je živo zainteresirana za razvoj izobraževanja v delovnih organizacijah. Pomembno vlogo bo lahko imelo tudi novo ustanovljeno združenje izobraževalnih centrov in služb. To povezuje predvsem tiste delovne organizacije, ki so dojele potrebe razvoja in so za napredek izobraževanja svojih delavcev pripravljene največ storiti. JOŽE VALENTINČIČ

Tudi jaz sem velika — berem ...

Ugrabiti ugrabitelje

V našem pohlevnem mestecu so neki mračni tipi ugrabili pet vodilnih uslužbencev: Direktorja kurje farne Kokodak, direktorja banke Uni-vas, predsednika sindikata privatnih obrtnikov, generalnega direktorja gradbenega podjetja Kupiparcela in generalnega avtoservisprodajnega agenta Brzinožepa. Mestece je ostalo pet mesecev odprtih ust. Posredoval je Interpol. Obrnili so vsako kopiceno seno, pregledali vse bare in sobice sumljivih damic. O ugrabitljivih niti sledu. Vse slavne firme so začele zbirati za odkupnino namoprispevek. Banka je ponudila ugrabiteljem enomesečno potovanje na Havaje, farma Kokodak pa vsakemu avtomobil BMW 2500. Gradbeno podjetje Kupiparcela je bilo pripravljeno odstopiti neko tisočhektarsko dolino v bližini Ljubljane, če njihovega krušnega očeta izpustijo.

Ugrabitelji pa — molk. Niti ponudbe niti izsiljevanja! Ponoči pa je neka neznana roka prilepila na vrata vseh omenjenih podjetij in ustanov plakat z eno samo parolo: ČAS DELA ZA NAS!

Tercijalke so se križale. Družine — objokane in brez šoferjev, brez očetov. Nobenih izletov, nobenih vikendov, nobenih potovanj. Živa žalost, mestece brez duše, tako rekoč — brez glave.

Direktorja kurje farne Kokodak je nadomestil inženir Sedivkot. Bil je tih in znal je pet svetovnih jezikov. Doslej je lepil znamke v komercialnem oddelku. Hodili so mimo njega, kot tava pogled skozi stekleno steno. Hotel je temeljito reorganizacijo med kurjimi velikasi.

Direktorja banke Uni-vas je nadomestil ekonomist Lovipara. Takoj je ukinil gradnjo podružnic iz belega marmorja, sedeže iz kameljeve usnje, množice gimnazij, nepotrebne kompjuterje in teke sefov.

Arhitekt Sonček je pustil dolino v okolici Ljubljane, ker ni hotel popačiti svoje deželice. Za hotelom Lev je zgradil stanovanjske bloke, podrl je nekaj ulic in iz skrbastega mesta naredil mesto brez potresa. Nekaj manipulantov je zadela kap, ker je dal družbi stanovanja — zastoj in se je zadovoljil le z občinsko plačo, brez dogovorjenih natečajev.

Generalnega pri Brzinožepu je nadomestil izumitelj — Vohek. Ta je izumil napravo za vsrkavanje izpušnih plinov, napravo za avtomatsko slikanje cestnih gusarjev, montirano ob cestah, napravo za zvišanje eksplozivne moči mešanice in servise, ki popravljajo tudi v področnih gorskih vaseh.

Družine ugrabljenih so bile povsem osmešene. Ugrabitelji so sploščali, da so njihove očete poslali na obiranje koruze, trgatve in upravljanje drugih poljskih del v neko zapuščeno vas, kjer žive samo otroci in starke.

Casopisi so pričeli takoj pisati o fenomenalnem podvigu s priklasnim klasičnega zgleda. Družine ugrabljenih so se v enem letu preselile k nekdanjim poljedelcem. Radio je objavil vest, da so vseh vseh omenjenih tovariši po poklicu — kmetijski tehniki. Nato je izšla ta vest preklicana — nihče ni imel osemletke.

Zdaj okrog nekaj tisoč položajčkarjev drgeta pred ugrabitelji. Govori se, da bodo tako ugrabljanje uvedli kot narodni šport.

IVAN CIMERMAN

»ZA STARO PRAVDO«

PARAGRAFI

Če nas obljuba potegne za rokav

Profesorja Gabra je že leto dni žulila neizpolnjena obljuba. Žulila ga je po malem, toda vztrajno kakor čevlji, ravno toliko pretesni, da se mučiš z njimi v dobri veri, da jih boš uho-dil, v resnici pa so ti v jezo vse do trenutka, ko jih naveličan in razkačen zabrišeš v kot.

Ko mu je žena ležala v mizer-nih razmerah na onkološkem inštitutu in so jo komaj rešili smrti, se je bil trdno namenil prispevati spodoben znesek za gradnjo inštitutskega poslopja.

Obljube... posebno denar-ne! Saj vemo, kako je z njimi.

Tako prijetno je bilo živeti brez skrbi za ženinovo zdravje, da je misel na neizpolnjeno obljubo vedno znova podremavala kakor mačka na topli peči. Le kadar je prebiral objave darovalcev, ga je postalo sram. V takih trenutkih je vselej sklenil, da mora stvar nemudoma urediti. A kaj, ko pa je bila njegova proračunska matematika nasproti podivjanim cenam nenehno v obratnem sorazmerju in je bila vrvice kar naprej prekratka...

Z občutkom starega dolžnika je profesor dočakal svojo upokojitev. To pa je dogodek, ki se mora po tradiciji obvezno proslaviti najmanj v takem krogu kakor fantovščina pred poroko. Naj stane, kar stane — pred kolegi se za nobeno ceno ne bo blamiral.

Ko je potegnil svojo zadnjo plačo, je kot nikoli v življenju zasijal od sreče, saj mu je blagajnik to pot izročil še drugo ovojnico z odpravnino, kar je bilo med šolniki popolna novost. — Zdaj smo pa na ko-nju...

Z dvojno plačo v žepu (odpravninsko je spravil posebej, da bi ženo presenetil) je s svojimi povablenci zavil v patriarhalno krčmo.

Natakarji so družbi hitro sestavili nekaj mizic. Izkazalo se je pa, da je ena med njimi precej majava, in sicer prav tista, za katero sta sedla gostitelj in njegov šef kot častna gosta. Slav-ljenec je brez natakarske po-moči bliskovito odpravil ne-všečnost s tem, da je uporabil kot podložek sredstvo, ki ga je imel slučajno v žepu, misleč: če je pismo ali kaj takega, že pobe-rem in spravim, preden odide-mo.

Zabava je potekala kot po maslu. Vsi so bili židane volje, pomlajeni in razposajeni kakor na fantovščini. Litri so drug za drugim prihajali na mizo in kot bi trenil, je prišel čas, ko se je natakark začel opravičevati, češ da zapirajo... Seveda, morali so oditi, a ne domov — narav-nost v bar, od tam pa še k nje-mu na dom. In žena je bila ravo-že naspána, ko so bili dobro-voljni „fantje“ željni njene kave.

In tako so se prijatelji „fanta-stično“ razpoloženi v zgodnjem jutru poslovili. Ko je profesor za kolegi zapiral vrata, je zado-voljno mrmral: No, to je bil pa res večer, vreden spomina...

Kot discipliniran zakonec je nanovo pečeni penzionist še pred odhodom v posteljo ženi izročil redno plačo:

— Sicer sem kuverto z zapit-kom precej olajšal, zato imaš pa

Neki popolnoma normalen fant iz naših domačih logov ni končal osnovne šole. Nič nenavadnega. Takih primerov je iks. Bolj ko si pri pravi, teže se prebiješ skozi vse mogoče norčije. To je stara resnica.

Družina je bila proletarska, zato ni imela zvez. Očetu se je vse-eno posrečilo pretentati nekega mojstra, da je fanta sprejel v uk. Nezakonita gesta, da vam ne bo še žal! Fant vendar nima osem-letke.

In zgodilo se je. Ta vajenska nadloga je že prvi dan ponorela od pridnosti in zdržala isti tempo vsa tri leta. Mojster je bil pa tudi zanesenjak stare vere. Zahotelo se mu je imeti posebno življenjsko zaslugo: fanta mora spraviti naprej v šole! Ja, kozel stari, kako? Nemogoče, je dejal direktor visoke srednje šole, nemogoče, fant nima osnovne šole. Ne, nič ne pomaga. Žal, nobena pridnost ne pomaga. Samo spričevalo pomaga.

Mojster pa nad ravnatelja: dajte, napišite mu spričevalo, da je naredil osmi razred! Poglejte, razmislite, sprevidite, iz tega fanta bo še nekaj! Zagotavljam vam! Poznam ga! Najboljši inženir bo. Druž-bi bo koristil. Družbi!

Ne more napisati, da je, česar ni. Preklicani smrkavec, zakaj pa je bil včasih tako zanič! Cvek iz zemljepisa. Cvek in zgodovine. Cvek iz risanja. Cvek iz gospodinjstva. Cvek iz deklamacij. Cvek iz rast-linstva. Cvek iz kože klamf. Saj ni bilo slabšega od njega. Tiste svoje trapaste balone je spuščal v zrak in pravil so, da hoče nare-diti raketo. Trot. Učil naj bi se bil, da bi vedel, koliko nog ima konj. To je snov osemletke, ne pa raketa!

— Mi je prav žal. Zakon je zakon. Spričevala mu ne moremo napisati.

— Mi je prav žal. Zakon je zakon. Brez spričevala ga ne moremo sprejeti.

Mi je prav žal, da je zakon sploh zakon.

tukaj čudovito odškodnino...

Segel je v žep, da se postavi pred ženo z odpravnino, toda kuverte ni bilo v njem, niti v kakem drugem. Ves se znova pretiplje — zaman. Zelen od presenečenja in sramu s težavo izdavi:

— Nekdo me je moral okra-sti! V baru je to zelo mo-goče... Pa saj nisem bil tako pijan, da bi ne vedel zase! — Ka-korkoli, denar je za zmeraj iz-gubljen...

Zadovoljnost z večerom, ki mu je še pred nekaj minutami pohila srce, je v hipu potonila v močvirju razočaranja nad samim seboj.

Jezen nase, da tako klavarno začena prvi dan pokoja, je su-nil od sebe na pol sezuti čevlji, pri tem pa z nogo zadel ob mizo in se precej udaril. — Vražja mizal je zarentačil in se prijel za bolečo piščal. Tisti hip pa se mu je zablistalo v možga-nih.

Skočil je pokonci kot strela, pivska omočica prekropane noči se je v trenutku spremenila v občutek tumorske napetosti, kakršne ni preživljal ne ob di-plomi ne pred snubitvijo. — V nekaj sekundah je bil spet opravljen. Zdirjal je iz stanova-nja kot burja. Žena je klicala za njim, a ni dobila v odgovor dru-gega kot: „Pusti me!“

Po ulicah je brez vsakršnih vedenjskih pomislekov dirjal ka-kor solarček, spotoma pa mu je v srcu zasvetil sklep: Če me de-nar še čaka (a tega ne verja-mem!), gre polovica naravnost na inštitut...

In padel je v tisto krčmo ka-kor bomba. Stoli so bili še na mizah, zaspana snažilka pa je malomarno pometala. Začu-deno se je ozrla vanj, češ, ta je pa zgoden!

Profesorjeve oči so bliskovito odkrile sklop mizic v posebni izbi, kjer so sedeli. Pod nogo tiste nesrečne mize se je še zme-raj belila njegova ovojnica. Raz-ločno je slišal porogljiv pozdrav izpod mizne noge: „Dobro ju-tro, norec stari!“ Hkrati pa mu je tolažilno pomežiknila: „Tvo-ja sem pa vendarle — vidiš, zve-sto te čakam...“

Pograbil je ovojnico in jo do kraja razburjen poljubil. V hi-trici je ugotovil, da je nedotak-njena: pozdravil ga je šop samih novih malomarnosti in „tumor“ v glavi se je razblinil kakor zrak iz predrte zračnice.

Sele zdaj je utegnil snažilki voščiti dobro jutro s pripombo, da je bil sinoči tu pozabil neko „malenkost“. Prav rad bi ji po-daril enega od bankovcev za njeno malomarnost (tista izba je bila že pometena), pa ga je bilo preveč sram.

Z umirjenim, profesorsko do-stojanstvenim korakom se je na-potil proti domu, saj nikoli nih-če ne bo zvedel, kako je s po-zabljenostjo kronal svojo upoko-jitev, pa tudi tega ne, kako ga je obljuba potegnila za rokav.

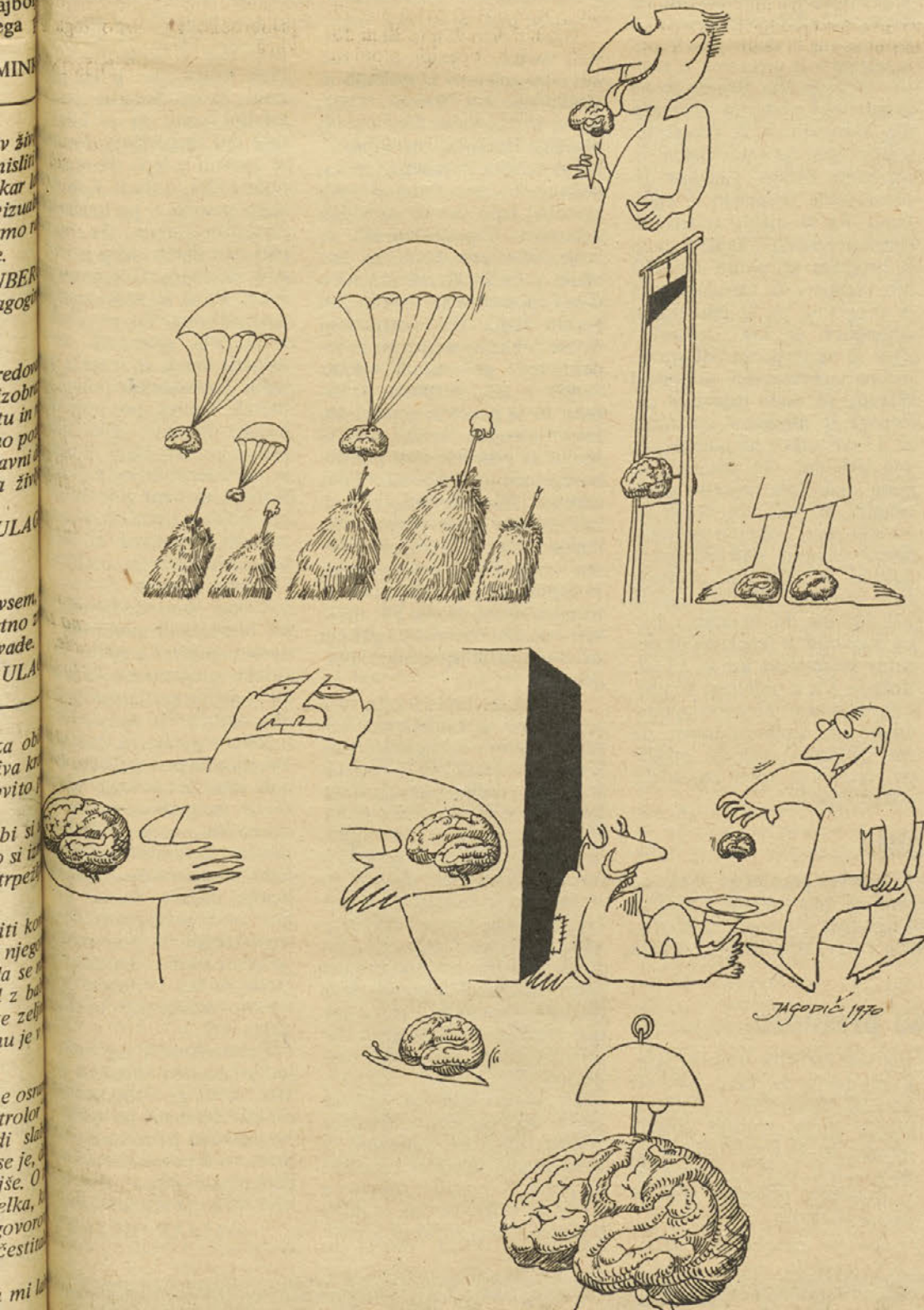
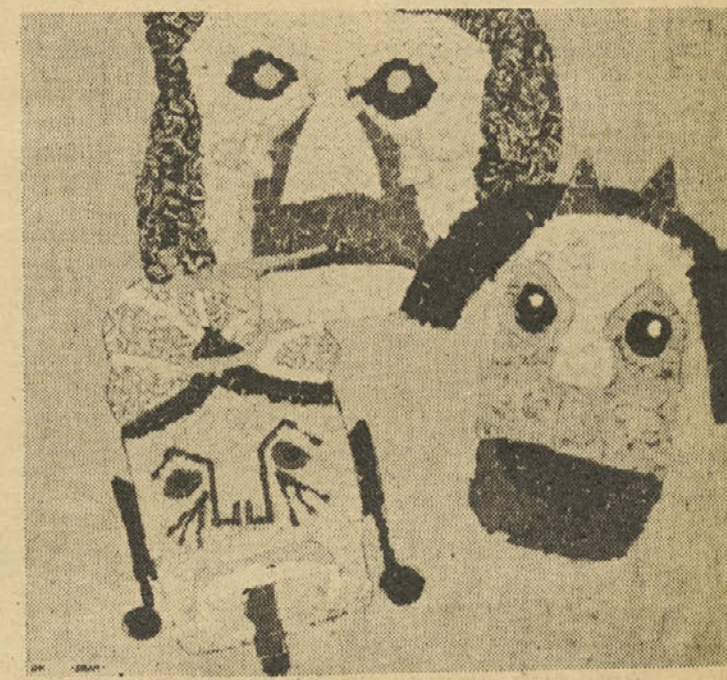
Čez nekaj dni pa je z občut-kom končnega pomirjenja bral v časopisu objavo: „Onkološki inštitut se neimenovanemu da-rovalcu iskreno zahvaljuje za ve-likodušen prispevek.“

JANEZ LAMPIČ

Aforistični definiciji

KAJ JE NEMOGOČE: Ne-mogoče je v Krtovem kraljestvu govoriti o svetli bodočnosti.

KAJ JE NIČLA NA TEM TERMOMETRU: To je žival, ki jo imamo vsak dan za kosilo.

Možgani — središče vsega. Pri odraslem človeku tehtajo okrog 1360 gramov. S to težjo ali lažjo, bolj ali manj nagubano navlako pa se vse življenje ubada prosvetni delavec. Precej zahteven posel, mar ne?

ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI

Preveč otrok?

Tudi v Ajdovščini ugotavljajo: pri sedanjem številu otrok v mestu in bližnji okolici je v vzgojno-varstvenem zavodu še vedno premalo oddelkov. Zelo veliko je staršev, ki iz dneva v dan zamažajo vrata v vrta vzgojno-varstvene ustanove, v kateri iščejo prostor za svoje otroke. S takimi in podobnimi težavami na področju otroškega varstva skušajo na razne načine ugoditi staršem in ublažiti pritisk podjetij, ki zahtevajo, naj sprejmejo v vrtec otroke njihovi

delavci. Podjetja največkrat le zahtevajo, „manj opazna“ pa so takrat, kadar je treba dati denar.

V Ajdovščini rešujejo prostorski problem na več načinov. Že zdavnaj so presegli normative skupine, včasih se jim posreči najti ustrezen prostor za otroke, tudi v hiši, stolpiču... Očitno je, da bo treba že kmalu uresničiti zamisel o gradnji novega vrtca v Ajdovščini, na katero mnogi že več let opozarjajo.

V prvih dneh letošnjega šolskega leta so delavci hiteli urejati mlečno kuhinjo v osnovni šoli v Ajdovščini, ki bo stala nekaj več kot 30.000 din. Čeprav brez kuhinje, so otroci kar sami poskrbeli za malico v glavnem odmoru. Kupili so jo v eni izmed bližnjih delikatesnih trgovin ali pa so si malico prinesli od doma. Kakorkoli že, odslej bo za malice na šoli temeljito poskrbljeno. Včasih je vredno malo potrpeti.

Temeljna izobraževalna skupnost Ajdovščina še vedno premalo denarja

Temeljna izobraževalna skupnost v Ajdovščini ima letos na voljo 10.905.638 din; od tega denarja je prejela 7.641.800 din iz prispevka za izobraževanje in iz proračuna, 3.236.133 din od posebnih dopolnilnih sredstev republiške izobraževalne skupnosti za financiranje A in B programa ter iz posebnih dopolnilnih sredstev za amortizacijo nepremičnin. Okrog 20.000 din je dobila od predvidenih vračil, štipendij in posojil, 26.200 din od republiške izobraževalne skupnosti za štipendiranje pedagogike, 56.181 din pa se je lani nabralo na skladu za amortizacijo nepremičnin (prenesli so jih v letošnje leto).

Medtem ko s financiranjem oziroma razdelitvijo denarja za A program niso imeli posebnih težav, je več problemov z B programom. Republiška izobraževalna skupnost je namreč za celotno izvedbo tega programa namenila le 56.181 din. Izračuni pa so pokazali, da bi potrebovali za dejavnost, zapisano v B programu, kar 1.279.166 din.

Kje torej dobiti oziroma zagotoviti manjkajoči denar? Razlika med vsoto, ki jo je odmerila republiška izobraževalna skupnost, in tem, kar potrebujejo, je precejšnja — dobrih 78 milijonov S din.

Izvršni odbor temeljne izobraževalne skupnosti je že večkrat razpravljal o finančnih težavah in tudi sprejel sklep, po katerem naj bi delno pokrili primanjkljaj v B programu iz sredstev A programa. Seveda pa bo zaradi tega okrnjeno financiranje dejavnosti v A programu. Kljub vsem prizadevanjem in naporom članov temeljne izobraževalne skupnosti in kljub temu, da so prešli sredstva iz enega programa v drugega, je za B program še vedno 166.305 din premalo. Iz osiromašenega A programa pa bi bilo skoraj nemogoče še kaj „iztisniti.“ Zato so na izvršnem odboru temeljne izobraževalne skupnosti sklenili, da bodo dejavnost celotnega B programa zmanjšali za 13-odstotkov ali natančno za 166.305 din. To pomeni, da bodo male šole namesto predvidenih 40.000 din dobile le 34.800 din, vzgojno-varstveni zavodi namesto 448.081 din le dobrih 389.000 din, glasbena šola namesto 270.797 din le 235.593 din itd. Skratka, celotna dejavnost B programa bo denarno prikrajšana kar za 13 odstotkov. Vsi ti problemi povzročajo delavcem, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem na tem območju, nemalo preglaavic. Nujno je torej zagotoviti dodatni denar.

Več za šolstvo

Gospodarsko šibkejšim občinam, med katere sodijo Lenart, Lendava, Ljutomer, Murska Sobotica, Gornja Radgona in Ptuj, je letos republiška izobraževalna skupnost posvetila še posebno skrb. Premalo učilnic, odsluženi šolski prostori in šole brez sodobno urejenih kabinetov kličejo po preureditvi. Prav v te namene je republiška izobraževalna skupnost že dodelila posebno ugodna posojila po dveodstotni obrestni meri. Rok vračila je petnajst let ob udeležbi republiške izobraževalne skupnosti (njen delež znaša od 50 do 100-odstotkov).

Ormoška občina je s tem denarjem že zgradila novi šoli v Središču ob Dravi in Miklavžu, novo šolo pa zidajo tudi pri Tomažu.

Republiška posojila so bila letos odobrena tudi za posebno osnovno šolo v Črnomlju in za osnovne šole v Gornji Radgoni, Podsredi, Zgornji Ščavnici, Šentjurju pri Celju in velikem Gabru. Skupaj, za posebne in redne osnovne šole, je bilo odobrenih 28.112.000 din posojila, kar je skoraj tri četrtine vrednosti vseh naložb!

Postojna

Ob praznovanju dneva prosvetnih delavcev postojnske občine so najzaslužnejšim prosvetnim delavcem na tem območju podelili tradicionalne nagrade temeljne izobraževalne skupnosti. Tokrat so jih prejeli: dr. Radovan Bratina, Silvo Fatur, Mira Malešič, Stanka Šabec in Andrej Žužek.

Velenje

Še pred dobrim tednom so v velenjskem rudarskem šolskem centru vpisovali gojence v triletno polično rudarsko šolo. Letos so se namreč z vpisom nekoliko usteli. Mislili so, da se bo v tem šolskem letu vpisalo v šolo vsaj sto petdeset mladih fantov, ki so uspešno končali

Rudarjev bo premalo

vsaj šest razredov osnovne šole. Kljub temu da vsem, ki niso končali osemletke, v šolskem centru poleg rednega šolanja omogočijo še izredni študij na večerni šoli, se je letos prijavilo v rudarsko poklicno šolo le okrog 70 fantov.

MORDA ŠE NISTE VEDELI...

- da so stroške za dela pri osnovni šoli v Dobravljah krili iz sredstev amortizacije nepremičnin, delno pa iz sredstev šole potrebujejo še 30.000 din;
- da je osnovna šola v Ajdovščini izdelala predračun za priditev jedilnice in kuhinje za 150.000 din; tudi za to investicijo bodo vzeli del denarja iz sredstev amortizacije nepremičnin, iz njih sredstev in sredstev otroškega varstva. Kljub temu pa bodo dobili še 40.000 din;
- da bodo letošnji prevozi učencev stali temeljno izobraževalno skupnost v Ajdovščini kar 400.000 din;
- da je male šole z 72-urnim programom obiskovalo kar 100 otrok, ki so bili zbrani v 24 oddelkih;
- da so stale male šole okrog 40.000 din (v ta namen je bil program zagotovljenih le 34.800 din);
- da bi po predračunu, ki ga je izdelalo domače komunalno podjetje v Ajdovščini, potrebovali za ureditev atletske steze nogometnega igrišča 53.279,95 din, medtem ko bi bili po proračunu občinske zveze za telesno kulturo ti stroški le 17.541,80 din;
- da bo temeljna izobraževalna skupnost v Ajdovščini prilažila iz sredstev sklada v te namene le 5.000 din;
- da bodo porabili za brezplačne malice socialno ogroženim učencem, za nakup mleka za šolske malice okoli 120.000 din;
- da je treba za redno dejavnost otroškega vrtca v Ajdovščini prispevati nekaj več kot 95.000 din;
- da bodo samo stroški izdelave načrtov in delna ureditev be za otroški vrtec znašali 149.000 din;
- da bodo nekdanji prostori ljudske milice v Vipavi, ki jih preuredili za otroško varstvo, stali 200.000 din;
- da so dali za ureditev mlečnih kuhinj po oddelčnih 40.000 din;
- da bodo prostori za oddelke otroškega vrtca v Ajdovščini ga bodo odkupili od SGP Primorje, stali 97.000 din;
- da bodo stroški bivanja socialno ogroženih otrok v vzgojno-varstvenem zavodu in stroški prevoza v enega izmed številnih delkov vrtca znašali okoli 14.000 din;
- da je komisija za otroško varstvo odobrila vzgojnemu zavodu v Vrhpolju 25.000 din za ureditev prostora za telovadnico;
- da so odšteli za ureditev oddelka otroškega varstva v Viskem Križu 70.000 din;
- da vsako leto, do 1975. leta, kakor določa pogodba z ljsko banko, deponirajo 200.000 din; po tem roku bo sklaj otroško varstvo pri temeljni izobraževalni skupnosti v Ajdovščini dobil pravico do kredita za gradnjo otroškega vrtca v Ajdovščini;
- da bodo po sklepu komisije za otroško varstvo letos namenjali 15.000 din za letovanja socialno ogroženih otrok.

Velika šolska ura zgodovine NOB

Dijaški dom Majde Šilc v Novem mestu, v katerem je več kot 300 gojencev iz srednjih in strokovnih šol Novega mesta, doma iz 15 občin Slovenije in sosednje Hrvaške, ima kljub izredno težkim razmeram (prenapoljenosti, stara samostanska zgradba) lepo razvite svobodne dejavnosti. V preteklem letu so svoje delo predstavili na številnih prireditvah: ob prazniku doma, posvečenem narodnemu heroju Majdi Šilc, organizaciji desete jubilejne domiade, in sodelovanju pri raznih tekmovanjih v šahu in športu, na katerih so se pomerili gojenci domov Dolenjske. Precej dela in hrupa so posvetili tudi političnovzgojnemu izobraževanju: uspešno dela marksistični krožek, gojenci pa se pogosto srečujejo z borci Ljubljanske desete brigade, ki je pokroviteljica te mladine. Tako so borci o letošnjem dnevu Majde Šilc darovali mladim televizor, gojenci pa so pripravili lep kulturni program.

Že več let organizirata vodstvo doma in Ljubljanska brigada ob koncu šolskega leta „izlete v neznanost“. Na teh izletih je mladina doslej spoznala razne kraje iz NOB: Kočevje, Grčarice, Jelenov žleb, Ilvo gor, Travno gor, Notranjsko z Ula in Lože, Turjak, obiskali pa so tudi znane partizanske mame Ivančičeve in dom ter mater narodnega heroja Majde Šilc. Vsi ti izleti so bili prave šolske ure zgodovine NOB. Gojenka tega doma je izjavila, da je na tak dan zvedela več o NOB, kot se je učila v šoli pri pouku zgodovine.

Ob koncu lanskega šolskega leta je 150 gojencev z avtobusi pohitelo preko Gorjancev v Belo krajino in začelo „pohod po poteh X. brigade“. Spotoma so borci pripovedovali mladim o številnih akcijah, ki so bile to-

krat usmerjene na njihov delovanje v Gorskem Kotarju. Prek Kolpe smo hiteli potovati skozi Severin po večkrat asfaltni cesti, ki je bila tiste dni zgotovljena. Nato smo se spustili v lepo okrašen Lukov dol, rojstni kraj našega pesnika — partizana Kovačiča-Gorana. Ta je tisti dan slavila sklep priprave pod imenom Goranovo lječe. Prvič je sodelovala naša mladina. Ko so mladinci položili ob spomenik rešitelja venec in zapeli naših partizanskih pesmi, morali naprej po poti ljske desete... Oki, Boris, vsi ožji člani odbora in udeleženci bojev v Gorskem Kotarju so nam govorili o kkih bojih z ustaši in Nemci, velikem tovarstvu in bratstvu o hvalnosti prebivalcev Gorskoga Kotarja.

Čakale so nas še Delnice, so organizirali prebivalci časten sprejem z godbo in turnim programom, ki je bil v petju partizanskih pesmi oba naroda ob Kolpi. Na krenila z godbo na čelu množica na pokopališče, k naši mladinci položili venecvetje na grobove hrvaških slovenskih borcev. Dele mladine in borcev X. brigade nato obiskala vdova narodnega heroja Delnice Ivana LePrav tu — na njegovem domu smo sklenili, da se bosta povežeta dijaška domova v nica in naš v Novem mestu kar bo naloga ZB in X. gade...

Na stadionu v mestnem ku je medtem mladina zala, borci in Delničani obujali spomine na težke Na plesišču je zadonela bratstva in povežala vse v partizansko kolo. „Ura vine NOB“ je bila končana.

MARJAN TRATAR

Prenapolnjeni oddelki, polno igrišče otrok in igrala, ki so vedno „v prometu“. Tako je v Ajdovščini že nekaj let

Trbovlje

Kmalu drugače

Več kot petsto otrokom v trboveljskem varstvenem zavodu, v katerem deluje šest vrtcev, se bo te dni pridružilo še več kot 52 otrok, ki bodo vključeni v malo šolo.

Po podatkih temeljne skupnosti otroškega varstva je okrog 80 odstotkov mater, katerih otroci obiskujejo vrtec, zaposlenih. Ta odstotek pa bi se z letošnjim letom še povečal, če ne bi bili prisiljeni (zaradi pomanjkanja prostorov v vrtcih) odkloniti ob letošnjem jesenskem vpisu kar 88 otrok. Temeljna skupnost otroškega varstva v Trbovljah se je sicer že odločila,

da bodo že prihodnje leto začeli z gradnjo nove vzgojno-varstvene ustanove, nekeje za letnim kopališčem. Če bo šlo po sreči, bodo dobili novi vrtec v letu 1974.

Iz drugih republik in držav

Prva šola v Bosni

Letošnjega septembra so v majhni vasi Vozuči pri Zavidovičih slavili 150-letnico prve šole v Bosni. Vozuči so namreč imeli svojo šolo že v času turške vladavine. Čeprav je bila ta šola zasebna, je vseeno veliko pomenila, posebno še v tistem času, ko je bilo v zasluženi Bosni samo nekaj šol.

Ob tem pomembnem praznovanju so v neposredni bližini stare šole odprli novo in sodobno šolsko poslopje.

Nikoli izostala od pouka

Šolski svet majhnega mesteca v Kaliforniji je na skromni svečanosti izročil pohvale 18-letni Lindi in 19-letnemu bratu Larryju za enkratni dosežek: od otroškega vrtca pa do mature na višji šoli nista od pouka izostala niti en dan. S tem pa se doslej ni mogel pohvaliti še nihče. Pri tem pa naj povemo, da sta brat in sestra prebolela prav vse otroške bolezni od oslovskega kašlja do ošpic — seveda v počitnicah.

Obrov

Nova šola

Pred dnevi so odprli v Obrovu novo podružnično šolo hrpeljske osnovne šole. Šolo obiskujejo učenci iz Malih Loč, Obrova, Javorja, Gradišča in Golca. Za obnovitev stavbe, v kateri je bila več let le dvorana, ki so jo le malokdaj uporabljali, so odšteli okrog 35 milijonov starih dinarjev. Šolo obiskuje trenutno okoli 30 učencev iz bližnje in daljne okolice. Vse kaže, da se število otrok nekaj let ne bo zmanjševalo, kajti odhajanje mladih s „trebuhom za kruhom“ se je umirilo oziroma zajezilo. Nova šola ima dva razreda, v katerem je prostora za štiri oddelke. Imajo tudi kabinet, nove sanitarije, garderobo, tekočo vodo. Za vse to pa so bili učenci veliko let prikrajšani.

TEM BOLJE BOMO DELALI

UČITELJI JEDO PREMALO BOGRAČA

Večeta seja izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti v Murski Soboti

Že dve leti je običaj, da opravi izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti vsaj eno sejo letno nekje „na terezu“. Pri odločitvi jih je vodila želja in potreba po bližje spoznanju kraja, od koder dobivajo take in drugačne prošnje iz prakse. Vrednost takih soočenj je tudi v informaciji, kako tak „organizem“ deluje. Tako imam sedaj na izbiro, da vam suhoparno poročam o seji, ki je bila 29. in 30. septembra v Murski Soboti, kar je prav gotovo racionalno, ali pa se prepustim želji, da vas popeljem s seboj v kraje, ki smo jih obiskali. Res je bila Murska Sobotica izbrana za sejo zato, ker so jo poplave najbolj prizadele. Res je, da te kraje še vedno premalo poznamo. Res je, da imajo svoje posebno težke probleme. Ampak — tudi rešujejo jih na tako uspešen način, da velja to povedati čimveč ljudem. Odločitev je torej utemeljena. Vabim vas s seboj na sejo ...

Avtobus iz Ljubljane do Murske Sobotice je „brzi“ le do priobara. Tam tablo „brzi“ kažejo in potem se v avtobusu tako tudi stoji. Če je prostor obeh, če ga ni, pa le na eni ... Že smo v pokrajini

13 področjih ... Vodil jo je Ludvik Zajc.

Spet je pod lupo dvojezično šolstvo. Radi bi ga skrčili, ker je drago, pa ne gre. S prevozi otrok se stroški ne bi zmanjšali, ljudje bi le izgubili šolo, ki jo

Slike iz Prekmurja

izgovori niso bili prepričljivi, skoro neodpustno je, da stoji tako draga aparatúra (komplet za 24 učencev!) praktično neizkoriščena ... Če že kažemo s prstom na to šolo, potem je treba pokazati zelo vidno tudi na zavod za šolstvo, ki prav gotovo ni storil vsega, kar bi moral.

Streljaš race — pobiraš čaplje

Kako nagajevati težka delovna mesta prosvetnih delavcev? Razpredelnica kaže na dokaj neosnovane apetite, ki so samo delno razumljivi. Izoblikovali so mnenje: nagajevanje v takih krajih vezati na rezultate, tj. na kvaliteto dela in na čas, ki ga nekdo prebije na odročnem in nerazvitem kraju.

tem rastejo tudi stroški oskrbnega dne: leta 1971 — 480 din mesečno, leta 1972 — 550 din mesečno. Pri tem velja omeniti, da 55,9 % plačajo učenci — kakorkoli iz štipendije, dohodkov staršev itd ...

Ob dveh smo si zaslužili kosilo. Bujta repa je tista repa, v katero denejo kuhar še tople prašičje kosti, mi je razložil poznavalec. Svinje ne ubijejo, ampak bujejo, zato bujta repa. V Diani so poskrbeli, da smo se seznanili z obrokom kolin, kot je običajen v teh krajih.

Pravijo, da je šel nekoč predsednik skupščine Lendava Jože Kolarič loviti race. Ustrelil je raco, pes pa mu je prinesel — čapljjo. Tako se mu menda dogaja še danes. Z občudovanjem so pripovedovali to anekdoto. Ampak, pripravljena sem verjeti. Priljubljen je in uspešen. Saj tudi Lendava kot kraj strelja race, pa pobira čaplje. Imeli so nafto — prvi v Sloveniji. Presahnila je, zdaj imajo tople vrele. Iz 59. mesta, so se prebili na šesto mesto po dinamiki razvoja med 60 slovenskimi občinami. 25 tisoč ha zemlje, 27 tisoč prebivalcev (skoro vsak ima ha!), 11 narodnosti. Dotrajane ceste, mostovi, železnica. Ampak Jože Kolarič nam je v imenu svojih odbornikov in občanov izjavil:

ODLOČILI SMO SE ZA RAZVOJ ŠOLSTVA. IZOBRAŽENI OBČANI SI BODO ZNALI POMAGATI NAPREJ. To je njegova čaplja. Jasno, pregledno in pogumno nam je v nekajminutnem, odličnem govoru predstavil svoje področje dela in skrbi, da bi skoro že jutri lahko pričeli delati z njim. Vsak kraj ima tudi do ŠEST SAMOPRISPEVKOV, kar znese pogosto več od davka, tudi petkrat več. Tudi to je čaplja. Potem mu zasijejo črne oči in z vsem ognjem prekmurskega srca verjame, da bo v 30. letih odpravil cigansko vprašanje. Cigani žive v močvirjih, v kočah iz blata. Te je poplava raztopila. Saj niso nič drugačni ti Cigani, le najrevnejši med nami so. Izobrazili jih bomo, otroke bomo vzgojili in čez 30 let ne bo treba dati zanje nič posebej; prav taki bodo kot so drugi Prekmurci, med katerimi so se naselili. V petih letih se bomo izvlekli iz seznama manj razvitih slovenskih občin in bomo skrbeli sami zase in za naše Cigane. Takrat bomo laže kot danes, ko še vedno hvalžno sprejemamo pomoč, ki nam jo nudi republika tako ali drugače. Same čaplje! Ponosne in vitke, tako značilne za močvirja in mrtve rokave. Jože Kolarič bere v njihovem preletu. S širokim smehom poznavalca zna navdušiti in prepričati.

Revnejši od najrevnejših

Obiskali smo osnovno šolo ČRENŠOVCI. V razredu podaljšanega bivanja nas je pozdravil zvok mandoline in dveh kitar ob bobenčku in 23 glasovih ciganskih otrok. Vljudno in udomačeno kot dobro vzgojeni šolarji so se predstaviteli, čeprav se je skupina strnjeno tiščala ob svojem „ateku“ — učitelju NACEKU LEBARJU. Najmlajši mu zlezejo v naročje. Če je le mogoče, mu pridejo pod roko za dotik. Samo ljubezni in toplini so lačni, samo reda in varnosti so potrebni. Nacek Lebar jim vsega tega daje iz velikega prepričanega srca. Pokazali so nam zvezke. Bognie, čisti so in urejeni, da bi bili lahko za opomin marsikateremu serkljančku, ki ima vsega, le delovnih navad ne. „Študiram izredno na ljubljanski pedagoški akademiji razredni pouk. Letos nisem opravil nobenega izpita, ker ne utegnem, ves dan me hočejo imeti ob sebi. Ne vem, kako se bom iztrgal vsaj toliko, da do-

študiram. Nimam moči, da bi jim rekel — moj delovni čas je končan.“ Tudi njemu se smejejo oči, saj se mu cigančki in cigančice puste gnesti v nekaj novega, kar jih bo zbližalo z

otroka navada, ki mu bo ostala vse življenje. Nekaj iz tega naseja jih je že v srednjih šolah in tudi v višji šoli. Tem se bo odprlo velikansko področje dela. Najprej je treba sestaviti slovar

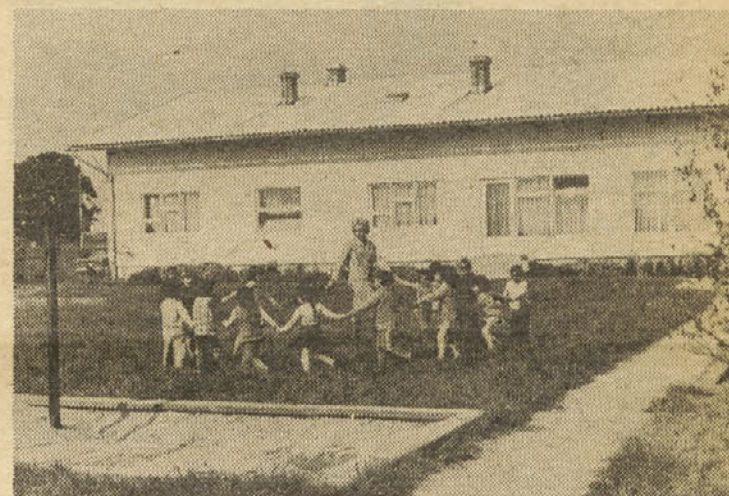
Nacek Lebar s skupino svojih varovancev v podaljšanem bivanju. Osnovna šola France Prešeren, Črenšovci

okoljem v katerem žive. „Ni razlike med slovenskimi prizadetimi otroki in njimi v pedagoškem pogledu. So le revnejši od najrevnejših,“ nam je zatrjela tudi psihologinja na tej šoli.

Tako skupino na šolo navezanih cigančkov smo videli tudi v TIŠINI. Posebno doživeti pa je bil obisk PUŠČE pri Murski Soboti. 1962. leta so tu postavili barako za vrtec. Takrat je bila mimo vrtca pešpot iz ciganske vasi v mesto. Večer za več-

najosnovnejših pojmov, saj malčki ne znajo slovensko in vzgojiteljice si pomagajo z najrazličnejšimi načini. V pojmihi manjkajo v njihovem jeziku be-

sede, kot so stol, miza. Saj, za tako razkošje v tistih kolibah, kjer je pod eno streho 10 do 20 ljudi v eni čumnati, pač ni prostora. V naselju so hiše poleg kolib. Na široki blatni poti stoje prelepe mlade ciganke in ponosno pestujejo svoje dojenčke.

Kolo razigrano na travniku vrtca in podaljšanega bivanja v Pušči pri Murski Soboti, ki je namenjen samo ciganskim otrokom. Denar za gradnjo so dali občina, skupnost otroškega varstva in izobraževalna skupnost Slovenije

rom je bila ponesnažena. Danes je vrtec povečan, dozidan, ograjen, a zdi se, da ograja ni več potrebna. Cigani so pričeli zapupati. Pričenjajo verjeti, da je ta skrb, kot se kaže za njihove otroke, tudi oblika skrbi zanje same, ki še vedno žive v strnjem značilnem naselju. Sprehodili smo se po tisti revščini, ki jo je poplava posebno prizadela. Široko moderno okno, zagrnjeno s čisto nežno belo zaveso, pa odprta streha, skozi katero se vali dim. Zelja po lepem, čistem, podobnem našemu okolju se prepleta s tisočletnimi razvadami in barvami. Samo otroci postajajo legitimacija nekega kvalitetnega premika: v vrtec jih pošiljajo matere vsak dan sveže in čiste ... Kadar dež predolgo pada, pridejo opravičiti malčka, ker ga ne bo — niča suha čiste obleke. Stvar tekmovalja morda, toda za

Matronam nedoločljive starosti se motajo ob nogah bogve kateri vnuki in pravnuki. Zenske, otroci, malo staric, mačke in suh pes, gruča odlično napravljenih 20-letnikov so družina, vredna vsake operne scene. Toda kaj, ko življenje ni opera in zima ni za cigana. Moški so na delu v tujini. Nekaterim se je že prebudil občutek stalnosti. Pošiljajo denar in ženske se počasi ukopavajo. Proč od Pušče rastejo čisto prave hiše s čisto pravimi navadami delovnih ljudi. Tudi s Cigani, ki so zaposleni največ v opekarni, so v glavnem zadovoljni. Voditelji Murske Sobotice, Lendave in krajevnih skupnosti, kjer so se zavzeli za Cigane, so prepričani, da bodo uspeli. Dosedanji uspehi jim dajejo upravičen pogum. Le zakaj v krajih okoli Novega

(Nadaljevanje na 6. strani)

Seja izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti 29. in 30. septembra v Murski Soboti. Predmet je bila predvsem problem šolstva na tem območju: dvojezične šole, skrb za ciganske otroke, pomoč zaradi poplav ...

li potnih in izjemno, morda več prilagodljivih ljudi. Ves bil je poln njihove dobrotnosti in potrepljivega razumevanja. Prekorajčili smo Muro. Črna voda, črna od zemlje, po kateri valovi, črna od ločja, ki zakriva bregove, črna, grozeča, črna, napolni neštetih rokavov, prepoji močvirja in tiplje po njimi. Še sedaj so jarki ob polni vode, do ceste segajo smet, pokrite z algami. V zraku letajo komarji ...

Nekoč je zazvonil telefon. „Nacek Lebar iz Ljubljane: „Bi nam poslali kumarcе?“ „A, kumarcе?“ „Kumarcе, ja. Saj imate, ne?“ „Imamo, samo komi su, drobni.“ „Dobro je, če so drobne. Kar en vagon komarjev. Njihova nam jih pošljite, čimprej!“ „Ampak, mi nimamo ljudi, da vam nalovim toliko komarjev.“ „Besedna igra med komarji in komarji krozi kot na račun domačinov. Nič na spraševali, zakaj bi bilo treba komar vagon komarjev. Njihova komarjost je tolikšna, da do njih ne pridejo posebnosti tudi družinam predvsem drugim ...“

Delež Italijanskih lovcev se tare. Nove je v silnih razsežnostih name dovolj prostora tudi za predsednik skupščine Murske Sobotice Boris Goljevšček na katero nameče karakteristike: ob poplavi evakuiranih ljudi iz ciganskega naselja v Pušči, zelo smo bili prizadevani, toda zadnji dve leti SE RAZVITI V NAŠE REPUBLIKI NE ČUTIMO VEČ PRINJENE IN ZAPOSTAVLJENE. Zavedamo se odgovornosti, ki nam jo nalaga skrb za družbene skupnosti. VSE RAZVITI BOMO SKRBELI SAMI

imajo radi in ki jim pomeni dragocenost. Nataliteta pada, izseljevanje se nadaljuje. Ta proces bo privedel do odločitev o premalo zasedenih šolah, a za sedaj je v to zajeta le osnovna šola Kobilje.

Fonolaboratorij, kot ga ima osnovna šola „Drago Lugarič“, je eden izmed desetih v Sloveniji. Kljub temu da so ga komaj začeli uporabljati, so se na seji odločili, da bodo nabavili še deset novih. Končno bodo materialne možnosti šol morda le uvedle nove metode poučevanja jezika. Pozneje so nam na šoli rekli, da pričakujejo, da bo učiteljem omogočeno, da se bodo s tem načinom dela seznanili ... Poznam nekaj delavskih univerz, kjer zelo uspešno uporabljajo fonolaboratorije. Tam bi najbrž radi razkrili svojo metodo. Nihče pa učitelju nikoli ne bo mogel odvzeti njegovega dela — programiranja učne ure za vsak razred posebej. Skratka,

Ciganka sem, pravijo. Kaj zato? Dobro se počutim med Slovenci, ki tako skrbijo za nas. Hodim v osnovno šolo. Rada bi nadaljevala šolanje. Rada bi pozneje skrbela za druge rojake, ki še vedno ne vedo, kako prijetno je živeti tudi urejeno na enem kraju. Veliko dela me čaka

UČITELJI JEDO PREMALO BOGRAČA

Tudi mi se radi igramo. V vrtcu imamo igrače, ki jih doma nimamo

Vsak dan znova tekne ta malica in kosilo. Tako prijetno je sesti k čistemu pogrinjku in izdatnemu obroku. Zaslužili smo si dobro ozračje, saj smo pridno delali

Za otroke je treba skrbeti. Morajo biti čisti, umiti, potrpežljivi ... Veliko dela je z njimi

Priznanje najboljšim

25. septembra je Zveza prijateljev mladine podelila najvišje priznanje — plakete „Pionir“ in denarne nagrade (5000 din) ob 30. letnici Zveze pionirjev Jugoslavije našim najboljšim otroškim listom:

CICIBANU — urednik Jože Šmit
PIONIRSKEMU LISTU — urednik Miran Zierkelbach
KURIRČKU — urednik Ivo Zorman ter
UREDNIŠTVU otroških in mladinskih oddaj RADIO Ljubljana — urednica Boža Novakova.

Svečanosti, ki je bila v klubu poslancev, so se udeležili predstavniki kulturnega in političnega življenja. Ob tej priložnosti je povedal nekaj toplih besed priznanja in utemeljil zasluge nagradencev predsednik žirije, namestnik direktorja zavoda za šolstvo SRS Miro Lužnik. Nagrade je podelila predsednica Zveze prijateljev mladine Stanka Sagadinova. Nagradencem so se zahvalili za njihovo vzgojno delo na tem pomembnem področju in izrekli priznanje za kontinuirano ustvarjalno dejavnost, za vztrajanje pri kvalitetnem tisku, ki se nenehno širi, kljub vdoru komercialne plaže. Besede zahvale so bile namenjene tudi sodelavcem: slikarjem, pisateljem, ilustratorjem, glasbenikom, znanstvenikom, prosvetnim delavcem in novinarjem — za prizadevanje pri razvoju in širjenju naše kulturne ustvarjalnosti.

Prisrčnost slavlja so še poudarile pesmi, ki jih je zapel pionirski zbor glasbene šole Franca Šturma pod vodstvom dirigenta Janeza Kuharja ob klavirski spremljavi Silve Hrašovecve.

Iskreno čestitamo!

TEA DOMINKO

MAKEDONSKI DEL PEKLA nam odkriva režiserja Vatroslava Mimica z nove plati

(Nadaljevanje s 5. strani)

mesta in Kočevja problem Ciganov tako počasi rešujejo? Težko je verjeti, da so tisti reveži kaj drugačni od prekmurških. Morda so Prekmurci edini znali razumeti hrepenenje čaplje v preletu nad močvirjem ...

Zvečer smo pokušali vince iz lendavskih gor. Zalivali smo bograč (madžarski golaž), ki mora biti tako prekoč, da se slamica vžge, če pljuneš nanjo. Saj — morda pa prosvetni delavci premalo jedo ta bograč. Drugače si je težko razložiti, da si žele pridobiti dodatni kaziv z izpitom pred komisijo, po nekem seminarju. Morda bi jim bograč pomagal do večje razboritosti in bi rekli raje takole: tisti predsedniki komisij, ki bi nam radi podeljevali naslove, naj pridejo na izpit k tistim, ki so v praksi razrešili in izvedli nekaj učinkovitega. Le kdo pod soncem slovenskim je napisal toliko ur za pouk z responderjem kot tovarišica Faganeljeva iz Tržiča? Kdo bi bil tako brez

sramu, da bi ji za to podpisal kakšno diplomo? Več kot vsi drugi je prispeval k uporabi programiranega pouka tovariš Bračič iz mariborske poklicne šole. Tako so razmišljali na seji ob tej točki dnevnega reda in prav so imeli. Še vedno v prosveti razsaja šolska miselnost — kvalifikacija po šolskem spričevalu. Vse lepo in prav, a do razumne meje in mere. Zato bodo o nazivih za prosvetne delavce še govorili, ker je še vse premalo jasnosti v pojmi in razsojanjih.

Navarno je, da bomo na podružničnih šolah kljub vsem prizadevanjem ostali brez učiteljev. Ivan Kenz, učitelj iz Pernic, ki že dve desetletji poučuje sam (uspešno!) vseh osem razredov, je poleg drugih njemu podobnih sprožil predloge za večje upoštevanje takega načina dela. Jeseni bo sekretariat za delo sklical širši posvet, da se bodo s socialnim zavarovanjem dogovorili, kako upoštevati preveliko obramenitev teh ljudi pri pokojninski osnovi.

Včasih smo bežali pred ljudmi, pred fotografi še posebej. Danes. Pridite, le še pridite med nas, da bomo postali prijatelji nam mahale ročice in so toplo govorili pogledi — ciganskih otrok v Pušči pri Murski Soboti

In še: investicijska sredstva bodo razdeljena kot je predlagano, toda le, če je dokazana kreditna sposobnost posojiljemalca in predložena vsa dokumentacija, ki je potrebna za gradnjo.

Na tej seji se je poslovil Ivan Tušek, dosedanj tajnik republiške izobraževalne skupnosti,

ker odhaja v pokoj. Njegovo delovno mesto bo prevzel Veršaj, ki je na skupnosti poslen, pozna njeno delo in tudi primerne kvalifikacije prevzete naloge.

Tako sta se končala dva med Prekmurci in njihovim znanji, prepričanji in hoteli. JOŽA ZA

Vsem osnovnim šolam — podpisnicam samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov

Skupna komisija udeležencev samoupravnega sporazumevanja za osnovno šolstvo je na seji dne 9. 10. 1972 izdelala predlog sprememb samoupravnega sporazuma za osnovne šole. Upoštevala je vse večinske zahteve podpisnic, le sistema napredovanja pedagoških delavcev ni mogla vključiti v sklop predlaganih sprememb, ker komisija, ki je bila za to posebej imenovana, še ni izdelala končnega predloga.

Osnovne šole prosimo, da do 31. 10. 1972 sporočijo skupni komisiji morebitne pripombe na predlog sprememb samoupravnega sporazuma. Dokončna odločitev o vseh spremembah pa je odvisna od soglasja verifikacijske komisije.

Za skupno komisijo
MILENA BOROVIČ, l. r.

PREDLOG ZA SPREMEMBO SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

8. člen

Podpisniki sporazuma bodo s splošnim aktom (sistemizacijo) določili delovna mesta, pri čemer bodo upoštevali zahtevano znanje in sposobnosti, odgovornost, napore in delovne razmere.

Vrednost iz prvega odstavka tega člena bodo podpisniki sporazuma določili s temle številom točk v okviru tehle značilnih skupin delovnih mest:

Zap. št.	Značilna skupina delovnih mest	Skupina po čl. 2 SDD	Točkovna vred. po čl. 2 SDD	Dodatek za obseg dela in odgovornost	Skupaj točk
1.	Nekvalificirani delavec — NK	I.	130	—	130
2.	Polkvalificirani delavec — PK	II.	150	—	150
3.	Kvalificirani delavec — K	III.	181	—	181
4.	Visokokvalificirani delavec — VK	IV.	213	—	213
5.	Administrativni delavec — dvoletna poklicna šola	III.	181	—	181
6.	Administrativni delavec — srednja izobrazba	IV.	220	—	220
7.	Tajnik — srednja izobrazba	IV.	220	15	235
8.	Računovodja — srednja izobrazba	IV.	220	35	255
9.	Učitelj, vzgojitelj in strokovni delavec — srednja izobrazba	IV.	235	—	235
10.	Učitelj in strokovni delavec — višja izobrazba	V.	275	—	275
11.	Učitelj in strokovni delavec — visoka izobrazba	VI.	315	—	315
12.	Pomočnik ravnatelja — visoka izobrazba	VI.	315	—	315
13.	Ravnatelj — visoka izobrazba	VI.	315	—	315
14.	Učitelj in strokovni delavec — magisterij	VII.	338	—	338
15.	Učitelj in strokovni delavec — doktorat	VIII.	375	—	375

9. člen

Za delovna mesta, ki so s splošnim aktom delovne organizacije določena kot vodilna delovna mesta in za njihove pomočnike, oziroma za delavce, ki so individualni izvršilni or-

A) Delovna obveznost

Ravnatelj

Ravnatelj ima polno učno obveznost pri štirih oddelkih; za vsak nadaljnji oddelek se ravnatelju zniža učna obveznost za dve uri na teden. Ravnatelj nima učne obveznosti pri 14 oddelkih (vključno z oddelki podaljšane bivanja učencev in predšolskimi oddelki).

Pomočnik ravnatelja

Če šola dela v eni izmenah, ima pomočnik ravnatelja za 8 ur znižano učno obveznost tedensko pri 17 oddelkih; za vsak nadaljnji oddelek pa se mu zniža učna obveznost za eno uro tedensko.

Pomočnik ravnatelja nima učne obveznosti pri 29 oddelkih (vključno z oddelki podaljšane bivanja učencev in predšolskimi oddelki).

Če šola dela v dveh izmenah ima pomočnik ravnatelja učno obveznost znižano za 6 ur tedensko pri 10 oddelkih; za vsak nadaljnji oddelek pa se mu zniža učna obveznost za 1 uro tedensko.

Pomočnik ravnatelja nima učne obveznosti pri 24 oddelkih (vključno z oddelki podaljšane bivanja učencev in predšolskimi oddelki).

Za eno izmeno se šteje do 1,4 izmene.

Za dve izmeni se šteje od 1,5 izmene dalje.

Delno ali polno delovno mesto drugega pomočnika ravnatelja se prizna šoli, ki ima nad 40 oddelkov. O sistemizaciji tega delovnega mesta odloča pristojni IO TIS.

B) Dodatek za obseg dela in odgovornost

Dodatek za obseg dela in odgovornost se določi tako, da se vzame kot osnova osebni dohodek izračunan na osnovi 8. in 15. člena tega sporazuma in doda:

Ravnatelju

do 13 oddelkov	20 odstotkov
od 14 do 20 oddelkov	25 odstotkov
od 21 do 25 oddelkov	30 odstotkov
od 26 do 35 oddelkov	35 odstotkov
nad 35 oddelkov	40 odstotkov

Pomočniku ravnatelja:

od 18 do 25 oddelkov	10 odstotkov
od 26 do 35 oddelkov	15 odstotkov
nad 35 oddelkov	20 odstotkov

Vodji podružnične šole

od 1 do 3 oddelkov	5 odstotkov
od 4 do 6 oddelkov	10 odstotkov
nad 6 oddelkov	15 odstotkov

11. člen

Delovna organizacija z internim aktom določi dodatke glede na obseg dejavnosti (večje število oddelkov, število podružničnih šol oziroma posebnih enot pri šoli) in uspešnost.

15. člen

Pri določanju osebnega dohodka delavcem od 5. do vključno 15. skupine delovnih mest iz 8. člena tega sporazuma se upoštevajo izkušnje tako, da delavci dosežejo 25 % dodatka po izpolnjenih 15. letih in to:

delavec do 5 let	0 odstotkov
delavec nad 5 do 10 let	10 odstotkov
delavec nad 10 do 15 let	20 odstotkov
delavec nad 15 let	25 odstotkov

Delavcem od 1. do 4. skupine delovnih mest iz 8. člena tega sporazuma podpisniki lahko vrednotijo delovne izkušnje v razponu do 10 odstotkov.

16. člen

Delavcu brez strokovnega izpita se osebni dohodek glede na kalkulativen osebni dohodek iz 8. člena tega sporazuma zmanjša za 10 odstotkov.

Delavcem, ki niso dolžni opravljati strokovnega izpita, se po dveh letih prakse ukine zmanjševanje osebnega dohodka po prejšnjem odstavku.

SKUPNA KOMISIJA ZA PRIPRAVO SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O MERILIH ZA DELITEV DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV V OSNOVNIH ŠOLAH LJUBLJANA, Askerčeva 9

OBISK PRI VIDI RUDOLFOVI, RAVNATELJICI OSNOVNE ŠOLE BRATOV POLANČIČEV V MARIBORU

PO STOPNICAH DO VRHA

Začeli sva tam, kjer začne vsaka šola v začetku šolskega leta — pri delovnem načrtu. Ta nastaja navadno pod ravnateljevo taktirko, zato je najbrž tudi načrtov toliko vrst, kolikor je ravnatelj.

O delovnem načrtu torej, tisti gonilni vzmeti, ki naj bi pomagala šoli v razvojnem loku šolskega leta do uspešnega konca. Konec dober — vse dobro. Start in cilj.

— Kaj je med startom in ciljem? — sem vprašala ravnateljico Vido Rudolfovo.

„Vmes mora biti dovolj razmišljanja in časovno opredeljen plan. Učiteljski zbor mora biti osveščen, vedeti mora, v kakšnem položaju je. Tisti, ki teče, ve, od kod prihaja in kam; ve, kakšen tempo mora vzeti. To je najpomembnejše. Le tako je mogoče stvari urediti, sicer se ne bodo izpolnili cilji zgolj deklaracije. Na vsaki šoli si postavimo v začetku šolskega leta jasne naloge, niso pa sposobni izvesti. Potem omagajo in rešijo: saj naša družba nič ne more, saj naša družba nič ne more, saj naša družba nič ne more... Učenci živijo v zelo raznolikih socialnih razmerah: 253 otrok ima oba star-

šev, v katerem je 32 vprašanih. Potem ko dobimo odgovore nanjo, naredimo analizo socialne slike.“

— Na katere zanimive probleme je opozorila socialna slika učencev vaše šole?

„Večina učencev osnovne šole bratov Polančičev živi na območju krajevnih skupnosti Ob parku in Rotovž. To je okolje, v katerem je še mnogo starih hiš in slabih stanovanj, saj ima kar 60 naših učencev neprimerna stanovanja. Tudi pri nas nastajajo četrti, kjer se naseljuje revščina, siromašnejši ostajajo v starih stanovanjih, premožnejši se selijo v nova... Učenci živijo v zelo raznolikih socialnih razmerah: 253 otrok ima oba star-

Po analizi sprejmejo ukrepe

— Kakšni so in kako jih izpeljete?

„Vsak učitelj, še posebno razrednik se poglubi v socialni položaj vsakega učenca in mu skuša individualno pomagati. Zato se šola tudi povezuje s centrom za socialno delo, z vzgojno posvetovalnico, s socialnimi komisijami krajevnih skupnosti, s terenskimi organizacijami DPM in RK. Določeno število otrok plača center za socialno delo malice in kosilo v celoti, za nekaj učencev delovna organizacija Turist hotel, za okrog 24 učencev pa skušamo dobiti denar prek terenskih organizacij. Posebej smo poskrbeli za učence iz nepopolnih in neurejenih družin. To so ukrepi za zmanjševanje razlik med otroci, ki nastajajo zaradi socialnega statusa družin. Delovni načrt pa vsebuje tudi ukrepe za izboljšanje zdravstvenega stanja učencev, za to, kako vplivati na njihov prosti čas in učni uspeh (na tej šoli izdela uspešno 99,1 % učencev).“

— Rekli ste, da je marsikaj mogoče doseči s solidarnostjo...

„Da, prav za medsebojno socialno pomoč razvijamo solidarnost med učenci in starši. Taka solidarnostna akcija je na primer sejem zimske opreme in obutve, kjer učenci prodajo ali revnejšim podarijo zimsko obutev, oblačila in smučarsko opremo. Organiziramo zbiralne akcije: kostanja in papirja; s tem denarjem, z dotacijami delovnih organizacij in z reklamami, ki jih naberejo učenci za zbornik Otroci svobode, bomo zbrali denar za zimsko in letno šolo v naravi — predvsem za tiste otroke, ki jim starši bivanja ne morejo plačati. Tudi učbeniki dobi vsi učenci brezplačno. Šoli so jurišpet iz solidarnosti) darovali učenci višjih razredov. Sedaj je podarjanje učbenikov že običaj: učiteljica pobere ob koncu šolskega leta učbenike vsem učencem — tudi tistim, ki so se v začetku leta hoteli postaviti z novimi in niso marali obrablenih iz šolskega sklada...“

Tako so učenci sami aktivni pri reševanju svojega socialnega položaja, revnejši pa nimajo občutka, da jim je kaj podarjeno. To je moč solidarnosti: vsi delamo, da pomagamo tistim, ki sami ne zmorejo... Ali drugače: to je zametek tiste solidarnosti, ki naj bi obstajala pri odraslih.

Bela in rdeča vrtnica

Vida Rudolfova pripoveduje o delu z učenci, starši, učitelji, o vztrajnem, mravljinčjem marljivem in neugnanem delu na šoli. In pripoveduje tudi o lepih navadah, posebej značilnih prav za šolo bratov Polančičev. O vsakoletnih običajih, iz katerih je naredila majhne šolske praznike. Med najlepše sodita nedvomno „sprejem bele in sprejem rdeče vrtnice“.

„Janko in Metka iz pravljice sta imela lectovo hišico... Vid in Andrejka sta imela vrt. Tudi sosedje so imeli vrtove za svoje rože. Vid in Andrejka pa sta hotela imeti najlepšo vrtnico... Premalo sta delala, premalo zalivala in zato je roža prepočasno rasla. Tedaj sta sklenila, da bosta delala mnogo bolj kot drugi, tako zelo delala, da si bosta prislužila vrtnico. Varovala sta jo pred mrazom, negovala. In vrtnica je postala kraljica rož v soseski.“

To ni pravljica za lahko noč, temveč zgodba, ki jo pove Vida Rudolfova otrokom za prvi šolski dan: tistim kratkohlodnikom in malim damam, ki prvič pokukajo skozi šolska vrata.

To je sprejem bele vrtnice.

— Na sprejemu bele vrtnice govorite o rdeči vrtnici. Kako naj si to razložimo?

Na šoli bratov Polančičev natanko vedo, kaj koga zanima. Ob delu v krožkih prežive učenci najlepši del svojega časa. Tudi filatelisti pravijo, da je to res

„Sprejem bele vrtnice — to je prvi šolski dan. Ko pridem med otroke, si pripnem na obleko belo vrtnico. To je simbol, otroci še ne vedo dosti, taki so kot bel, nepopisan list papirja. Bela barva je indiferentna, to je simbol začetka, tega, kar je še neizoblikovano.“

Sprejem rdeče vrtnice — to pa je praznik na dan mladosti 25. maja. Tedaj sprejemem prvo šolce. Tisti, ki so do tega datuma že obvladali snov prvega razreda, dobe vizitke z rdečo vrtnico, čestitam jim, pripravim pa jim tudi majhno pogostitev. Uspeli so na eni izmed postaj na poti k cilju. Rdeča vrtnica je simbol napredka, rdeča barva je del naše zastave, živordečo so pionirske rutke, to je ognjena barva, ki spodbuja k dejavnosti.“

„Morda sem otročja,“ pravi in se opravičujejoče nasmehe. „Sem pač zagovornica vzgoje.“

Neurejen človek ne more biti srečen

— Zagovornica vzgoje ste. Povejte, prosim, kaj je to vzgoja?

„Pod vzgojo si predstavljam osnove, s katerimi lahko nekdo obstaja v družbi. To so hkrati pridobljene delovne navade, s katerimi lahko dosežemo smotre. Zadal si cilj, da bomo napravili človeka srečnega. Ne morem pa si predstavljati, da bi bil neurejen človek srečen. Če ni vzgojen, bo nujno prišel v konflikt s svojimi sodelavci v kolektivu, povsod, kjerkoli bo delal in se srečeval z ljudmi. Marsikaj, česar človek ne zna, se lahko nauči. Če pa si ne pridobi delovnih navad in pravilnega odnosa do drugih ljudi tedaj, ko je čas za to, tega ne more dobiti kasneje nikdar več.“

Družbeno delo, pomembno za rast osebnosti

Vida Rudolfova se poslavja od šole. Kar 20 let je „vladala“ na šoli bratov Polančičev. Težko je reči, komu je huje, ko odhaja, njej ali njenim sodelavcem. Lepo je, če tako odideš, da je tudi drugim hudo.

— Kako ste pojmovali svojo ravnateljsko dolžnost?

„Mislim, da je zelo pomembno, da ima organizator svoje smotre in da pozna stopnice, ki vodijo do njih; da ima do dela oseben odnos. Nikdar nisem zahtevala od učiteljev več kot od sebe. Tudi praktično sem delala z učenci, vsako stvar sem izpeljala najprej sama. Za ravnateljico je še posebno pomembno, da je družbeni delavec, tesno povezan s svojim okoljem. Družbeno delo je mnogim ljudem šiba božja, meni pa je veliko pomembno. Prav družbeno delo pomaga pri rasti človekove osebnosti. Če so ti jasni cilji družbe, boš znal te cilje tudi v svojem vsakdanjem delu uresničevati. Pri delu v raznih organizacijah se spoznaš z ljudmi in njihovimi problemi. Moja odzivnost se je

ob tem delu povečala, hitreje sem odkrivala, kako je mogoče kaj rešiti.“

Vida Rudolfova razmišlja tudi o učiteljskem poklicu. Biti učitelj, to je nekaj čudovitega — občutek namreč, da daješ generacijam nekaj na pot.

— In kaj ste jim dali vi? Katera načela so vas vodila?

„Predvsem to:

— da je človek čudovito bitje

— da se je vredno vedno znova bojevati za napredek

— da ni greh pasti, temveč obležati.“

Najlepša leta njenega službovanja, pravi, je teh dvajset let na šoli bratov Polančičev. V Mariboru, ki je njeno mesto in ga ima rada z vsemi njegovimi vrtnami in napakami, skoraj ni

ceste, trgovine, podjetja, kjer ne bi srečala katerega od svojih učencev. Najbolj pozorni so do nje tisti, s katerimi je imela včasih največ dela. Še vedno se vračajo, še vedno so Polančiči...

„Nisem občutljiva za napake ljudi. V vseh dvajsetih letih še nisem srečala človeka, v katerem ne bi bilo vsaj za kanček dobrote...“

Ce se pogovarja z Vido Rudolfovo ne meriš časa. Pozabljaš, da čaka nanjo še prav tisti dan veliko takih, ki bi se radi z njo pomenili. Pozabljaš, ko poslušas njene optimistične besede, opazuješ njen ustvarjalni nemir in veš: ravnatelj je kot režiser. Le pod njegovim skrbnim vodstvom igra ansambel ubrano.

MARJANA KUNEJ

Nikar me ne motite pri risanju!

Vzgoja in varstvo

Vse prevečkrat slišimo: kaj pa sploh delajo vzgojiteljice? „Čuvajo“ otroke, to je vse, to lahko prav vsak počne, itd. Pa ni tako! Še zdaleč ne.

Vzgojiteljica ne more biti kdorkoli.

Vsaka vzgojiteljica ima za seboj petletno vzgojiteljsko šolo.

Za to delo terjajo od vzgojiteljice še posebne kvalitete: biti mora izredno potrpežljiva, ljubezniva, prijazna, iznajdljiva, vsestranska razgledana, ročno spretna (izdelovanje ponazoril je eno njenih del), domiselna, muzikalna, zdrava itd. Imeti mora razvit čut za odgovornost, poslušaj za otroško duševnost.

Vzgojiteljica mora poleg svojega dnevnega dela izpolnjevati še druge obveznosti. Voditi mora letne, trimesečne, tedenske in dnevne načrte, v katere podrobno vnaša vse, kar dela v

vrtni; sestavljati mora psihološki dnevnik, v katerega zapisuje svoja opažanja o otrocih, izpolnjevati mora zdravstveni karton otroka itd. Potem so tu še analize, ki jih je dolžna oddajati, pa številni seminarji, roditeljski sestanki, dodatno izobraževanje.

Delo vzgojiteljice v vzgojno-varstvenem zavodu ni le varovanje otrok, temveč predvsem vzgoja: moralna, umska, estetska in telesno-zdravstvena vzgoja.

Velik je spisek nalog, ki jih mora vzgojiteljica opraviti. Vsi — tudi otroci in starši — hočejo dobro opravljeno vzgojiteljsko delo. Pri tem pa včasih pozabijo vprašati: Ali bo zmogla vse to v pretesnem prostoru vzgojno-varstvenega zavoda, in ob prevelikem številu otrok?

D. KLADNIK

Vida Rudolfova: „Ne poznam učitelja, ki ne bi maral delati“

— Ali so učitelji po vašem mnenju vedno pripravljeni vse narediti, izpeljati?

„Dvajset let sem ravnateljica te šole. Dosti generacij učencev sem spoznala, toda niti enega ne poznam, ki ne bi maral delati, ki bi imel do dela odločilno stališče — seveda, če da je delo smotno in da pri-
stajata rezultate.“

— V vašem kolektivu delate dobro. To pomeni, da je delo smotno zasnovano in izpeljavano. Bili ste med prvimi, ki so pred desetimi leti začeli programirati celoletno delo po sodobnih vidikih. Kako nastaja načrt vašega dela?

„Pri zasnovi vsebine učnega dela izhajamo iz analize okolja, preprosto — posnema stanje, v katerem naša šola je. Ena pomembnih prvin je posnetka je slika socialnega kulturnega življenja družin učencev. Zdravstveni dom nam posreduje splošno zdravstveno sliko učencev, izdelali smo tudi sliko interesov ter analizo učnega uspeha v preteklem šolskem letu. Vsa ta spoznanja nam temelji za načrtovanje celoletnega dela.“

— Kako posnamete socialno sliko?

„V ta namen izdelam posebno opornik za oris učenca in

VEDNO BOLJE

Učna ura

PREDMET: SLOVENSKI JEZIK

Razred: 6.

Učiteljica: Fanči Moljk, osnovna šola narodni heroj Rajko Hrastnik — oddelki na Dolu

Učna snov: NEDOLOČNIK IN NAMENILNIK

Učno-vzgojni smoter: Osvojiti pravilno rabo nedoločnika in namenilnika; usmerjati učence v samostojno delo

Učna oblika: individualna

Učni pripomočki: programirani teksti, kartoni z nalogami; tabla, Jezikovna vadnica VI

1. Tehnična navodila za programirano delo (5 min.).

- Vaje in sklepno nalogo so reševali v delovni zvezek.
- Na tablo sem napisala dodatno delo za boljše učence, ki so dane naloge končali hitreje:
 - JV VI, str. 79, vaja 22
 - Poljuben spis z rabo nedoločnika in namenilnika

2. Samostojno delo učencev (30 min.).

- Med reševanjem vaj sem jim svetovala, če je bilo treba. Da jim prepisovanje odgovorov škoduje pri končnem izdelku, mi ni bilo treba ponavljati, ker so to spoznali že pri prejšnjih urah.
- Ko so končali tudi naloge s kartona (A in B skupina), sem jih pregledala. Prihajali so h katedru in čakali v vrsti. Napačno nalogo sem označila s številko razlage in vaje, ki so jo še enkrat pregledali. Tako so napako hitreje popravili.
- Izdelke sem točkvala šele ob drugem pregledu. Vsak stavek šteje 1 točko. Četudi ob drugem pregledu stavek ni bil pravilen, sem ga popravila, obrazložila in odštela točko. Pravopisne napake smo popravljali drugič.

3. Pregled rezultatov dela po programirani metodi (10 min.).

- Ugotovili smo število doseženih točk celotnega izdelka in posameznih nalog.
- TOČKOVANJE: 7t.—5, 6—4, 5—3, 4—2, 3, 2, 1, 0—1
- Ocene so bile samo informativne. V redovalnico sem vpisala šele tiste, ki sem jih dobila ob preverjanju znanja naslednje uro.
- Prebrali smo tudi dva spisa, ki sta ju napisala boljša učenca. Neosebni glagolski obliki sta uporabljala pravilno.

Domača naloga:

- slabši — Obdržali so programirano besedilo za poglobitev
- poprečni — JV VI, str. 79 vaja 22
- boljši — Iz časopisa so morali izpisati po dva stavka z nedoločnikom in namenilnikom

UČNA URA

PROGRAMIRAN POUK

NEDOLOČNIK IN NAMENILNIK

DANES SE BOŠ UČIL ...

1. Glagolom ...

Odg. 1

2.

NALOGA A

1. Namesto odvisnika uporabi nedoločnik!
Imel je željo, da napravi dobro orožje.
2. Namenilnik spremeni v odvisnik!
Cesar je prišel pokazat dvorno kovačnico.
Krpan jo je mahnil na dvorišče posekat lipo.
3. Stavke prepiši in vstavi pravilno neosebno gl. obliko!
Na polju so se začeli (zbiram) ljudje. Krpan se je prišel (bojujem) na kobilici. Svetoval mu je (izmolim) očenaš.
4. Popravi:
Ob slovesu jim je imel precej za povedati.

NALOGA B

1. Namesto odvisnika uporabi nedoločnik!
Cesar ni hotel, da bi Krpanu ugovarjal.
2. Namenilnik spremeni v odvisnik!
Krpan je šel na dvorišče posekat košato lipo.
Cesar ga je prišel prepoznati posvariti.
3. Stavke prepiši in vstavi pravilno neosebno glagol. obliko!
Ob dvoboju so začeli (prihajam) ljudje. Brdavs se je hotel (pošalim) s Krpanom. Dvoboj je prišel (opazujem) tudi cesar.
4. Popravi:
Nekaj je imel za pripomniti tudi minister Gregor.

OPOMBE

Snov je za eno učno uro skoraj preobsežna, če je v razredu večje število učencev. 4. in 7. vajo z odgovorom bi lahko izpustili. Opozorila bi na morebiten neuspeh prve ure. Učenci se v začetku namreč ne znajdejo, ker niso vajeni samostojnega dela. Kljub temu ima ta način dela mnogo prednosti pred frontalno učno obliko, saj lahko že v učnem procesu naložimo boljšim učencem več dela, slabši pa tudi delajo s hitrostjo, ki jim ustreza.

Uro bom ponovila tudi v 7. razredu, učencem 8. razreda pa bom dala besedilo domov, da ga bodo preštudirali oziroma osvežili znano snov. V šoli bomo znanje samo preverili.

Res pa je, da vzame posameznikom sestavljanje programiranih ur mnogo časa: sestavljanje besedila, tipkanje, razmnoževanje, rezanje, razvrščanje in spenjanje listov. Zato je dobro, da se na šolah aktivni posamezniki predmetov dogovorijo za teamsko delo.

FANČI MOLJK

ZAKAJ UČENCI ZEHAJO?

Otrok živi po svojih posebnih razvojnih zakonitostih, se vrašča v družbo, išče svoje mesto med drugimi in z drugimi, se socializira, pa ni vseeno, kako je z okoljem, v katerem živi, kako je z ljudmi, s katerimi se vgrajuje v celovitost skupnosti, ni vseeno, kako je z učiteljem, ki mu pomaga, ki je njegov živi zgled.

Včasih so drobne stvari za otroka velike, nadvse pomembne. Gledal sem učitelja, ki je zavzeto pripovedoval, kako napravi zmaja. „Otroci, zmaja napravimo enostavno, vzamemo papir, letvici, žico, vrvice... Učenci so poslušali in verjeli. „Papir režemo tako, da ne premikamo škarjic, temveč obračamo papir, če je potrebno krožiti... Pa se je oglasil učenec: „Kako bi pritrdili letvici? “ In učitelj je hitro povedal, da letvico sploh ni potrebno posebej pritrdjevati, ker bomo enostavno zavijali papir. In toliko govorimo o razvoju ustvarjalnosti! Učitelj se je postavil v enakovreden odnos z učenci, kakor da je sam eden med njimi, tekmovalno naravnani, da bi čimprej pokazal, kako že vse ve. Razkazoval je svojo osebnost, napoleonsko narekoval potek, učenci pa so gledali, poslušali, z njim niso skušali tekmovali, ustvarjalno sodelovali. Ali bi bilo tako težko, če bi se učitelj zavestno nekoliko umaknil, si skupaj z učenci radovedno ogledoval vozelj, kakor da enako z njimi tudi sam išče rešitev kako in kaj. Tako enostavna zadeva, teoretično jasna, vendar v praksi spregledana, kakor da bi z iskanjem poti izgubljali preveč časa, kakor da ne bi uvideli, kako hromimo v otroku prav tisto, kar si najbolj želimo, otrokovo samostojno dejavnost, osnovo ustvarjalnosti.

Drugič sem poslušal pouk o zamejskih Slovencih. Učitelj je hladno, brez posebnega lastnega odnosa pripovedoval v četrtem razredu, kako živi zunaj naših meja še nekaj Slovencev. Po vojni pač niso upoštevali padlih žrtev, danes pa se odnosi izboljšujejo. Ura je bila neizmerno dolga, pustila, učenci so domala ves čas molčali, ob skopih podatkih in številkah niso niti učenci niti učitelj prav ničesar doživljali. Poleg tega je govoril o Madžarih, Nemcih in Italijanih, zavojevalecih, in spet o fašistih, ne da bi dosledno razločeval, kaj je fašizem, ki sicer nima narodnostnega imena, in kaj so ljudje, pripadniki posameznega naroda. Na videz malenkost, vendar zelo pomembno. Govoriti o Nemcih, Italijanih, Madžarih kot sovražnikih nasploh med preteklo vojno pomeni razvijati narodnostno nestrpnost in mržnjo, govoriti o fašistih brez narodnostnega imena, podobno kakor ločevati ustaše od Hrvatov, pa pomeni utrjevati mednarodnost,

človečnost in obsojati nespremenljivo fašistično ideologijo. Kako bi se mogli učenci dolgočasiti ob urah o narodnoosvobodilnem boju in vendar sem videl učence, kako so zehali, ko je tovarišica učiteljica pripovedovala o otoku Visu med vojno. Otroci v osnovni šoli potrebujejo več, kot samo podatke in številke, potrebujejo resničnega, pristnega človeka. Čustveno polnega, idejno prepričljivega, učitelja, takega da se bo zmozel ob njem ogrevati, polnovredno doživljati, ujeti ustrezne identifikacijske in projekcijske možnosti, ki jih potrebuje otrok za svoj zdrav osebnostni razvoj.

Z neprijetnimi občutki pišem te vrstice, ne zaradi spoznanj, ki so poznana, temveč zaradi pojavov, ki so kljub spoznanjem še v vzgojno-izobraževalni praksi, v navzkrižjih statistične in samoupravljalne vzgoje, ob trdovratnih ostankih represivne vzgoje, ki hkrati opozarjajo,

kako bi se moral učitelj znova vračati k odkrivanju veka. Odkrivati bi ga morali prek ved, ki dajejo vedno nova spoznanja o njem, da bi se preverjal in uporabljali znanja v lastni praksi in splošno najboljše poti za uveljavljanje vzgojnih smotrov. Upam, da so podobni primeri resni samo izjemni, toda tudi izjemni, bi jih bilo potrebno vestno odpravljati. Prav s ta učitelji bi morali še posebej skrbno sodelovati, ker potrebujejo najprej pomoč za osebnostno in strokovno denje, sicer ne bodo dosegli niti svojih niti tujih pomolnosti v vzgojno-izobraževalnem procesu. Samo visoko znanje snovi neke stroke, še zdaleč dovolj; otrok potrebuje vsem človeka, ki ga bo razumel, poznal in hkrati poznal okolje, družbo in sebe; potrebuje človeka, prepričljivega življenjski resničnosti.

RUDI LES

Center za izpopolnjevanje učiteljev

Na seji strokovnega sveta zavoda za šolstvo SR Slovenije so 4. oktobra sprejeli temeljne zasnove predmetnika in učnega načrta za naslednje poklice: penološki delavec-paznik, poslovodja stregbe, poslovodja kuhinje in trgovski poslovodja. Slednje tri so sprejeli z dopolnilnimi predlogi: zavod bo pri vseh teh delovodskih šolah poenotil fond ur oziroma načrt (predmetu družbena ureditev SFRJ so dodali še potrebno novo zgodovino NOB, zato je število ur povečano. Predlagali so, da bi zavod preučil predlog za novi naziv predmeta psihologija z osnovami didaktike, ki naj bi se preimenoval v nekatera poglavja iz psihologije. Vsem trem poklicem (poslovodja stregbe, poslovodja kuhinje in trgovski poslovodja) bodo uskladjali in prilagajali „nekaterih poglavij psihologije.“ Razlika v številu ur je nujna glede na to, koliko kultiviranosti je potrebno pri teh treh poklicih. Tudi zakonodaja bodo opredelili bolj določno: v delovno in gospodarsko. Sprejeli so še temeljne zasnove osnov predmetnika in učnega načrta za poklic rudarski nadzornik. To je „vrinjeni“ profil, ki je nastal iz občasne potrebe rudnikov (vsaki dve leti). Rudarski nadzornik bo samo nadzornik enega oddelka — ne jame. Če bo hotel napredovati, bo moral opraviti dodatne izpite (če ni tehnik). Sprejeli so tudi temeljne zasnove osnov predmetnika in učnega načrta za poklic klavničar in predelovalec mesa, pa še za poklic RTV mehanik in mehanik telekomunikacijskih naprav. Pri slednjem so predlagali in sprejeli sklep, naj bi bolj določeno opredelili specifične učne smotre.

Razpravljalci so govorili tudi o psihološko-pedagoški izobrazbi učiteljev praktičnega pouka. Kot kaže, je odmev za tovrstno izobrazbo dokaj šibek (na filozofski fakulteti je opravilo izpite letos manj kot 10 učiteljev). Morda se strokovnjaki za to izobrazbo premalo zanimajo prav za to, ker so (npr. inženirji) bolj odmaknjeni od psihološko pedagoškega gradiva. Tudi v Mariboru ni bilo boljšega odziva na seminarju za višješolsko izobrazbo. Seminar bo treba ponoviti. Ne smemo pozabiti, da je organizacija seminarjev precej otežena, saj poučujejo učitelji praktičnega pouka kar 30 do 40 ur tedensko. Dobro bi bilo, so dejali razpravljalci, da bi pri fakulteti ustanovili oddelek za področje industrijske pedagogike. Sprejeli so predlog, da bo zavod za šolstvo zbral podatke in pripravil analizo stanja, preučil in sestavil predlog za izpopolnjevanje psihološko-pedagoške izobrazbe s sodelovanjem visokih šol.

Zvedeli smo tudi, da priprav-

lja zavod za šolstvo SRS oddelku za izobraževanje slihih novi center za izpopolnjevanje učiteljev že od 1. oktobra. Center bo med drugim načrtno skrbel za seminarje strokovnega sveta, so glasali z imenovanjem J. Glonarja na mesto predstojnika organizacijske enote zavoda šolstvo v Novem mestu in povečanja števila tedenskih od 4 na 5 pri matematiki razredu osnovne šole 1972/73. To je predvideno v predmetniku, ki bo začel liti prihodnje šolsko leto.

TEA DOMIN

Nova učila

Maketa križišča I:

- primerna za pouk o prometu od 1. do 5. razreda o. šol

Maketa križišča II:

- primerna za pouk o prometu v višjih razredih o. šol. lah II. stopnje in pedagoških akademijah

Brader planetarij:

- uporabljen za nešteto eksperimentov, omogoča nazorni ogled gibanj v sončnem sistemu. Primeren za vse stopnje učencev — po izboru

Magnetna plošča:

- za pouk o prometni vzgoji uporabna za pouk prometa v vzgojno-izobraževalnih zavodih, osnovnih in srednjih šolah ter visokih šolah

Projekcijski kompleti za zgodovine:

- druga svetovna vojna
- križarske vojne
- Turki na Balkanskem otoku
- svetovna gospodarska kriza 1929-1932
- selitev Slovanov
- Spartakov upor
- grška kolonizacija
- arabska osvajanja
- vojna žarišča po drugi svetovni vojni
- druga svetovna vojna na nem vzhodu
- leto 1948 — pomlad evropskih narodov
- razvoj kapitalizma v dobi perializma
- srednjeveška trgovina v Evropi
- zgodnji kapitalizem
- Stalingradska bitka
- življenje jamskega človeka
- življenje v stari Grčiji
- razvaline Pompejev prirokujejo
- notranjost, oprema in življenje v srednjeveškem gradu
- gladiatori so se upravičevali pri gospodarstvu
- napad na srednjeveško mesto
- razvoj industrijskega mehanizma
- nastanek in razvoj mest v srednjem veku
- srednjeveška ladja

Merjenje hitrosti branja in razumevanja teksta

Strokovna navodila za merjenje hitrosti branja in razumevanja teksta mi je posredovala prof. Petra Dobrila, pedagoška svetovalka za slov. jezik pri organizacijski enoti Ljubljana.

Merjenje sem opravila v vseh razredih, kjer poučujem slovenski jezik: 6. a, b, 7. in 8. a, b.

Izbrala sem Stritarjev odlomek v VIII. berilu Rosana, ker se mi je zdel primeren tudi za 6. in 7. razred. Tekst mora biti namreč nepoznan in v tisku, ki so ga učenci najbolj vajeni.

Za preverjanje razumevanja branja sem sestavila o Stritarjevem odlomku 10 vprašanj s tremi različnimi odgovori, od katerih je bil samo eden pravilen. Da bi preprečila prepisovanje, sem snov razmnožila A in B vprašanja.

Za kasnejše izračunavanje števila prebranih zlogov na minuto sem preštela zloge berila. Dobiš jih tako, da šteješ vse samoglasnike, samoglasniške r in vse v, ki se izgovarjajo kot pravi u med dvema besedama. Za lažje štetje sem si označila vsakih 20 in 100 zlogov. Naštela sem jih 1600.

(Z vrta grem v šolo = 6 zlogov)

Ugotoviti sem morala tudi čas branja. V berilu Rosana znaša 5 min. Kasneje sem v razredu takoj za začetku branja zapisala na tablo število 500. (Če bi trajalo berilo 3 minute, bi zapisala 300 in pd.)

In kako je potekalo merjenje v razredu? Najprej sem razdelila knjige in jim povedala, da bodo začeli z branjem šele na znak. Pripraviti so si morali tudi svinčnik in manjši list s podpisom. Opozorila sem jih, naj ne berejo prehitro, ampak skrbno — kot npr. zelo zanimivo knjigo — ker bodo morali o vsebini pisмено odgovarjati. Nihče tudi ni smel pozabiti, da mora takoj, ko bo berilo prebral, pogledati na tablo in na list zapisati tisto številko, ki jo trenutno vidi na tabli. Potem mora knjigo oddati in dobiti bo list z vprašanji, kjer bo obkrožil pravilne odgovore. Za hitrejšo učence sem predvidela tudi dopolnilno delo ob koncu ure.

Učna ura je torej večidel individualizirana.

Na znak so pričeli z branjem. 5 min. sem pustila na tabli številko 500, potem pa sem vsakih 15 sekund napisala za 15 večjo številko in prejšnjo zbrisala. Npr. 500, 515, 530... Te številke sem doma spremenila v minute in tako dobila čas branja. (Npr. 560 = 6 min.) Število prebranih zlogov na min. pa sem izračunala tako, da sem število zlogov delila s številom minut. Npr.: 1600 zlogov : 5 min = 320 zlogov na minuto. Razumevanje teksta se izračunava v procentih. 10 pozitivnih odgovorov = 100 % razumevanja, 9 — 90 % itd.

Za vsak razred sem napravila seznam z vrstnim redom, da so posamezniki natančno ugotovili svoje mesto. Meni bodo rezultati v pomoč pri individualizaciji pouka. Pri domačem branju npr. bom imela za učence, ki berejo zelo počasi in tekst slabo razumejo, manjše zahteve.

Posamezniki, ki so brali zelo hitro, vendar brez razumevanja, bodo razmišljali o drugačnem načinu branja. Pa tudi tisti, ki so odgovarjali na vprašanja brez napak, brali pa počasi, bodo poskušali doseči boljše mesto na seznamu razreda.

Merjenje sem izvedla na koncu šolskega leta in ga bom po počitnicah ponovila. Lahko pa bi ga izvajali tudi na začetku in koncu šolskega leta.

Nadarjeni posamezniki so me opozorili, da bi bilo zanimivo izvesti merjenje tudi pri drugih predmetih — kako hitro berejo tekst v učbenikih in koliko tega razumejo.

Priimek in ime	čas branja	Hitrost branja		mesto	Razumevanje branja		
		število zlogov	št. pozit. odgovorov		% razumevanja	mesto	
F. I.	5	320	9	1.—8.	90 %	3.—12.	
B. A.	5,25	304	6	9.	60 %	17.	
T. G.	6	266	9	11.—12.	90 %	3.—12.	

FANČI MOLJK

S humorjem nad glasbenika

organizirajo številne koncerte celo po vrtih. V polurnem programu nastopajo najvidnejši umetniki iz domačih logov in tujih dežel. Program povezujejo znani gledališki umetniki — humoristi.

Prepričan sem, da je tudi v tebi kanček humorja. Seveda ne mislim to zaradi tega, ker se zavedaš, kaj pomeni pomanjkanje kulturne hrane za mladega človeka, ki živi na deželi ali daleč od kulturnega središča. Praviš mi, da si se odločil približati del glasbene kulture tudi v najbolj oddaljeno vas. Pripravil si pregled glasbene zgodovine za osnovne šole od baroka do romantike in vrsto skladb z narodnim motivom in celo nekaj tistih, ki jim pravimo moderne.

Saj sem ti rekel, da se je težko pogovarjati s človekom, ki je glasbeno samo na pol pismen. Vem, kaj mi je všeč in kaj mi ostane v želodcu. Menda tudi to nekaj pomeni, da so imeli učenci na tvojem koncertu v osnovni šoli Luisa Adamiča v Grosupljah oči, kot bi v njih note zaplesale. Dlan pa smo si vsi pošteno ogreli. Ni jih bilo malo med kuštroglavci, ki so se sprasovali: sam igra, sliši se pa, kot bi igral cel orkester. Zdi se mi, da ni bilo dosti drugače v Starem trgu ob Kolpi, Vinici, na Bizelskem ali v Pišecah ali kjerkoli drugod.

Kdo pa vendarle si — SILVESTER MIHELČIČ? Končal si pedagoško akademijo v Ljubljani in ko si leta 1964 postal ravnatelj glasbene šole v Črnomlju, si s kolegi začel orati ledino glasbenemu solstvu v Beli krajini. Zdaj ima vaša šola svoje prostore, urejeno finančiranje, medtem ko rešujete kadrovske težave iz leta v leto. Več kot sto učencev se srečuje z eksperimentalnim poukom na harmoniki. Seveda eksperimentalnost ostaja samo pri tem instrumentu. Verjetno bo res potrebno priznati, da je bilo mnogo takih, ki so menili,

harmoniko za manjvreden instrument. Kaj bi res morala služiti harmonika le zabavi, koračnicam, spremljavi zborov...

Najpomembnejši za vsako kulturo je navadno KADER. Na poti po slovenskih šolah srečuješ ljudi, ki poučujejo glasbo, ki so ljubitelji petja in lepih melodij, ne pa glasbeni izobraženci. Sposobni so naučiti otroke celo vrsto pesmic, toda nekoliko globlje v glasbene probleme ne morejo prodreti. Taki problemi so največkrat na podružničnih šolah. Moral bi že priti čas, da bi kadrovska struktura na naših šolah obogatila. Žal so še vedno šole na katerih služi glasba predvsem zabavi in manj pouku. Bi bilo drugače, če bi se intenzivneje pripravljali glasbeni aktivisti, tečaji na katerih bi nastopali vidnejši slovenski glasbeni pedagogi? Seveda ne le enkrat letno!

Pustiva to, Silvester. Tako lepa jesen je, tu v Beli krajini še lepša. Lahko je tebi in takem okolju pisati originalne skladbe za harmoniko, pripravljati posnetke za ljubljanski radio... Saj se ti ne čudim, ko trdiš, da te ta pokrajina vedno znova očara. Kolpa, Gorjanci pokriti s pisano preprogo jesenskega listja, belokranjsko grozdje v jeseni — žal ga letos skorajda ni — otožne breze pa tihe kmetije z zidanicami in strminah in preprosti ljudje, ki človeka vedno znova očarajo z velikanskim gostoljubjem. Potrebno je samo nastaviti uho, odpreti oči in imeti srce na široko odprto, pa predelaš kar te premami v glasbeno vsebino, ki jo potem posreduješ drugim ljudem. No, brez talenta — volje za nešteto piljenj tehnike in obvladnanju harmonike, tudi ne gre. Sploh se pa čudim, da ne greš med profesionalce.

Spet sem ga polomil. Moral bi pomisliti na osemletno delo, s katerim si živel, se približal skozi težave... pa še otroke imaš rad. Po končanem koncertu so teletali okrog tebe kot bi bil

„najmanj“ kakšen nogometaš. Lepo je, če ti uspe odkriti smisel svojega življenja — vsaj svojega dela. Profesionalizem je nenavsezadnje zelo minljiva stvar. Je pa tudi imeniten občutek, ko spoznaš, da tudi v prosveti nisi več amater.

Kolega, zdi se mi, da si me potegnil. Če bi ne imel tako slabega spomina — mislim na sebe — bi rekel, da sem te danes preveč hvalil. Torej se moram potruditi in te presenetiti z nekakšnim vprašanjem in te postaviti v precep. SUPER MODERNA GLASBA?

Slutim, da se v odgovoru bojiš orisati kot konservativca. Praviš pa, da si pri mladih le ne moremo privoščiti prekrutega eksperimentiranja v „atomski glasbi“. Čeprav si še tako rosn mlad (rodil se je v Metliki, leta 1943) praviš, da bi morali vendarle graditi na tradiciji, kot je

to človeštvo vedno počelo. Nemogoče je nenadoma vse, kar je bilo pred nami zgrajeno, zanikati.

Zadržujem te. Čez dobro uro moraš na predavanje prof. Rudolfa Piliha, ki poučuje tudi na ljubljanski srednji glasbeni šoli. In kdo ve, če ni spet v katerem izmed teh pisem na mizi, povabilo za gostovanje na šoli.

Saj vsi dobro vedo, da te je potrebno le povabiti. Si upaš, da je bilo z najinim kleptom kot na tvojih koncertih?

MLADI MED MLAJŠIMI. Risarji II. gimnazije iz Ljubljane priredijo vsako leto razstavo risb in slik Pomembna obogatitev praktičnega dela v šoli so jim večkrat delovne ekskurzije, s katerimi popestrijo motiviko del za razstavo. Ob zadnjem obisku na Dolenjskem so se gimnazijci s šolskimi in predšolskimi otroci iz Dvora pri Žužemberku strnili v pravo delovno skupnost: risarji so portretirali malčke, ti pa so z začudenjem in odobravanjem sledili spretnim potezom in kar precejšnji podobnosti med originalom in sliko. (Foto: Igor Pleško)

Zakaj politična šola?

Druga oktobra je začela z delom enoletna srednja politična šola, ki je namenjena skoraj samo kvalificiranim in visoko kvalificiranim mladim delavcem iz neposredne proizvodnje z zahtevanimi najmanj dveletnimi delovnimi izkušnjami v poklicu. Šola je verficirana, a to ni niti preveč pomembno, kajti vsi slušatelji že imajo poklicne, nekateri pa celo še dveletne delovne šole.

Politična šola, ki bo v kratkem imela — po svoji večstranosti in notranji sestavi — vse značilnosti marksističnega izobraževalnega centra, bo izobraževala komuniste in ne bo neposredno prehajala na področje dela drugih izobraževalnih ustanov. Njeno programsko izhodišče določa okvir teorije in tudi prakse znanstvenega socializma. Posebnost politične šole je tudi, da njeni slušatelji prihajajo (dosledno) iz prakse in se bodo po končanem šolanju spet vračali v prakso, v nasprotju z vsemi drugimi šolami, katerih slušatelji prehajajo iz šole v šolo. Iz tega razloga politična šola niti ne želi niti ne more prevzeti nase kakršnekoli odgovornosti pred družbo, da bo s svojo marksistično vzgojno-izobraževalno dejavnostjo, ki je posebnega družbenega pomena, dopolnilno idejno vzgajala in usposabljala diplomante vseh šol rednega šolskega sistema. Ni dvoma, da je to naloga — celo temeljna obveznost — sleheme naše šole, ki je ni mogoče opustiti, niti prenesti na družbenopolitične organizacije ali njihovo solstvo.

Za ustanovitev politične šole se je odločil centralni komite ZK Slovenije, ker je bilo ugotovljeno, da zveza komunistov potrebuje vzgojno-izobraževal-

no institucijo, ki bi razvijala marksistično teororetično kulturo in usposabljala komuniste za politične naloge na vseh področjih družbenega delovanja. Izkazalo se je namreč, da občasni seminarji in predavanja, ki jih je bilo v zadnjem obdobju kar precej, kljub vsem prizadevanjem ne morejo zadovoljiti zahtev po kakovostnejšem, intenzivnejšem, zahtevnejšem, bolj organiziranem in kolikor mogoče programsko enotno usmerjenem andragoškim principom idejnopolitičnega izobraževanja komunistov. Naloga, ki se v novem obdobju kot zgodovinska zakonitost in izjemno pomembna revolucionarna vloga postavlja pred delavski razred in njegovo avantgardo, zahtevajo temu ustrezno količino marksističnega filozofskega, sociološkega, družbeno-ekonomskega in drugega znanja in čvrstega idejnopolitičnega pripravljanja. Razume se, da takim zahtevam lahko ustreza samo poklicna pedagoška ustanova.

V kratkem, kot je predvideno, bomo razvili še dokaj zahtevne daljše seminarje marksističnega izobraževanja, ki bodo potekali od enega tedna do šest mesecev. Le-ti bodo posebej prirejani najrazličnejšim poklicem in funkcijam, ki jih posamezni komunisti opravljajo.

Poleg tega pripravljamo še krajše seminarje aktualne družbene problematike za potrebe konkretne politične prakse sedanjega obdobja s specializirano programsko usmeritvijo.

Komunistom, ki se bodo želeli individualno izobraževati, bo omogočen pedagoško vodeni študij z vsemi posebnimi (po vsebini in obliki da, formalno ne) postdiplomskimi študiji.

ALEKSANDER KUTOŠ

Misli

Otrokov fiziološki sistem je v predšolski dobi izredno plastičen. Zato imajo vplivi okolja velike možnosti, da iz dispozicij razvijejo najprej enostavne zmožnosti, pozneje pa vedno bolj sestavljene, ki omogočajo otroku, da zmora intelektualne naloge šolskega pouka. Če pa otrok teh možnosti nima, potem tudi svojih dispozicij ne more razviti v zmožnosti. Tak otrok ni le prikrajšan, ko vstopa v šolo, prikrajšan je tudi v vsem šolskem obdobju, ker pozneje svojih primanjkljajev ne more ustrezno nadomestiti. Zato je zelo smotno, če mislimo, da s tem, ko po sedmem letu zagotovimo vsem otrokom enotno osnovno šolo (čakudi bi bila na vseh območjih, razvitih in nerazvitih, približno enako kvalitativna), ustvarjamo vsem otrokom tudi enake možnosti za start v življenje. Če otroka pustimo stihijskemu vplivu v obdobju, ko je njegov fiziološki sistem najbolj občutljiv in sprejemljiv za vplive okolja v najširšem pomenu besede, ne moremo pozneje tega več učinkovito popraviti.

dr. Ivan Toličič

Spremembe v načinu dela naših šol, ki jih že več let uveljavljamo, bi morale med drugim omogočiti tudi to, da bi znali na bolj prijeten, a še bolj uspešen način posredovati znanje tako, da bi bilo šolsko leto enako zanimivo, iskričasto in polno, kot je čas počitnic.

Ludvik Zajc

Če želimo pri vseh otrocih doseči optimalen duševni razvoj in razvoj socialno sprejemljivih osebnostnih lastnosti, potem bomo morali delo v šoli bolj prilagoditi resničnim otrokovim zmogljivostim in osebnim potrebam in tako omogočiti njihovo napredovanje v znanju in v osebnostnem dozorevanju. Še bolj kot je potrebna zunanja reforma naše šole, je potrebna notranja reforma. To ne velja le za osnovno šolo, velja tudi za druge šole.

dr. Ivan Toličič

Iz najstarejšega slovenskega lista

Dobre bukve — učiteljem živa potreba

Kdor ne napreduje, gre ravnati po pot. Te besede veljajo za vse ljudi, posebno pa za nas učitelje. Nam je zaupana njezna mladina, da jo učimo in jo pripravimo vsemu dobremu. Blagor gorje posameznih otrok, ce- družin in držav počiva v naših rokah. Zatorej je naša sveta dolžnost in živa potreba, neprenehoma skrbeti, da si za svoj poklic potrebni znanosti pridobimo. Popolnoma moramo vde to razumeti, česar učimo drugih učiti. K temu nam pa služijo razne bukve in zbirke, ki jih imamo v šoli. Bukve so učitelju tako potrebne, kakor ribi voda; brez njih ne more biti pravi učitelj. Iz njih čerplje skusenosti, katerih bi si svoje žive dni pridobil ne zamogel...

Slovenski prijatelj 1856, str. 17

Učiteljski shodi na Kranjskem leta 1851—1852

Učiteljski shodi po Kranjskem niso bili toliko spoštovani in veljavni, kolikor bi zaslužili. Vendar se je pokazalo, da so učiteljski shodi po tistih dehan-ah, kjer se redovno sklicujejo in se sodelujejo, dehanje vodijo, kako lepega in dobrega sadja pridelali. Ti shodi so jako imenovani. Oni učitelje spodbadajo, da se gibati in dušne moči preženejo in dajajo učiteljem veselje in moč, svoje zmožnosti svezst spošnovati. Tudi, kaj je te alj uni učiteljskega in modrega v šoli in vpeljal, — pomenkovati od imenitnih šolskih reči, — razpravljati nove učne načine

in nove šolske knjige, — vaditi se v branju in spisovanju, — spodbadati se, da bi si naj vsi učitelji za svoj stan primerne knjige in šolske knjižnice ali bukvarnice napravili: — vse to očitno gotovo pripomaga, da bojo ljudske šole pravi pot nastopile, da se bode ljuba mladina po njih podučevala in od-

Kolektiv dijaškega doma v Kopru se je pred nedavnim poslovil od dosedanjega ravnatelja Avgusta Gojkoviča, ki odhaja v pokoj.

Težko je govoriti o človeku, čigar dejanja so skromna in nepomembna. Ni pa lahko govoriti tudi o takem, čigar zagnanost in ustvarjalnost sta vidna na vsakem koraku. Od množice dobrega je res težko izbrati najboljše in najlepše.

Ko je pred 21. leti prišel v Istro mlad fant z velikimi načrti, je naletel na razmere, ki bi vzele pogum še tako prekaljenemu bojevniku. Ljudje so sprejeli vsakogar, ki je prišel od zunaj, z nezaupanjem in skoraj s sovraštvom.

Vedno nasmejan, poln moči in idealizma, se je postavil nasproti nezaupljivosti in neznanju. Počasi so se začela srca tati in ljudje so začeli s spoštovanjem izgovarjati njegovo ime. Preprost človek ima izostren čut za pristnost in zlaganost. V tov. Gojkoviču pa so lahko vselej videli, kako močato drži besedo, kako prevzema nase odgovornosti, kako je ves predan delu, kako sočustvuje z ljudmi in jim skuša pomagati.

Bil je pionir naprednega šolstva, a je znal prisluhniti tudi potrebam skrajnosti in posameznikov.

gojevala za časno in večno srečo.

Šolski prijatelj 1853, str. 34

Nova šola — ena sirota več

Listonoša iz Železnik:

Kakor sem zadnjič dopisal, da bi se stan ljudskih šol na Kranjskem v kratkem pomnožiti utegnil, se sliši zdaj za gotovo, da se bo v naši škofiji sko-

Položil je temeljni kamen za združni dom v Ravnu in Novi vasi. Po njegovi zaslugi so dobili v kraj elektriko mnogo prej kot bi jo sicer. Vnašal je novosti v učno delo šole.

Začeto delo je nadaljeval tudi v Sečovljah. Bil je pobudnik in vodja gradnje vodovoda v Sečovljah in Padni, hkrati pa je sodeloval tudi pri oblikovanju in utrjevanju samoupravljanja v šolstvu. Sodeloval je pri oblikovanju šolske politike in bil vidna osebnost v organih oblasti.

Od leta 1948 je bil član ZKJ in kot komunist je opravljal svojo funkcijo z veliko odgovornostjo. Bil je eden izmed glavnih pobudnikov ustanovitve temeljne izobraževalne skupnosti. Se kot ravnatelj v Ravnu se je posebej poglobljal v strokovno izobraževanje kmečke mladine. O tej temi je napisal tudi nekaj razprav in sodeloval na kongresu prosvetnih in znanstvenih delavcev v Beogradu.

Skupnost mu je dala številna priznanja: prvi je dobil Kosovelovo nagrado okraja Koper, Žagarjevo nagrado SRS 1957, medaljo dela in zlati znak, nagrado centralnega odbora RK za humano skrb za vse pomoči potrebne na območju njegovega šolskega okoliša. Dobil je tudi Red dela, medaljo zasluge za

raj blizo dvajset šol na novo osnovalo. Sledni rodoljub z radostnim srcem take vesti pozdravi mora, le naj se pri takih osnovah dohodki učitelja dobro pretresejo in trdno vtiseljijo, da se ne bodo spolnovala besede, ktere je nedavno nek visokočastiti gospod izustil: „V. N. se je nova šola napravila — da bodo zopet ena sirota več na vsetu.“

Šolski prijatelj 1853, str. 47

narod, zlate značke DPM in priznanje OF.

Skupščina občine Koper se mu je zahvalila za delo na eni izmed zadnjih sej in se poslovila od njega. Dobil je tudi nagrado „15. maj“ občine Koper za letošnje leto.

Pred štirimi leti je prišel v dijaški dom, vendar je bilo njegovo zdravje že zelo načeto, saj je vselej nesebično in preko mere razdaljal svoje moči. Tudi v domu je prevzel vodstvo z vso zagnanostjo. Bolezen je prav kmalu posegla vmes in potem je sicer še delal in vodil, vendar s skrajnimi napori.

Posebno se je zavzemal za dvoje velikih ciljev: materialno izboljšanje razmer v domu in utrjevanje enotnosti kolektiva ter organiziranja domskega življenja na principih dobre družinske vzgoje.

Tovariš Gojkovič! Dovolj, da ti izrečemo ob odhodu zahvalo za vse, kar si velikega in lepega naredil za mladino, za nas in za našo skupnost.

Želimo ti, da bi bili vsi tvoji prihodnji dnevi mirni, lepi in bogati. Predvsem pa ti želimo zdravja, kajti potem jim boš sam našel novo lepo in bogato vsebino.

Kolektiv dijaškega doma Koper

ZAPOZNELI DRVAR (Jože Peternejl — olje 1972)

RAZSTAVE

Obiskana razstava v Mestni galeriji

V ljubljanski Mestni galeriji je bila odprta razstava samoukov, ki so se predstavili z izborom novjših slikarskih in kiparskih del. Čeprav je naivna umetnost, umetnost samoukov že dosegla kulminacijo zdajšnjega trenutka in ponekod sprožila celo pomisleke zoper tolikšno pojavnost tovrstnih umetniških teženj, pa je razstava privabila lepo število obiskovalcev, verjetno precej več kot običajno. To pa da misliti. Janko Dolenc iz Mozirja je kot kipar gotovo našel vzor pri Jarmu, refleksije obrazov v lesu govorijo z ekspresivno govorico. Naivna umetnica Greta Pečnik iz Pirana vnaša v slike poleg fantazije tudi humorne poteze. Resnobno kmečka ostajata Jože Peternejl in Konrad Petrnelj s fabulativnimi nagljenji iz kmečkega vsakdanjega življenja, kjer so tudi socialni podarki nevsiljivi. Anton Plemelj je po motiviki precej zožen v prikazovanju nadrealnega cvetja v kamnitem okolju, zato pa vidno izstopajoč v svojem hotenju po asociativnosti in barvni simboliki. Pri Antonu Repniku pa se vse bolj kaže rutina že znanih in nekoliko variranih motivov.

I. G.

Sveža ekspresija

Slikar Franc Novinc se nam je predstavil pred nedavnim v kranjski galeriji mestne hiše z izredno svežimi, modernimi ekspresijami. Uporablja močne, žive barve: strupeno-zeleno, modro, rdečo in rumeno. Z njimi ustvarja svoje pejsaže, ki so mu osnovni motiv. Skoraj zbodejo nas kot „popartovska“ učinkovitost potrošnika, vendar nas prepričajo. Nemir našega vsakdana so — ali sodobne pravljice za odrasle (Vrane, Koridor za Lufthanzo, Prebujenje).

Valovanje v lesu

Kipar amater Alojz Čampa (sicer inženir) nas pritegne v kranjsko galerijo Prešernove hiše s svojimi zanimivimi plastikami v lesu. Njegov kiparski izraz niha med realistično obliko in med abstrakcijo, čeprav se bolj približuje slednji. Plastike so sodobne. Lahko bi jim dali skupen naziv: valovanje v lesu ali moč materije. Rahlo spominjajo na ustvarjanje Henry Moora (Gibanje, Speča sila, Mati z otrokom).

TEA DOMINKO

Naši razgledi

V 19. številki NAŠIH RAZGLEDov preberite:

- Prof. dr. Ljubo Bavcon: Med iluzijami in resničnostjo. Zapisek s XVII. dubrovnškega seminarja „Univerza danes“ (str. 528)
- Dušan Moškon: Načrtovanje sodobne šolske zgradbe. Arhitektovo premišljevanje ob pripravah na rekonstrukcijo šolskega sistema (str. 529)
- Mag. Nuša Kolar: Šesto življenjsko leto v našem vzgojno-izobraževalnem sistemu (str. 530)
- Ivan Kuščer: Originalnost šolskih knjig? (str. 530)
- Boris Paternu: Študij sodobne literature na univerzi (str. 535)
- Univerza in protislovja v družbi (str. 544)
- Poljska — simbol družinskosti (str. 548)

VABIMO VAS K SODELOVANJU!

Učiteljski pevski zbor Slovenije „Emil Adamič“ vabi in naproša šolske kolektive v Sloveniji, da postanejo stalni podporni člani zbora.

UPZS Emil Adamič bo leta 1975 proslavil 50-letnico svojega uspešnega delovanja. Dosedanja razvojna pot zbora je dokazala, da spada zbor med najboljše amaterske zборе v Sloveniji. Naša dolžnost je, da zagotovimo zboru nadaljnji razvoj in rast. Prosvetni delavci se tega še posebno zavedamo. Kulturne in tudi politične naloge, ki jih je opravljal zbor med svojim delovanjem, so za naš mali slovenski narod zgodovinskega pomena. Trst z Julijsko krajino, kjer so zbor ustanovili zavedni primorski učitelji, daje zboru svojstven pečat. Od srca zapeta slovenska narodna in umetna pesem pod fašistično Italijo v težkih letih naše zgodovine pred II. svetovno vojno je mnogim našim rojakom krepila slovensko narodno zavest in utrjevala nacionalno pripadnost.

Leta 1941 se je zbor pridružil klicu OF in spoštoval „kulturni molk“. Ko je bil po vojni l. 1952 ponovno ustanovljen, se je v zbor vključilo okrog 150 pevk in pevcev iz vse Slovenije. Zbor je ponovno zaživel in vsa povojna leta vadij jugoslovansko narodno, umetno in partizansko pesem. V svojem repertoarju ima tudi številna dela tujih avtorjev. Ob rednih pevskih seminarjih se pevci strokovno izpopolnjujejo. Nad dve tretjini članov zbora so pevovodje različnih zborov po vseh krajih Slovenije. Tako je zbor postal tudi koristna šola za pevovodje.

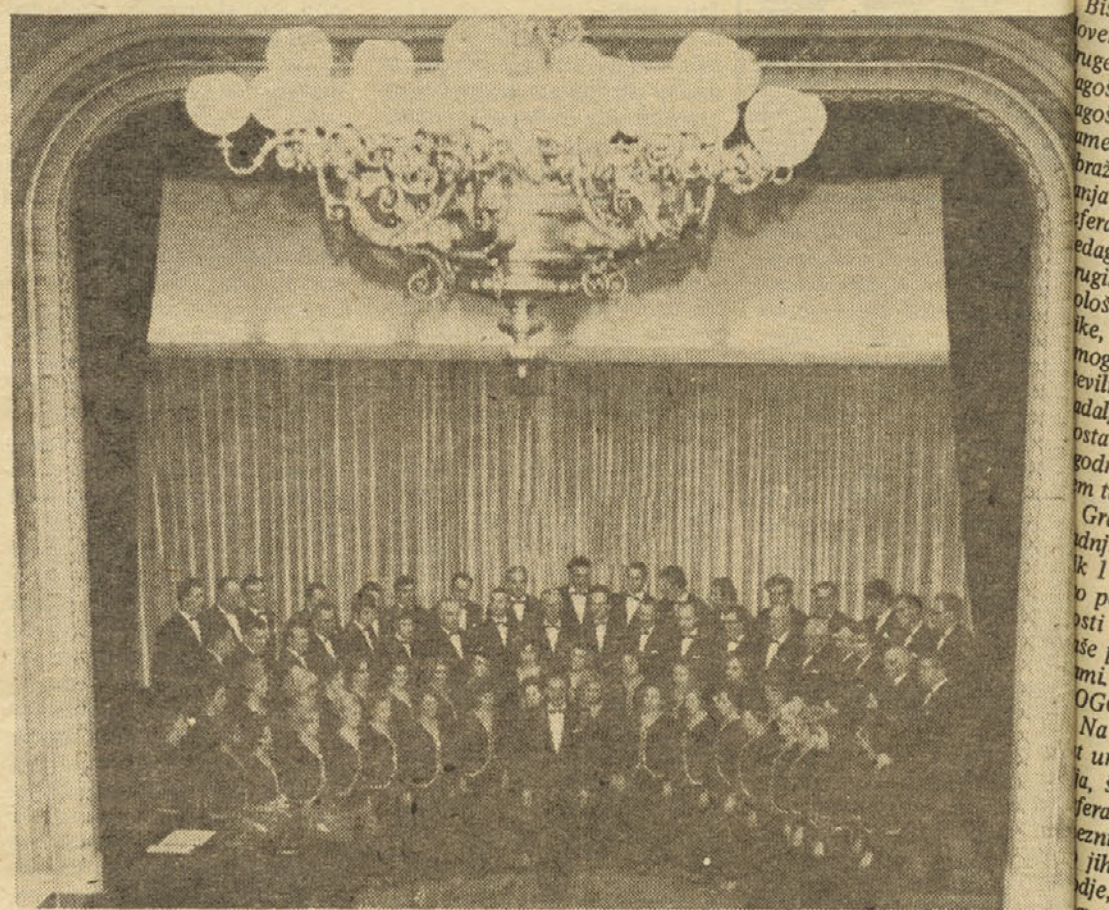
100 koncertov pred vojno, 143 koncertov po vojni, nekaj mednarodnih priznanj, domačih odlikovanj, diplom in plaket, visoko odlikovanje maršala Tita zboru, več kot 65 zlatih, srebrnih in bronastih Gallusovih značk za člane zbora — vse to je samo del podatkov, ki govorijo o prizadevanju članstva in številnih priznanih dirigentov zbora. Vse to je več ali manj slovenski javnosti znano, še bolj pa nam stanovskim tovarišem — prosvetnim delavcem.

Kljub naštetemu je zbor pred številnimi problemi. Pred zborom

je 50-letnica obstoja, programsko zasnova prihodnjega dela, pravilna kadrovska zasedba glasov, izvedba koncertov po Sloveniji, v bratskih republikah, v zamejstvu in udeležba zbora

nedeljah in med počitnicami. Obenem pa lahko tudi v prihodnje računate z našo pripravljenostjo, da bomo ob primernih in ustreznih priložnostih vedno pripravljeni zapeti.

V imenu pevk in pevcev, v ga zbora, ki želi nadaljevati le začeto tradicijo, pričakujemo vašo najboljšo odločitev.

Predsednik
JAKA MAJCE

Učiteljski pevski zbor Slovenije „Emil Adamič“ ob jubilejnim koncertu ob 45-letnici v Celju

Dela, ki jih občudujemo

Veliko govorimo o umetnosti, pa vendar smo včasih v zadru kako odgovoriti na vprašanje, v čem je vrednost in pomen obcvane umetnine. Če pa smo kulturno bogastvo podedovali, ali naša dolžnost, da to dedščino tudi spoznamo? Poblize in natanko ob neposredno zapisanih vtisih...

Od ravnotežja k smislu

Dvatisoč petsto let je, odkar je to delo nastalo. Portret filozofa, ki je živel pred dvatisoč petsto leti, vendar poizkusimo razbrati njegovo misel, kako mu je bilo ime... vendar poizkusimo razbrati njegovo misel, kako mu je bilo ime...

To je glavna moč 40 do 50 let starega, z močnimi brki, podus in veliko brado, ki prehaja v razgibano lasišče, nakodrane lase. So počesani, lasje pa razmršeni in neurejeni, kot bi se bila pod huda bitka. Iskre so se kresale, filozof je razmišljal. Njegov pogled je izreden; gleda v daljavo, toda mnogo moči mu je še ostalo. Namenjene bistrim in zvedavim očem, ki silijo v prihodnost. V meni jih teža prejšnjih ali morda zdajšnjih doživetij. Ena od osvetljenega očesa je ravna, z njo poskuša uravnati pogled. Razprto je oko na osenčenem delu obraza. Nad njim so nabrekli čelne gube. Filozof opazuje nekaj, kar je tik pred njim. S tem spoznava sebe, odkriva smisel tistemu, kar je pravkar opazil. Dole človek sredi življenja. V življenju je, pa je kljub temu sposoben dojemati življenje zunaj sebe. Imenujmo to sposobnost uravnovesenost. Umetniška podoba je vrhunska, pozornost in iskričnost pa se povečujejo vdelani kamni ali steklo. To so oči sove, ki v temi, ki razpre oči šele tedaj, ko drugi ne vidijo več! V ta človeka bi lahko veroval, nanj bi se lahko zanesel. Podoba raztežja je, tiste usklajenosti človeka z okoljem, ki si ga ljudje odkar obstaja človeški rod. Želi si napredka, zato je tudi poročilo, da bo delo, začeto s prizadevanjem in dobro voljo, zares našo sad.

IGOR PLATONOV

O šolskih knjigah so rekli:

Vem, da so knjige in šolske potrebščine za osnovno šolo zelo drage, ker se moj očka strahovito jezi, ko mora z menoj in sestro v začetku šolskega leta v knjigarno. Vendar pri nas doma res ni nihče krič, da so učbeniki tako dragi. To ve tudi očka. Videti pa je, da mu odleže, če kriči. Raje bi videla, da bi imela manj knjig in drugih reči, kot jih sedaj v šoli zahtevajo. Ne zato, ker bi starši potem za vse to porabili manj denarja, pač pa zato, ker bi družba tako lahko več denarja prepuštila šolam za njihovo razširitev, lepšo opremo, večja športna igrišča, bolj opremljene kabine in za modernejši pouk. Poleg tega bi v posameznih predmetih učitelji lahko uporabljali metode, ki jih v šolah uporabljajo za tuje jezike. Mnogo hitreje in lažje se je učiti ob filmih in magnetofonu. V šolah bi bili potrebni tudi razni drugi moderni aparati in celo elektronske učilnice, kot jih že imajo nekatere srednje šole v našem mestu. Žal šole za vse to nimajo dovolj denarja. Naša šola ga nakleplje komaj toliko, da popleska zidove in popravi pohištvo med poletnimi počitnicami. O tem nam je tovarišica razredničarka že večkrat govo-

nila. Zato je na naši šoli toliko delovnih akcij učencev.

JASENKA MARTINOVIC,
uč. 6. r. zagrebske osemletke

Menim, da bi morali narediti strožjo selekcijo potrebnih šolskih knjig. Ne strinjam pa se, da bi učenci na račun lepših šol več let uporabljali iste knjige in tako varčevali. Morda bi to zadovoljilo slabega učenca, ne pa tudi tistih, ki jim je knjiga vsakodnevna prijateljica in ne morejo ostati brez nje.

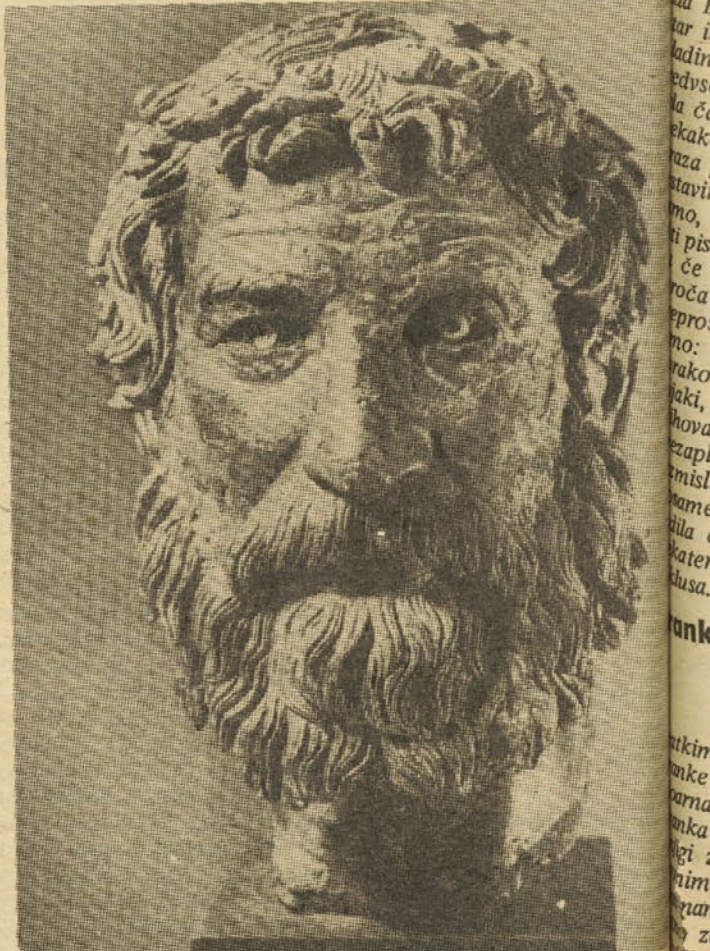
DRAGAN VARAT,
uč. 8. r. zagrebske osemletke

Proti dragim šolskim knjigam ter potrebščinam se ne smemo boriti z nekakšnimi začasnimi subvencijami, s kreditiranjem staršev ali s paliativnimi rešitvami na posameznih področjih izobraževalnega sistema osnovnega šolstva, marveč s trajno solidarno akcijo družbene skupnosti, šole in staršev.

MIRKO BLAGOVIĆ
predmetni učitelj

Edina pravilna rešitev je, da kar največ „šolskih“ stroškov pade na ramena celotne družbe ter da prideta do izraza solidarnost in enoten interes družbenih dejavnikov in delovnih ljudi.

MARIKA TOTH

Filozof iz Antikitere — portret starejšega bradatega moža 2. stol. pr. n. št.

Izberite med novimi knjigami • Izberite med novimi knjigami

bornik

Drugi posvet slovenskih pedagogov

Bistveni vsebinski in organizacijski značilnosti drugega posveta slovenskih pedagogov na Bledu od 27. do 29. maja 1971 sta poleg drugega: stremenje po poglobljanju procesa znanstvenosti naše pedagoške vede ter stremenje po kar najtesnejšem povezovanju pedagoške teorije z vsakdanjo pedagoško prakso, oboje s sočasnim namenom čim popolneje zaobjeti obsežno tematiko vzgoje in izobraževanja. Zaradi tako široko zastavljenega koncepta posvetovanja pa se le-to ni omejilo zgolj na strokovno udeležbo oziroma koreferate, koreferate in diskusije le vodilnih ter vidnejših slovenskih pedagogov, ampak je k sodelovanju pritegnilo tudi strokovnjake iz drugih, pedagoško znanost nujno spremljajočih, družbeno-antropoloških ved tj.: psihologe, sociologe, pravnike, ekonomiste, zdravnike, socialne delavce itd. Takšna širina koncepta je posvetovanju omogočila še bolj poglobljeno in tudi kompleksnejše obravnavanje številnih vzgojno izobraževalnih problemov, pomembnih tako za nadaljnji napredek slovenske pedagoške znanosti, kakor tudi za ostavitev jasnejših teoretičnih in praktičnih zasnov za bodočo najbližjo biopsihosocialni razvoj prihajajočih mladih generacij ter s tem tudi vse naše socialistične družbene stvarnosti.

Gradivo s te naše največje pedagoške strokovne manifestacije v sedmih desetih letih, ki je bila nazoren odsev hotenja ter predstavitelj 17.000 slovenskih učiteljev in vzgojiteljev ter je znova pokazala pestrost, večstranskost in izredno razgibanost pedagoške dejavnosti nasploh, kakor tudi živo stremenje po še hitrejšem razvoju pedagoške prakse in teorije — je sedaj tako rekoč v celoti pred nami. To je Zbornik DRUGEGA POSVETA SLOVENSkih PEDAGOGOV, ki ga je izdala zveza pedagoških društev Slovenije.

Na 672 straneh vsebuje zbornik otvoritvene govore, glavni referat univ. prof. dr. Vlada Schmidta „Znanstveno tehnična revolucija, šola in vzgoja“, koreferate in plenarne diskusije ter sekcijske referate, koreferate, poročila in diskusijske prispevke po posameznih delovnih skupinah. Največjo vrednost pa imajo sklepi, kot jih na tem posvetu izoblikovale posamezne sekcije in njihovi delci, saj so ne le varna podoba strokovne ravni samega posveta, ampak tudi načelne in zlasti za pedagoške delavce obvezujoče smernice za nadaljnje delo. Ti sklepi zajemajo dvanajst področij: pedagoško teorijo, metodologijo pedagoškega raziskovanja in pedagoško tehnologijo, organizacijo in delovanje osnovnošolskega sistema, funkcionalno vzgojo, oblikovanje vzgojnoizobraževalnega programa, usposabljanje prizadetih otrok, strokovno izobraževanje ter organizacijo in delovanje srednješolskega sistema, strokovne službe v šolskem sistemu in ob njem, predšolsko, domačo in družinsko vzgojo ter stališča o mladini v naši družbi in času.

Zbornik DRUGI POSVET SLOVENSkih PEDAGOGOV, ki je zbirka zakladnica koristnega teoretičnega ter aktualnega strokovnega gradiva, stane za posameznike samo 30, za ustanove pa 60 din.

VIATOR

ne in Serge Golon

Angelika in demonska žena

Romani z Angeliko se pač nadaljujejo. V dveh knjigah, ki ju je prevedel Bogomir Fatur, poteka dogajanje v novem svetu. Tudi v teh knjigah se ne bi mogla brez težav in trpljenja Angelike, saj je to poglavitni vzvod zabavnega romana. V ospredju je prikrit pretanjen spopad med očarljivo vojvodinjo de Maudribourg in Angeliko. Demonska žena z bistroumno rafiniranostjo in zvičajnostjo posega v nabiranje Angelike in znova preti, da bosta zločin in blaznost ločila Angeliko od njenega moža. Rutiniranost Anne in Sergeja Golona, ki sta od knjige do knjige bolj do izraza. Že lep čas je očitno, da je komercialni uspeh prvih knjig botroval pisanju mnogih poznejših. Izdajanje teh romanov skrbi založba Lipa.

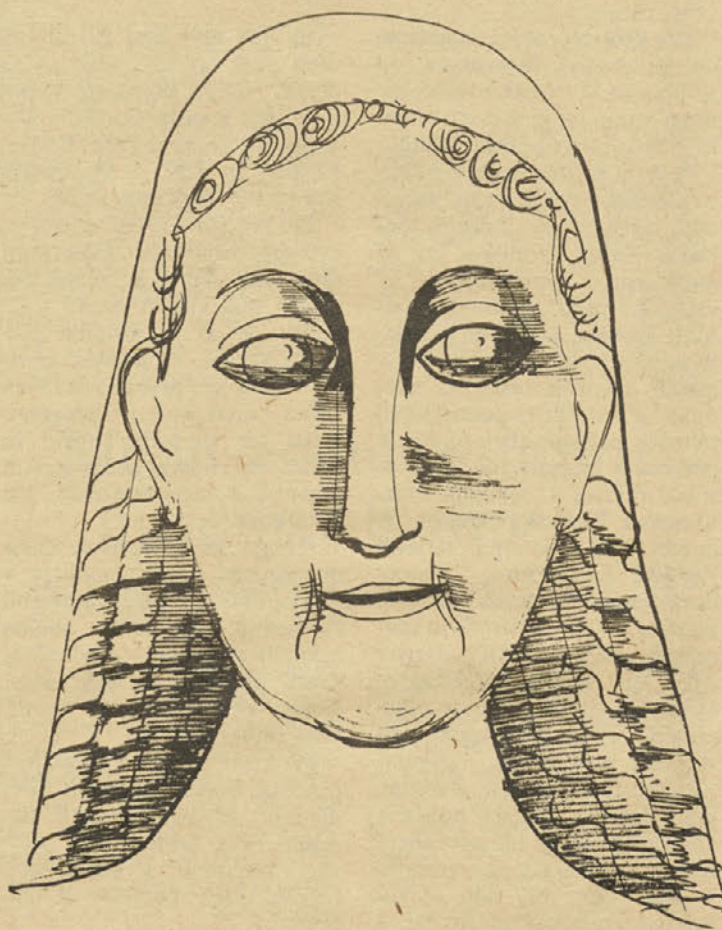
0 partizanih

Pri Kuričkovih knjižnici je izšla knjiga „0 partizanih“, zamišljena pa je kot berilo za nižje razrede osnovne šole. Zbirka za nekaj leposlovnih „zbornikov“ črtic za mladino, kjer so prispevali svoja dela: L. Suhodolčan, Nada Gaborovič, Ivo Zorman, Brdo Godina, Gema Hajner, France Bevk, Drago Kumer, Smiljan Zorman, Zora Matela, Tone Svetina, Ela Peroci, Anton Ingolič, Breda Brest, Karel Grabeljšek, Mira Mihelič, France Filipič, Sandi Sitar in France Forstnerič. Pred nami je skrbno premišljen delež mladinske kratke proze s skupno tematsko osnovo: partizani. Gre vedno za željo, da bi šolska mladina na leposlovnih ravni spoznala čas NOB, se navezala na to zgodovinsko izročilo. Knjiga bi lahko zaslužila posebno in obširno analizo, kjer bi prišla do razpisa posamezne črtice, njih tematska obdelava, stilizacija, etične postavine, pa tudi morebitne pomanjkljivosti. Vedno znova spoznamo, kako zahtevno je pisati za mladino, kako pretanjeno mora biti pisateljevo pero, da si osvoji mladi rod. Že npr. težko izražanje, če je za odrasle še tako plastično, metaforično polno, postane otroku — začetniku preglavice in mu pretrga nit naravnega, preprostega jezika. Npr. pri Suhodolčanovem „Medvedku“ beremo: „Na drugi strani ceste je Barbaro čakal dom, samo nekaj vravok je do tja, a ne more steči čez cesto. Skozi oči ji korakajo črni, skozi ušesa ji vozijo tovornjaki in tanki, težko udarjajo kolesa.“ Če je prvi stavek dojemljivo preprost, pa je drugi zapleten, na srečo pa je takih primerov malo. Posebej bi veljalo opozoriti o prikrovanju vojne in nasilja, in kakšna je zmogljivost posameznih avtorjev, da to motiviko res umetniško uveljavijo. Breda Godina dopolnjuje številne ilustracije Iveta Šubica, ki je navezal katere svoje risbe na pri njem znane motive iz partizanskega boja.

anka Jurca

Rodiš se samo enkrat

Mladinska knjiga je pred kratkim natisnila novo pripovedno delo „Mladinske književnice“ Anke Jurca „Rodiš se samo enkrat“. Če je v svetu odraslih mešana literatura med najbolj iskanimi, pa bi lahko dejali, da je Anka Jurca v svoji avtobiografiji mislila na mladi svet ter v zajetni deli združila spomine na svoja mlada leta in odrasčanje s slovenskim prijemom, ki je na ravni zanimivega, slogovno primerno izbranega pripovedovanja. Šegave in resne zgodbe se vrstijo v prijetno zaokroženo pripoved in nudijo vedrino in vrsto tistih dogodkov, ki jih osnovnošolec rad srečuje v leposlovju. Opozoriti velja na ilustracije Boža Kosa, ki s humorno slikovitostjo lepo dopolnjuje pisateljevo.

Kouros, najden v Anarhosu
520 n. n. št.

Osnovna šola na Slovenskem 1960–1970

Osnovna šola je za ljudstvo vsakega naroda oziroma za vsako družbo njegova najpomembnejša učnovzgojna ustanova, saj zajema v svojih klopek celoten mladi naraščaj in predstavlja temelj celotnega šolskega sistema. Zato so bili njeni jubileji vedno deležni vse pozornosti družbe, katere generacije je vzgajala in učila ter jih še vzgaja in uči. Ni pa vseeno, ali je ta osnovna šola služila ljudstvu svobodnega naroda ali pa ljudstvu naroda, ki se je nenehno borilo za svojo neodvisnost ter si jo po dolgotrajnem in krvavem boju tudi priborilo. V drugem primeru je učnovzgojno delo osnovne šole (kakor tudi drugih šol) potekalo v dokaj neugodnih pogojih, polnih omejitev in pritiskov, zaradi česar so zasluge za uspešno opravljeno poslanstvo takšne šole še neprimerno večje in trajno zapisane v nacionalni zgodovini. Prav zaradi navedenih zgodovinskih okoliščin je stoletnica obstajanja in delovanja osnovne šole na Slovenskem še toliko bolj pomembna, saj sta naša osnovna šola in njeno zavedno učitelstvo odigrala nenadomestljivo vlogo pri prebujanju in ohranjanju narodne zavesti ter pri razvijanju socialistične usmeritve slovenskih otrok in slovenske mladine.

Ob tem velikem jubileju, ki je z zlatimi črkami zapisan v burni zgodovini slovenskega šolstva, so zveza pedagoških društev Slovenije, izobraževalna skupnost SRS ter pedagoški inštitut pri univerzi v Ljubljani izdelale publikacijo OSNOVNA ŠOLA NA SLOVENSKEM V ŠOLSKEM LETU 1969–1970. Izdajatelji so jo posvetili učiteljem, ki so v minulih sto letih učili in vzgajali, v zahvalo, da so nam ohranili slovensko šolo in slovenski rod. Publikacija je izšla v dveh knjigah. V prvi so v prvem delu opisani delovno področje, naloge in sestava republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS, izobraževalne skupnosti SRS, zavoda za šolstvo SRS, pedagoškega inštituta pri univerzi v Ljubljani ter slovenskega šolskega muzeja. V drugem delu so naslednji sestavki: Osnovna šola na Slovenskem v šolskih letih 1958/59 – 1968/69 (C. Kavčič), Dopolnilno financiranje temeljnih izobraževalnih skupnosti (B. Zazula), Razvoj podaljšanega bivanja učencev v osnovni šoli na Slovenskem (mag. R. Oberlinter), Šolska svetovalna služba (dr. F. Pediček), Vzgojne posvetovalnice (Z. Jelenc – T. Kren – A. Skok), Socialno delo in osnovna šola (T. Brejc), Zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine (dr. M. Skerget) ter Druge strokovne službe za otroke izven šole (Z. Jelenc). Knjiga se konča s Popisom osnovnih šol na Slovenskem v šol. letu 1969/70. Druga knjiga nadaljuje s popisom osnovnih šol iz prve knjige in ga sklene. Slede še naslednji prispevki: Zavodi za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (M. Budič) s popisom teh zavodov v šol. letu 1969/70, Skupnosti otroškega varstva (M. Gaspari) ter Vzgojnovarstvena dejavnost za predšolske otroke v SRS (N. Kolar) s popisom teh zavodov v šol. letu 1969/70. Druga knjiga je opremljena tudi s krajevnim in imenskim kazalom.

Publikacija OSNOVNA ŠOLA NA SLOVENSKEM V ŠOLSKEM LETU 1969–1970 ni samo fotografska podoba organizacijskega stanja osnovnošolskih ter nekaterih drugih s to dejavnostjo povezanih institucij na Slovenskem, ki bde nad delom tega dela šolstva oziroma mu pomagajo, marveč ima tudi trajen kulturnozgodovinski pomen. Dobrodošla bo kot zanesljiv pokazatelj pri nadaljnjih prizadevanjih za razvoj našega osnovnega šolstva in to zlasti še za predele, kjer to ni dovolj razvito, in za ugotavljanje stopnje napredka v naslednjih letih. Prav tako bo služila kot koristen orientacijski pripomoček pri znanstveno-raziskovalnem delu na terenu ter drugim namenom. Seveda ne smemo zanemariti tudi izvajanja avtorjev, ki so s svojimi strokovnimi prispevki v publikaciji osvetlili problematiko nekaterih področij, ki so z osnovnošolsko učnovzgojno dejavnostjo v najtesnejši zvezi. Prepričana o koristnosti takšne publikacije se je zveza pedagoških društev Slovenije zavezala, da bo skušala opraviti takšno delo vsakih deset let. Pozdravljamo ta sklep v trdnem prepričanju, da ga bo redno uresničevala. Publikacija (I. in II. knjiga skupno 1457 str.) stane za posameznike 150, za ustanove pa 200 din.

VIATOR

Ob izidu zbornika

Otrok in knjiga I.

Vseeno se vrtil

Mladinska književnost je bila v primerjavi s književnostjo za odrasle doslej močno zapostavljena. Vzrok za takšno „literarno segregacijo“, če smemo tako poimenovati ta pojav, je, da ima nastanek slovenskega otroškega svoj izvor v utilitarističnih, tj. zlasti v pedagoško-didaktičnih pobudah. Tiči pa tudi v resnici, da to literarno snovanje ni dosegalo tistih olimpijskih višin kot t. i. prava književnost. Odtod tudi podcenjujoč odnos družbe do ustvarjalcev minorne literature.

Zdi pa se, da sta sodobna civilizacija ter nova družbena in kulturna struktura že načela ta krivični tradicionalni odnos do mladinske književnosti ter do njenih ustvarjalcev. Ne gre namreč za neko deficitarno literarno ustvarjanje, marveč za snovanje, ki se glede na svoje „potrošnike“, katerim je tudi namenjeno, giblje na posebnih valovnih dolžinah, značilnih samo zanj. Prav za to vrsto ustvarjanja pa velja — morda celo bolj kot za druge — stara resnica: da jih je mnogo poklicanih, pa malo izvoljenih.

Tudi pri nas na Slovenskem je bila mladinska književnost doslej deležna premalo pozornosti, dasi je vse več tistih, ki svojo ustvarjalnost posvečajo tudi otrokom ali pa samo njim. Zategadelj zasluži toliko večjo pozornost uresničevanja zamisli prizadevnih spremljevalcev literarne ustvarjalne dejavnosti na področju mladinske književnosti: da je treba začeti to literarno področje načrtno in temeljito obravnavati oziroma ga skrbno raziskovati z najrazličnejših vidikov od literarnostetskih ter pedagoških, psiholoških, socioloških itd., vse do literarnozgodovinskih in bibliografskih. Rezultat takšnega nadvse razveseljivega premika v naši družbeni stvarnosti v odnosu do mladinske književnosti je vsekakor zbornik „OTROK IN KNJIGA“, ki ga je — kot prvega v tej seriji — s sodelovanjem uredniškega odbora smotrno uredila Darja Kramberger, založila pa mariborska založba Obzorja.

V zborniku sodeluje 14 avtorjev, ki so prispevali naslednje gradivo: Uvodno besedo ter Bibliografijo mladinskih del K. Brenkove, B. Jurca in E. Peroci v knjižnih izdajah (D. Kramberger), Problemi mladega bralca (M. Divjak), Pisatelj za otroke (V. Marjanovič), Knjiga — otrokova potreba (R. Lešnik), Mladinska knjiga v družini (dr. S. Ž. Markovič), Leposlovna knjiga za mladino v letih 1970 in 1971 na slovenskem knjižnem trgu ter Otroška literarna kreativnost v slovenskem mladinskem tisku (M. Šircelj), Priredbe klasičnih del iz svetovne književnosti za mladino v slikanicah za najmlajše (M. Kobe), Sodobnost slovenske lirike za otroke (B. Stražar), Socialni, zgodovinski in etični motivi v Bevkovih mladinskih povestih (J. Sifer), Socialna tematika v književnem delu A. Mikič ter Pogled na mladinsko literaturo v Bosni in Hercegovini (M. Idrizović), Vojna proza M. Lovraka (mr. Z. Turjačanin), Trije osrednji motivi v mladinskih delih K. Brenkove, B. Jurca in E. Peroci (M. Svetina), Slovenske otroške ljudske pesmi (M. Jamar Legat), Prevajalka I. Makarovska (V. Bohanec) in Bibliografija člankov o mladinski književnosti za l. 1960–1970 (A. Žnidar).

Dasi je zbornik „OTROK IN KNJIGA“ kot prvi v tej zbirki zajel komaj drobec obsežne in zelo zanimive problematike, je treba njegovim oblikovalcem odkrito priznati, da je prizadevno in krepko zaoral prvo spodbudno brazdo v doslej vse premalo načrtno obravnavanje vprašanj na področju mladinske književnosti v naši ožji ter širši domovini. Predvideno je, da bodo v naslednjih letnikih obravnavana večja in sklenjena področja, kot npr.: vzgoja in psihologija bralca, ilustracija, tematika NOB, bralne značke, založništvo, znanstvena fantastika, literarna in likovna plaža itd. To pa so obeti, ki se jih lahko samo veselimo. Vsekakor je začeta dejavnost ustvarjalcev prvega tovrstnega zbornika na Slovenskem takšna, da jo lahko samo iz srca pozdravimo ter jim pri njihovem plemenitem pionirskem prizadevanju zaželimo še mnogo, mnogo uspeha. Zbornik „OTROK IN KNJIGA I“ stane 48 din.

VIATOR

Vida Brest

Orehovo leto

Znana mladinska književnica Vida Brest ponuja v „Orehovem letu“ mladinsko povest, ki se časovno in vsebinsko navezuje na obdobje narodnoosvobodilne borbe. V dopolnjeni obliki je pisateljica podala niz življenjskih dogodkov, vedrih in trpkih, kjer se da slutiti spominsko poseganje v živa dogajanja, tudi osebno barvite vrline. Njen smisel za preprosto besedo in spretno fabuliranje je na ravni otroške dojemljivosti. Ilustracije Iveta Šubica smotrno dopolnjujejo besedilo.

Sandi Sitar

Mala vojna poštevanka

Naslov povesti ni najbolje izbran in deluje prej odbijajoče kot privlačno. Vendar želi opozoriti na vojno, ta je v ospredju Sitarjevega mladinskega dela. Spodbudno pa je, da je vsebina take narave, da utegne biti zanimiva začetnemu bralcu. Tudi Sitarjevo fabuliranje temelji v bistvu na spominskih komponentah iz vojnih časov. Sposobnost pisatelja, da ostane nevsiljiv in preprost, je v njegovem knjižnem prvencu dopadljiva. Za lepe ilustracije je poskrbela Ančka Gošnik-Godec, knjiga je izšla v zbirki Matjaževa knjižnica.

I. G.

NOVE STROKOVNE KNJIGE

1. Kako postizati boljše obrazovno — vaspitne rezultate u školama
2. Socijalističko samoupravljanje u osnovnim i srednjim školama
3. Roditelj — vaspitač svog deteta, saradnik i samoupravljač v šoli

Naročila za knjige sprejema: Djurdje Smiljanić, Beograd, Petra Lekovića 4.

NEKAJ RAZMIŠLJANJ O POUKU MATEMATIKE NA POKLICNIH (KOVINARSKIH) ŠOLAH

Na slabše mislimo, na nadarjene pozabljamo

Tekmovanje tudi za učence poklicnih šol

V šolah je že tako, da pomagamo slabšim učencem, vendar pa pozabljamo na boljše učence, ki radi računajo. Bilo bi prav, da bi tudi take učence spodbujali in jim omogočali, da bi povečali svoje znanje. Dosti bi naredili že s tem, če bi jim dajali težje naloge za domače in šolske naloge. Če že imamo tekmovanja za srednje štiriletnje šole, in osnovne šole, ali ne bi kazalo razmisliti tudi o tekmovanju matematikov poklicnih šol. Ta tekmovanja bi bila najprej v okviru šole, potem pa so lahko na večji stopnji.

Ne smemo pozabiti, da pride precej dobrih učencev iz osnovne šole v poklicne zaradi nujne, saj bi radi čimprej prišli do kruha. Tem učencem bi morali omogočiti napredovanje pri tem predmetu, saj prav matematika selekcioniira ob prestopu v tehniške srednje ali višje šole. Boljšim učencem sem že v drugem letniku svetoval, naj pri šolanju v 3. letniku obiskujejo v popoldanskih urah pripravljale tečaj za vpis v višje šole. Vedno jih je bilo nekaj, ki so se tako rekoč s triletno srednjo šolo vpisali v višjo šolo. Vemo pa, da je tudi narobe: čeprav je učencem formalno omogočen prestop v tehniško šolo, dobijo brez primernega znanja matematike kar takoj 3-4 negativne ocene. Pri večini predmetov je namreč potrebno prav precejšnje znanje matematike.

Žal moramo priznati, da primernega učbenika za ta pouk nimamo, kljub večkratnim razpisom za njegovo pisanje.

Učitelji, ki poučujejo ta predmet na poklicnih šolah, so po izobrazbi in predizobrazbi zelo različni. Zaradi tega je posamezna snov zelo različno poudarjena in obravnavana. Zavod za šolstvo SR Slovenije bi moral skupaj s predmetnim aktivom učiteljev narediti seznam nalog za posamezno snov, ki predstavljajo minimum znanja. Učitelji bi morali stremeti, da dosežejo predvsem to in šele potem razširjati snov, kolikor je pač mogoče. Ne bi pa se smelo dogajati to, kar opažamo, da znajo učenci določeno snov zelo dobro, o drugi pa še sploh niso slišali.

Manj matematike = več verbalizma

Glede povezovanja, vpletanja matematike v druge predmete, zlasti poklicno tehnologijo, strojeslovje, strojne elemente in fiziko, naj povem tole: tega je bilo do sedaj toliko, kolikor se je zdelo učitelju prav. Če učitelju, ki te predmete poučuje, matematika „ne leži“, tega prepletanja sploh ne bo in narobe. Tukaj imamo opraviti s skrajnostmi.

Če pa so učenci v matematiki dobro podkovani, pa je mogoče precej hitreje in bolj eksaktno obravnavati vse druge strokovne predmete. Brez matematike pri strokovnih predmetih prehajamo le v verbalizem, ki pa nikomur ne koristi. Zaradi tega so pomisleki po krčenju ur matematike v poklicnih šolah neodgovorni in imajo lahko velike posledice. Problemi v matematiki postajajo tudi označbe, enote in sistemi mer. Menim, da bi morali tudi v tem predmetu začeti uporabljati označbe, ki so predpisane z JUS standardom, saj učenci uporabljajo tehnično literaturo, ki je usklajena z JUS označbami in to predpisuje tudi zakon. Zaradi enotnosti enačb bo težko izdelati zbirke nalog objektivnega tipa za širšo uporabo, saj to učence moti. Ne nazadnje bi morali vpeljati tudi enoten sistem mer in nazivov tudi v ta predmet.

Glede preverjanja znanja učencev pa so dane zelo široke možnosti, ki so bile že večkrat opisane. Morda še to: saj ni treba dajati prednosti temu ali onemu načinu. Učenca raje večkrat preverimo (na razne načine), da dobimo o vsakem čim bolj popolno sliko. Učenci si tega zelo želijo. Če pridejo učenci iz osnovne šole s slabim znanjem, je to v glavnem posledica slabih delovnih navad, ponavadi kampanjskega dela, ki pa se pri matematiki najbolj maščeje. Zaradi tega je potrebno posvetiti posebno pozornost pisanju domačih nalog. Te je treba, posebno v začetku, skrbno pregledovati. Pri nasled-

nji domači nalogi povejmo pravilne rezultate prejšnje naloge, ob tem pa spodbujajmo boljše učence. Od začetka gre to zelo težko, učence je zelo težko odvaditi prepisovanja domačih nalog.

V tem sestavku sem napisal nekaj izkušenj, ki sem si jih pridobil pri poučevanju tega predmeta v poklicni šoli. Želel bi, da bi tudi drugi učitelji napisali nekaj o tem ter s tako izmenjavo izkušenj pripomogli zboljšati poučevanje tega zelo važnega predmeta v poklicnih šolah.

Inž. MILORAD VIDOVIČ

Mednarodni koncerti mladinskih zborov po Sloveniji v letu 1973

Ob zadnjem celjskem festivalu 1971 je finski zbor Haemaels Osakunnan Laulajat iz Helsinkov gostoval v mnogih naših krajih (Postojna, Zagreb, Zagorje, Zalec, Celje). Zbor je tako spoznal lep del Slovenije, koncerti pa so bili povsod velik kulturni dogodek kraja in spodbuda domačemu mladinskemu zboru, ki je sodeloval in v glavnem tudi organiziral mednarodni koncert. Podobno je bilo z romunskim in madžarskim zborom. V letu 1972 so bili zaradi teh zvez trije slovenski zbori v inozemstvu – zagorski na Finskem, mariborski v Romuniji in šostanjski na Madžarskem.

Na mednarodnem tekmovanju mladinskih predmetstajskih zborov ob festivalu 1973 bodo sodelovali znani mladinski zbori iz Bolgarije, Romunije, Madžarske, Poljske, Avstrije, ČSSR, Nemčije, Holandije in še kateri. Vsi ti zbori bodo morali napraviti zelo dolgo pot v Celje in škoda bi bilo, da bi peli le tu.

Gotovo je mnogo mladinskih zborov širom Slovenije, ki so zainteresirani, da bi se povezali s kakim inozemskim zborom in da bi ta zbor priredil v njihovem kraju koncert, na katerem bi sodelovali tudi sami. Ti koncerti bi bili v času od 29. maja do 6. junija 1973.

Za izvedbo takega koncerta bi bilo treba primerno dvorano v kraju koncerta, zagotoviti prenočišča za približno 50 pevecov, ki bi jim bilo treba nuditi tudi večerjo, zajtrk in kosilo. Otroci bi lahko prenočevali tudi pri starših domačih pevecov, če imajo ti primerno stanovanje. Povezovati bi se morali z občinskimi svetom Zveze kulturno prosvetnih organizacij ali domačim prosvetnim društvom, ki bi gotovo pomagal organizirati tak koncert.

Mladinski pevski festival v Celju želi, da bi se za take mednarodne koncerte odločilo čim več krajev. Kraje, ki se bodo za tovrstne koncerte odločili – prosimo, da to sporočite MLADINSKEMU PEVSKEMU FESTIVALU v Celju do 30. oktobra 1972. Skupno bi se nato dogovorili o vseh podrobnostih organizacije koncerta.

Prepričani smo, da bi bili tovrstni koncerti lepa mladinska kulturna manifestacija in spodbuda za še intenzivnejše delo vsakega zbora. Otroci – pevci pa bi se med seboj spoznali, zblížali in spoprijateljili.

Prosimo vsa šolska vodstva in občinske svete Zveze kulturno prosvetnih organizacij, da pomagajo te koncerte uresničiti. JURČE VREŽE

Seminar za vodstvo dramskih krožkov

Zavod Pionirski dom – oddelek za gledališko vzgojo – v Ljubljani je pripravil program za seminar oziroma praktično demonstracijo novih oblik gledališke vzgoje za delo v šoli in varstvu. Seminar obsega: štiri predavanja, en razgovor s povzetkom in pet komentiranih hospitacij (2 uri pouka in 1 uro razgovora).

Namen seminarja je predvsem praktično informacijski. Praktiki, ki se že ukvarjajo z gledališko vzgojno dejavnostjo in tisti, ki se želijo z njo ukvarjati, se bodo seznanili z vsebino in metodo, z obsegom in zahtevnostjo tega dela. Zavedamo se, da v tridesetih urah pač ni mogoče dati seminaristom potrebne celovite sistematizirane strokovne usposobljenosti za samostojno ustvarjalno delo, kakršno je režijsko pedagoško, lahko pa seznanimo praktike-ljubitelje z osnovami gledališke stroke in z novo gledališkovzgojno metodo ter jim damo sodobna izhodišča za uspešnejši in naprednejši način dela. Seminar je posebno potreben kot edina možnost za strokovno izpopolnjevanje, saj pri nas nimamo sistematičnega šolanja za vodstvo dramskih krožkov.

– posredovati osnovno gledališko vednost, izhodišča in metodo sodobne gledališke vzgoje za delo v dramskih krožkih;

– posredovati ustrezne oblike dramskega dela, tako imenovane kreativne dramske igre za rekreacijsko delo v šolskem varstvu;

– seznanjati s posameznimi prijemmi, uporabnimi pri pouku slovenščine, zlasti pa navajati na smiselno, neizumetničeno, naravno govorno interpretacijo;

– seznanjati s prijemi aktivne gledališke vzgoje, ki so lahko v pomoč pri etični in domovinski vzgoji;

– seznanjati z oblikami tako imenovane pasivne gledališke vzgoje.

Program našega seminarja je pregledal in odobril pristojni svetovalec zavoda za šolstvo tov. Feguš, ter priporočil njegovo izvedbo.

Seminar bi bil enkrat tedensko v popoldanskih (hospitacije) ali večernih urah v prostorih Pionirskega doma. Podrobnosti glede urnika so stvar skupnega dogovora. Finančna participacija bi znašala na kandidata za trideset ur seminarja 300. – din. Zainteresirane šole naj prijavijo svoje kandidate Pionirskemu domu najkasneje do 10. novembra.

SPEČA SILA (Alojz Čampa – plastika v lesu 1972)

Strokovnost botruje prvencu

Rodil se je nov prvenec – združenje izobraževalnih centrov in služb v delovnih organizacijah SR Slovenije, botrovala sta mu zavod za šolstvo in gospodarska zbornica SRS, ki ga bosta tudi nadalje strokovno usmerjala. Novo združenje se bo razvijalo ob pomoči vseh zainteresiranih družbeno-političnih organizacij. Združenje je nastalo iz potrebe, ki je postala nujna: normalen razvoj kakovosti izobraževalnega dela v delovnih organizacijah. Osnova za to delo je izobrazba, ki ne more biti več prepuščena zgolj dobri volji, neorganiziranosti in pomanjkljivi strokovnosti. 29. septembra je bila ustanovna skupščina združenja izobraževalnih centrov in služb v delovnih organizacijah SR Slovenije v prostorih gospodarske zbornice.

Novo združenje šteje trenutno 30 članov-predstavnikov posameznih delovnih organizacij iz vse Slovenije.

Spodbudne besede novemu združenju na pot je spregovoril vodja sektorja za izobraževanje odraslih pri zavodu za šolstvo SRS Jože Valentinčič. Nakazal je tudi smernice za prihodnje vsebinsko delo združenja. V svojem izjavljanju je med drugim dejal: „Razvojne potrebe naše družbe nujno vodijo do kvalitativnih sprememb na področju vzgoje in izobraževanja. Šolanje se ne podaljšuje le vertikalno navzgor, ampak se širi tudi na izobraževanje ob delu. Slednje predstavlja tudi nadaljevanje katerikoli vrste šole, to je – stalno izpopolnjevanje.“

Tradicijo pri vzgoji in izobraževanju odraslih so nosile doslej delavske univerze, ki so se jim pridružili izobraževalni centri pri delovnih organizacijah.

„Za več kot polovico zaposlenih je bila delovna organizacija edina strokovna šola, ki spodbuja in omogoča zaposlenim nenehno izpopolnjevanje. Za večino zaposlenih pomeni finalizacijo, adaptacijo za končno delo in nadaljevanje širše osnove, ki jo daje šola. Delovna organizacija je sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja. Iz-

obraževalni centri in službe delajo skromno in neopazno, obremenjeni z občutkom manjvrednosti kot neproduktivne sfere. Združenje izobraževalnih centrov in služb je korak dalje pri ureditvi medsebojne organizirane povezave v prihodnje, korak k napredku.“ je dodal Jože Valentinčič.

Poudaril je, da je potrebno posvečati več skrbi za permanentno izobraževanje, saj je to neposredna zahteva dela in samoupravljanja. Delovno organizacijo čakajo velike naloge in dolgoročne aktivnosti, med katere spada prav gotovo razvoj kadrovske strukture. Zavestna samostojnost združenja bo pomagala uspešno združevati težnje in interese vseh delovnih organizacij. Ustanovna skupščina je sprejela osnutek statuta, pri katerem so bile upoštevane pripombe in sugestije iz javne razprave ter vneseni manjši popravki in dopolnitve. Sprejeli so tudi programske zasnove. Predsednik zveze delavskih univerz Slovenije Marjan Lah je izrekel podporo združenju in izrazil željo po družnem reševanju skupnih problemov, medsebojni pomoči in usklajenosti dela obeh vrst institucij, saj rešujeta iste potrebe in probleme delovnih organizacij. Vso moralno in politično podporo je izrazil združenju podpredsednik republiškega sveta sindikatov Ivo Tavčar, pridružil se je tudi Martin Habjan, predstavnik sekretariata za delo.

Iz razprave smo izvedeli, da so v zametku posebne izobraževalne skupnosti, ki bodo povezovala posamezne gospodarske panoge. S tem bo povečana možnost usmerjanja finančnih sredstev k potrebam izobraževanja mladine in odraslih.

Za predsednika združenja so izvolili Toneta Varla iz jesiške železarne, izvolili so še šest članov upravnega odbora – predstavnikov naslednjih delovnih organizacij: Sava Kranj, Zmaj, Gozdno gospodarstvo Slovenije, Tomos Koper, TAM Maribor in Gradiš.

TEA DOMINKO

misli

V vsej zgodovini slovenskega naroda so naši najboljši izobraženci izšli iz kmečkega stanu.

Ludvik Zajc

Seksualna revolucija, mladinska toksikomanija, ritmični opoj itd., torej le niso nekakšna „družbena patologija“, kot včasih mislimo, marveč so zavestno spodbujeni načini za kratkoročno reševanje zapletenosti tega sveta.

Jurij Zalokar

Po osemletkah nastopi štiriletna cenzura brez likovnega pouka, ki jo občutijo kot nenadomestljivo izgubo naše visoke šole likovnih usmeritev. Še več, ta štiriletna likovna odsotnost je praznina v času preraščanja otroka v mladeniča, na pragu zorenja v celovito osebnost.

Marijan Tršar

ODGOVORNOST ZA ŠKODO

O škodi, ki jo povzročajo otroci v vzgojno-varstvenih zavodih ali šoli

- I. Starši odgovarjajo za škodo, ki jo s svojim ravnanjem povzroči drugim njihov otrok do polnih 7 let starosti, ne glede na njihovo krivdo.
- II. Do oprostite od te odgovornosti lahko pride le v primeru, če je bila škoda povzročena v času, ko je bil otrok zaupan drugi osebi in če v tem primeru obstoji odgovornost te osebe.
- III. Starši odgovarjajo za škodo, ki jo s svojim ravnanjem povzroči njihov mladoletni otrok, star več kot 7 let, razen če dokažejo, da je do škode prišlo brez njihove krivde.

kako načelno mnenje je za-
neenake sodne prakse spre-
vredno sodišče Jugoslavije
razširjeni občni seji dne 20.
obra 1970. Ob tej priliki ne
meram razpravljati o od-
pornosti staršev za škodo, ki
povzroči njihovi otroci ko-
koli, bodisi da ga poškoduo-
ali pa mu povzroče ma-
alno škodo (razbijejo šipo
oknih, poškodujejo avto
luditi se mislim pri odgovor-
ti, ki zadene prosvetnega de-
la, vzgojitelja v vzgojno-var-
stvenih zavodih ali v mali šoli
učitelja oziroma profesorja
osemletki, srednjih šolah itd.
tarši zaupajo svojega otroka
piteljem in učiteljem. Ti ga
zamejo v svojo vzgojo in
rbo (duševno), ko otrok pre-
pi šolski prag. Skrb preneha
m, ko otrok zapusti šolsko
opje. Če otrok v tem času
na povzroči škodo, je za to
povorna prvenstveno šola.
mora skrbeti, da se bodo
ci ali dijaki med šolskim ča-
vedli dostojno, primerno,
no, da se ne bodo pretepali,
ali si na drug način mogli
lovati. Vzgojitelji v vzgoj-
varstvenih zavodih in malih
ter ostali na osemletkah
rednjih šolah so kvalificirani
tako nadzorstvo in vzgojo;
di tega pride v poštev zadnji
ek pod II.

avedel bom konkretna pri-
avi primer je z vrhovnega so-
a Hrvatske, Gž 76/71:
me 10. marca 1970 so se

tri leta — torej pride v poštev
pravilo, ki je navedeno uvoda-
ma pod I.

Ali je torej vrtec odgovoren?
Ni dvoma, da so mu starši deč-
kov A in B prepustili svoje otro-
ke v varstvo in da za to tudi
plačujejo. Vzgojno-varstveni za-
vod je odgovoren za to škodo
po načelu objektivne odgovor-
nosti, torej ni potrebno, da bi
njegov vzgojitelj oziroma vzgoji-
teljica pri tem nekaj „zakri-
vila“. Dovolj je, da je do nezgo-
de in škode prišlo. Ali je vzgoji-
telj kriv ali ne, to bo pomemb-
no le v primeru, če bo vrtec za-
hteval od svojega delavca (vzgo-
jitelja) povračilo vsega, kar bo
sam plačal (toda šele, ko bo
sam plačal). Pravica do regresa
proti lastnemu delavcu zastara
po šestih mesecih, ko vrtec pla-
ča zahtevani znesek.

Drugi primer je rešilo vrhov-
no sodišče Vojvodine, pod Gž,
1462/71, dne 20. januarja
1971:

Med šolskim odmorom je
otrok, star 12 let, poškodoval
sošolca, starega približno ena-
ko, saj sta bila iz istega razreda.
Res je bil v razredu reditelj,
toda ta bi lahko po nezgodi to
le prijavil.

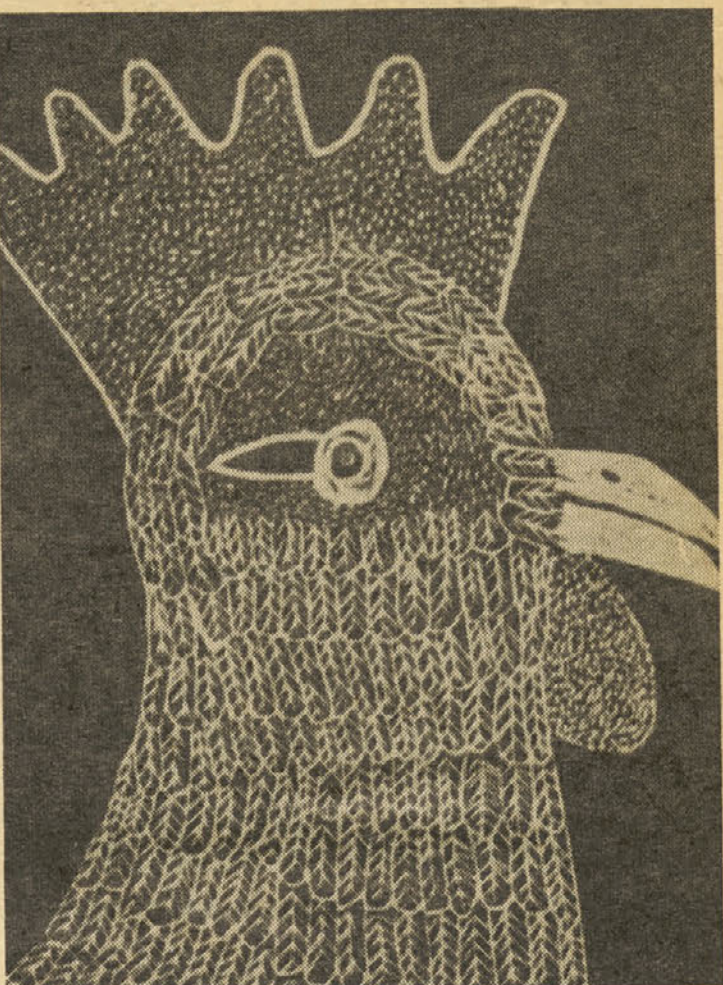
Prvostopno sodišče je raz-
sodilo, da odgovarja učenec le
do polovice zahtevka, ker je po-
škodovanec sam odgovoren za
polovico, saj se je neprimerno
vedel in sošolca izzval.

V pritožbi je uspel poškodo-
vanec.

Pritožbena stopnja navaja, da
se je poškodovanec morda res
neprimerno vedel, toda s tem ni
povzročil nikomur škode, sicer
bi pa že primeren „nadzornik“
v odmoru moral pravočasno
ukrepati. Ker takega nadzora ni
bilo, je prišlo do pretepa in eno-
stranske hude poškodbe. Ker je
torej iz prej navedenih razlogov
tožena šola (to ni bil vzgojno-
varstveni zavod) opustila po-
treben nadzor nad svojimi
učenci, je tudi odgovorna za
vso škodo.

In kaj naj k temu svetujem?
Poleg rednega in strokovnega
nadzora v odmorih in ves čas,
dokler so otroci v območju šole
in pod šolsko disciplino, pripo-
ročam, da sklenejo ustrezno za-
varovanje.

O tem, kolikšne so premije v
ta namen, bom napisal v kateri
od prihodnjih števil, ko bom
prejel zavarovalne pogoje od
zavarovalnic.

PETELIN (linorez — Helena Evzor O. š. Komenda — Moste)

ŠE VEDNO PREVEČ

Občni zbor skupnosti šol — zbor vseh učiteljev

30. in 31. avgusta je bil v
Ptuju VIII. občni zbor skupnosti
šolskih centrov za blagovni
promet SR Slovenije. Posebnost
občnih zborov te skupnosti je v
tem, ker jih sklicujejo vsako
leto tik pred začetkom novega
šolskega leta, občnih zborov pa
se udeležujejo vsi učitelji vseh
slovenskih šolskih centrov za
blagovni promet. Ob vsakolet-
nem občnem zboru poteka tudi
delo v vseh predmetnih aktivih,
o sklepih in predlogih posamez-
nih predmetnih aktivov pa raz-
pravljajo še na plenumu. Prvič
so se občnega zbora udeležili
tudi zastopniki iz Slovenj
Gradca.

O delu upravnega odbora v
preteklem šolskem letu ter o
najvažnejših vprašanjih te skupi-
ne poklicnih šol je poročal
predsednik upravnega odbora
prof. mr. oec. Ludvik Rebeu-
šek. Z letošnjim šolskim letom
so prešle vse šole za prodajalce
v okviru šolskih centrov za bla-
govni promet na petdnevni de-
lovni teden. Skupnost je potem,
ko se je prej posvetovala s pred-
metnimi aktivimi, predlagala spre-
membo predmetnika in nekate-
rih učnih načrtov. Zavod za šol-
stvo SR Slovenije je potrdil
predlagane spremembe, veljajo
pa od 1. septembra 1972. Po
mnenju upravnega odbora pa je
tudi korigirani predmetnik še
vedno prevelika obremenitev za
učence teh šol. Tedensko šte-
vilo učnih ur je v I. razredu 33
ur, v II. razredu 32 ur in v III.
razredu 32 ur.

Udeleženci občnega zbora so
ponovno načeli vprašanje, zakaj
naj traja pouk po sedaj veljav-
nem pravilniku za šole s pet-
dnevni delovnim tednom v
sklepih razrednih šol s periodi-
čno organizacijo pouka 8 dni
dalj, kot na ostalih srednjih šo-
lah (konec pouka 13. junija, v
ostalih srednjih šolah pa 5. ju-
nija)? V tej zvezi so opozorili
na obsežen zaključni izpit, ki
sestoji iz teoretičnega in prak-
tičnega dela v šoli in v pod-
jetjih. Soglasno so predlagali
vsaj izenačitev z vsemi ostalimi
srednjimi šolami. Prav tako so
ponovno predlagali priznanje in
materialno ovrednotenje za
delo učiteljem pri periodičnem

sistemu pouka. Ta predlog je
komisija za samoupravni spo-
razum za srednje šolstvo spre-
jela in ga predlagala v odobri-
tev. Po sklepu občnega zbora
bo skupnost šolskih centrov za
blagovni promet posredovala
pristojnim organom tudi pred-
log za znižanje učne obveznosti
učiteljev od sedanjih 20 na
18—19 učnih ur tedensko v
okviru 42-urne delovne obvez-
nosti.

Iz leta v leto narašča število
učencev in slušateljev na vseh
šolah šolskih centrov za blagov-
ni promet v Sloveniji. V pre-
teklem šolskem letu je obisko-
valo pouk na teh šolskih centrih
že okrog 9 tisoč učencev in slu-
šateljev; od teh jih je bilo samo
na šolah za prodajalce več kot
7600. Prostorska stiska je pre-
cejšnja. Najhuje je na celjskem
in mariborskem območju.

V sodelovanju z zastopniki
trgovskih podjetij je v izdelavi
mreža šolskih centrov za bla-
govni promet v Sloveniji. Na-
ročnik te študije je izobraževal-
na skupnost SR Slovenije. O
ugotovitvah te študije — ki je že
v sklepi fazi — je poročal prof.
Valentin Trilar. Udeleženci
občnega zbora so tudi soglasno
sprejeli sklep, s katerim apeli-
rajo na vse pristojne in zainte-
sirane dejavnike, naj skupaj s
šolskimi centri oziroma z nji-
hovo skupnostjo razpravljajo
tako o mreži šol in šolskih cen-
trov, kot tudi o morebitnih
predlogih za razne integracije.
Vsekakor pa ni mogoče izklu-
čiti iz takšnih razgovorov go-
spodarske panoge, za katero
izobražujejo šolski centri za bla-
govni promet razne profile.

Predmetni aktiv za telesno
vzgojo je že pripravil okvirni
program medšolskega tekmo-
vanja, ki bo na dan mladosti
1973 v Brezicah. Ponovno je
bilo poudarjeno, da je potrebno
omogočiti čim večjemu številu
učencev udeležbo na tej vsako-
letni skupni manifestaciji.

Za predsednika upravnega
odbora je bil ponovno izvoljen
Ludvik Rebeusek, ravnatelj šol-
skega centra za blagovni promet
v Celju.

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Dodatna pomoč

PRASANJE: Ravnatelj šole
je obtožil kršitve delovne
nosti, češ da nisem opravila
tne pomoči za učence, ki
meji popravne izpite. Dodat-
na pomoč sem opravila v roku,
bil sprva določen in sem ga
posredovala učencem ob
cu šolskega leta. O spre-
bi datuma za dodatno po-
so me obvestili šele konec
in sicer tajnica, k kateri
prišla po plačo. Datum je
spremenjen brez vednosti
eljskega zbora, z vzrokom
membe nas niso seznanili.
ob spremembi datuma sem
oli povedala, da bom upo-
la stari rok in da bom torej
la dodatno pomoč nekaj dni
kot je bilo naknadno dno-
mo. Ali sem res kršila 29.
zakona o osnovni šoli in na-
delovni prekršek? —

ODGOVOR: Osnovna šola je
dejna po 29. čl. zakona o
vni šoli organizirati dodat-
na pomoč za učence, ki zaosta-
in se počasneje razvijajo.
olnilni pouk mora šola
iti za učence tretjega, če-
in petega razreda, ki so
redovali z negativnimi oce-
za učence od petega do
ega osmega razreda, ki ima-
popravne izpite, in sicer naj-
šest delovnih dni in naj-
je deset dni pred rokom
opravljanje popravnih iz-
Po teh okvirnih rokih
šola določiti natančen da-
kdaj bodo učitelji dodat-
na pomoč opravili.

ste dopolnilni pouk

opravili, to boste lahko doka-
zali tudi s pričami, je nepravil-
nost le v tem, da se niste držali
naknadno določenega roka. Kaj
predstavlja kršitev delovne dolž-
nosti, določa delovna organiza-
cija samostojno glede na po-
oblastila, ki so ji dana s 89. čl.
TZDR. Hujše kršitve delovnih
dolžnosti so samo tiste, ki so
kot take našteje v splošnem
aktu delovne organizacije in
samo hujše kršitve so lahko
razlog za izključitev delavca.
Vaša šola oziroma za to pristoi-
ni organ vam ne more izreči no-
benega ukrepa zaradi kršitve
delovne dolžnosti, preden ne
boste zaslišani. Ob tej priliki pa
boste imeli seveda priložnost
dokazati, da ste dopolnili
pouk opravili, pa tudi navesti
opravičljive razloge, zaradi ka-
terih se niste držali naknadno
javljene roka. Pri izrekanju
ukrepov za kršitev delovne
dolžnosti mora delovna skup-
nost upoštevati težo kršitve in
njene posledice, okoliščine, v
katerih je bila kršitev storjena
in podobno. Ker so vas k temu,
da ste se držali starega roka, vo-
dili logični razlogi (obveščenost
učencev, pozen naknadni rok),
je težko govoriti o kaki krivdi,
kar bo verjetno ugotovila tudi
vaša komisija.

Kot član delovne skupnosti
imate vsekakor pravico vpogle-
da v zapisnike konferenc, delov-
ne skupnosti in druge. — T. Š.

Spremenjeni zakon

VPRAŠANJE: Letos je izšlo
dopolnilo k zakonu o osnovni
šoli, ki zahteva od predmetnih
učiteljev, da dopolnijo svojo

izobrazbo, če poučujejo pred-
met, za katerega niso usposob-
ljeni. Zanima me, če je s tem
prenehal veljati prejšnji zakon,
ki je določal, da lahko predmet-
ni učitelji tudi v prihodnje po-
učujejo predmet, za katerega
nimajo ustrezne izobrazbe, če
so poučevali že leta 1959? —
E. P.

ODGOVOR: Zakon o spre-
membah in dopolnitvah zakona
o osnovni šoli (Uradni list SRS,
št. 31/72) je s spremembo tret-
jega odst. 97. čl. zakona o
osnovni šoli obdržal v veljavi
določilo, da lahko predmetni
učitelji in profesorji, ki so bili
po službeni dolžnosti do konca
leta 1959 dodeljeni na delovna
mesta učnega predmeta, za ka-
tere ne nimajo izobrazbe, za ustre-
zne stroke, ostanejo tudi v pri-
hodnje na teh delovnih mestih.
Dopolnilo je le olajšalo njihov
položaj, saj sprejemajo zakon
ne zahteva več 20 let delovne
dobe, kot je to veljalo prej.
Pred uveljavljenimi sprememba-
mi so si namreč predmetni učitel-
ji in profesorji s krajšo delov-
no dobo morali v določenem
roku pridobiti ustrezno izobraz-
bo. — T. Š.

Dve možnosti

VPRAŠANJE: V našem
domu učencev smo v letu 1970
zaposlili vzgojitelja, ki ima do-
končano srednjo šolo in je vpis-
san kot izreden slušatelj na PA
— oddelek za vzgojitelje. Na
delo smo ga sprejeli za določen
čas, ker na razpis ni bilo ustrezn-
nih prijav. Kot vzgojitelj ima že

15 let delovne dobe, na akade-
miji pa je opravil tretjino pred-
pisanih izpitov. Omenjenega to-
variša so informirali, da je mo-
goče z njim skleniti delovno
razmerje za nedoločen čas za-
radi uveljavljenih sprememb
zakona o srednjem šolstvu. Če ob-
stajajo zakonite možnosti, je
naš zavod zainteresiran za skle-
nitev delovnega razmerja za ne-
določen čas, oziroma za čas do
izteka z zakonom določenega
roka za pridobitev predpisane
izobrazbe.

ODGOVOR: Zakon o dopol-
nitvi zakona o srednjem šolstvu
je določil naknadni rok za pri-
dobitev zahtevane izobrazbe
učiteljem in vzgojiteljem, ki je
do uveljavitve zakona niso pri-
dobili. Vzgojitelj, ki je zaposlen
v vašem domu, bo moral konča-
ti šolanje do konca šolskega leta
1974/75, ker v nasprotnem pri-
meru ne bo smel več opravljati
vzgojno-izobraževalnega dela.
Zakon o dopolnitvi zakona o
srednjem šolstvu ne vpliva na
veljavnost 24. čl. TZDR, ki do-
loča, da če se na razpis prijavijo
kandidati, ki ne izpolnjujejo
razpisnih pogojev ima organ, ki
odloča o izbiri kandidata dve
možnosti. Prva možnost je, da
razpis ponovi in druga, da na
razpisano mesto začasno sprej-
me delavca, ki ne izpolnjuje raz-
pisnih pogojev. V takem primeru
sprejme delovna skupnost
delavca v delovno razmerje za
določen čas, vendar najdalj za
dobo enega leta. Glede na našo
delovno zakonodajo je torej tre-
ba razpis ponoviti.

T. Š.

OSNOVNA ŠOLA STANE ŽAGAR KRANJ
razpisuje delovno mesto
učitelja razrednega pouka za podružnično osnovno šolo
Trboje, U ali PRU

Posebni pogoj: opravljeni seminarji za poučevanje moderni-
zirane osnovnošolske matematike v 1. in 2. razredu.

Delovno mesto je razpisano za nedoločen čas. Stanovanja ni.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju po-
gojev v 15 dneh od dneva objave razpisa.

mladinska knjiga

NOVI LETNIK MOJE KNJIŽNICE IZIDE V NOVEMBRU 1972

Zbirka Moja knjižnica zajema dela za obvezno domače in šolsko branje ter knjige za tekmovanje za bralne značke. Doslej so izšli že trije letniki, in sicer leta 1965, 1967 in 1969, s katerimi je dosegla zbirka 100 zvezkov. Veliko del je bilo medtem že enkrat ali večkrat ponatisnjenih.

V šolskem letu 1972/73 izide četrti letnik, in sicer po 2 novi knjigi za učence od 2. do 8. razreda:

2. razred:

OTROŠKE PESMICE, Fran Levstik; broš. 11 din; krt. 19 din
O PSIČKU IN MUCI, Josef Čapek; broš. 13 din; krt. 21 din

3. razred:

PRAVLJICE, Fran Milčinski; broš. 15 din; krt. 23 din
KOROŠKE PRIPOVEDKE, Vinko Moderndorfer; broš. 19 din; krt. 27 din

4. razred:

UHAČ IN NJEGOVA DRUŠČINA, Branka Jurca; broš. 13,50 din; krt. 21,50 din
GOSPOD HUDOURNIK, Franc S. Finžgar; broš. 15 din; krt. 23 din

5. razred:

ERAZEM IN POTEPUH, Astrid Lindgren; broš. 17,50 din; krt. 25,50 din
PRIPOVEDKE IZ DAVNINE, Ivana Brlić-Mazuranić; broš. 19,50 din; krt. 27,50 din

6. razred:

PETELINJE PERO, Venceslav Winkler; broš. 12 din; krt. 20 din
VELIKI POTEPUH, Milivoj Matošec; broš. 22 din; krt. 30 din

7. razred:

TARAS BULBA, Nikolaj V. Gogolj; broš. 17,50 din; krt. 25,50 din
BAJKE IN POVESTI, J. nez Trdina; broš. 17 din; krt. 25 din

8. razred:

POVESTI (izbor), Ciril Kosmač; broš. 21,50 din; krt. 29,50 din
TRIJE MOŽJE V ČOLNU, Jerome K. Jerome; broš. 21 din; krt. 29 din

Knjige naročajte pri poverjenikih na šolah.

Razpis

republiškega odbora za mednarodno leto knjige 1972 pri predsedstvu Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije, Dalmatinova 4/II, 61000 Ljubljana, p. p. 136

Ob mednarodnem letu knjige 1972 v dogovoru z republiškimi sekretariatom za prosveto in kulturo SR Slovenije razpisujemo pisanje prostih spisov in sestavkov z naslednjimi naslovi:

za višje razrede osnovnih šol:

1. MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA
2. KNJIGA MI JE POVEDALA

za vse srednje šole:

1. KNJIGA — VEZ MED NARODI
2. KNJIGA IN JAZ

Najboljše prispevke bo ocenila posebna žirija, ki bo izbrala 10 najboljših prispevkov iz srednjih in 10 iz osnovnih šol.

Pisce izbranih spisov bomo povabili na knjižni sejem, ki bo v prvi polovici novembra v Ljubljani, kjer se bodo srečali z nekaterimi literarnimi ustvarjalci in prejeli lepe knjižne nagrade.

Vsaka šola lahko pošlje največ tri najboljše prispevke do 31. oktobra t.l. na gornji naslov, z oznako „Mednarodno leto knjige 1972“.

Za odbor predsednica:
Mira Mihelič l. r.

Kadim, kadiš...

Kajenje — problem, ki mu posvečamo iz leta v leto več pozornosti. V svetu in doma. Besede zdravnikov, pisane ali izrečene, prodirajo do nas počasi. Za zdravje nas vseh gre, predvsem za zdravje naših solarjev. Nekateri med njimi, žal, že zelo zgodaj posežejo po cigareti.

Vemo, da je vsak kadilec bolj izpostavljen rakastemu obolenju dihal in nagnjen k obolenjem prebavil in da je za mladega človeka, posebno za mladostnika, kajenje pravi napad na pravilen razvoj pljuč. Pogled na solarja, ki kadi, je dokaj neprijeten. Pri odraslih zbuja vtis slabega vedenja, grotesknosti in pohajkovanja.

In še za nekaj gre. Vsak kadilec, ne glede na starost, je neolikan sebičnež, ki tiranizira svoje okolje. V zadnjem času opažamo, da ljudje na sejah, v javnih prostorih in v avtobusih manj kadijo kot so kadili nekdaj. Vse več je opozorilnih napisov: Kaditi prepovedano! Ob tem pa se noče in noče zaustaviti veletok reklam za cigarete na televiziji.

V tednu od 25. septembra do 2. oktobra, ki je bil posvečen BOJU PROTI KAJENJU, je pripravil republiški odbor RK Slovenije pogovor za okroglo mizo. Spregovorili so strokovnjaki, ki se ukvarjajo s pljučnimi obolenji. To je del prizadevanja za zmanjševanje, odpravljanje kajenja in preventivnih ukrepov za zaščito mladih ljudi pred to zdravju in žepu škodljivo razvado.

60-letnica mature

V prenovljenem hotelu Sabotin v Solkanu so se sestali učitelji, ki so slavili 60-letnico mature. Sklical jih je profesor Venceslav Čopić, prišli pa so: Ljotje Vuga, Ladi Požar, Hubert Močnik in Tone Nanut. Slavju so se pridružili še nekateri starejši kolegi iz Primorske. Jubilarji so se ob tej priložnosti spomnili tudi svojega ravnatelja in pedagoga dr. Viktorja Bežka in umrlih sošolcev.

STANKO SKOČIR

CZ

ČEZ NEKAJ DNI BO IZŠEL

Moj prvi atlas

obvezni učbenik za 3. in 4. razred osnovne šole,

odobren z odločbo republiškega sekretariata za prosveto in kulturo z dne 1. julija 1971.

Štirideset strani obsegajoči atlas, formata 21 × 29,5 cm, bo potiskan z večbarvnimi zemljevidi, narisi, tlorisi, panoramami in drugimi slikami.

Cena učbenika je 38 din, metodični napotki za učitelje pa stanejo 4,50 din

Učbenik lahko kupite v vseh knjigarnah, pri zastopnikih založbe in pri Cankarjevi založbi, Ljubljana, Kopitarjeva 2.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE VAS VABI NA ODVZEM KRVI

Zato da bi dobili ustrezno količino krvi, je potrebno, da pride letno na odvzem krvi 70.000 ljudi, in sicer vsaki odvzemni dan 200 ljudi. Zato pričakuje organizacija Rdečega križa, da se bodo na odvzem krvi odzvali vsi zdravi občani. Da bi si prebivalci občin, kjer je redna krvodajalska akcija, lahko pravočasno rezervirali čas, objavljamo program rednih krvodajalskih akcij za mesec oktober 1972.

Ker samo kri nadomesti kri, je razumljivo, da si jo z darovanjem zagotovimo tudi sebi in svojim najbližjim, če bi jo potrebovali.

Rdeči križ vljudno prosi prebivalce spodaj navedenih krajev in občin, da se čimprej javijo občinskemu odboru Rdečega križa in mu sporočijo, kateri dan želijo priti na odvzem krvi.

OKTOBER 1972

METLIKA
LJUBLJANA-VIČ-RUDNIK
LJUBLJANA-CENTER
TREBNJE
GROŠUPLE

17., 18. oktobra 1972

19. oktobra 1972

20. oktobra 1972

23., 24., 25. oktobra 1972

26., 27. oktobra 1972

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ODBOR
IN OBČINSKI ODBORI RK

Kinematografi prikazujejo

FRANCOSKA ZVEZA je film nove ameriške produkcije režiserja Williama Friedkina. Gre za realizacijo, ko se zgodba in akcije hkrati pokrivata in to ne na način, ko akcija ne narašča od začetka do konca filma, ampak dosega svoj začetek in vrh v vsakem trenutku. Zgodba se prične v Marseilu z akcijo prekupevalcev mamil in policije. Akcija se prenese na ameriška tla, ko želijo francoski prekupevalci mamilo vnovčiti. Akcija policistov in prekupevalcev ne sloni samo na razumskem odločanju, temveč tudi na čisto čutnem in imaginarnem. Vizualna akcija prinaša filmu uspeh in komercialno vrednost. — n. d.

JEGULJA VREDNA 300 MILIJONOV je delo italijanskega režiserja Salvatore Samperi. V kriminalno dramo so vnesene navade in duhovitosti določenega okolja spremeni že izrabljeno akcijo izsiljevanja v kvalitetno gledanje. Presenetljiva in dobra je igra igralca Ottavia Piccola. — n. d.

KRATKA NOČ METULJEV je kriminalka, ki močno kokekira s politiko in filmi Polanskega.

Filma ne priporočamo, ker je samo količinska dopolnitev tovrstne filmske produkcije in ni niti v eni sami točki izvir in presenetljiv. — n. d.

Z VSEH VETROV

EKSPERIMENTALNO PREVERJANJE PRI POUKU FIZIKE

V dveh leningrajskih šolah fizikalno-matematične smeri in v eni od splošno izobraževalnih šol druge stopnje so v nekaj letih izpeljali poskus pri pouku fizike.

Pobudnik eksperimenta je fizik in avtor knjige: Minimalna fizika, V. I. Kabuškin. Zadal si je tele naloge: na sodobni ravni, v manjši ali večji logični povezanosti predstaviti učencem osnovne fizikalne zakone; raven podajanja zvišati s strožjo, matematično interpretacijo fizikalnih zakonov; odbrati minimum elementov znanja, ki so nujni da dobe učenci celotno predstavo o fiziki.

Te naloge so zahtevale zelo zgoščeno in teoretično podajanje gradiva. Pri tem so uporabili elemente vektorske algebre in višje matematike.

Poskus je pokazal, da smo doslej podcenjevali zmožnosti učencev na tej stopnji. S tem načinom se je posrečilo v srednjih šolah, kjer so izvedli poskus, zelo zvišati raven znanja učencev in raven pouka fizike.

UČITELJ —

SPET POKLIC ŠTEVILKA 1

Zahodnonemško ministrstvo za prosveto in znanost je objavilo podatke, ki kažejo, da postaja učiteljski poklic spet poklic številka 1. Kar 39 % učencev, ki so končali splošno izobraževalne šole, se je odločilo, da se bodo vpisali v pedagoške visoke šole ali ustrezne oddelke na univerzah. Novi študentje so se odločili v glavnem za splošno izobraževalne predmete, zelo malo pa je zanimanja za strokovno izobraževanje. Zato v strokovnih šolah večinoma ne poučujejo poklicno usposobljeni učitelji, temveč ljudje iz posameznih tehniških strok oziroma praktičnih poklicev. Obseg splošno izobraževalnih predmetov v teh šolah pa je bilo zaradi tega treba zmanjšati.

PEDAGOŠKA REVOLUCIJA NA KUBI

Kubanski premier Fidel Castro je izjavil, da se bo leta 1980 na Kubi šolalo že milijon učencev. To bo pedagoška revolucija, kakršne še ni bilo doslej v nobeni deželi. V kubanskih vaških šolah se uči po 500 učencev, ki sede v klopih izmenično. Medtem ko eni poslušajo učitelje, delajo drugi na bližnjih kmetijskih posestvih, farmah in plantazah. Tak sistem študija imajo tudi v višjih šolah. Kombinacija teoretičnega pouka s proizvodnjo naj bi imela

velik pomen za komunistično izobraževanje mladih generacij. Tak sistem bi tudi pomagal reševati problem financiranja študija. Za izobraževanje Kubanci že danes precej več zmore. Ob koncu tega desetletja pa se bodo ti izdatki podvojili. Kubanci so pričakovani, da bodo z vključevanjem učencev in študentov v proizvodnjo težave omilili. Izrazili so, da bo prispevek učencev in študentov v letu 1980 kubanskemu gospodarstvu denar več kot v šolstvo vložen.

PREMALO UČITELJEV TUDI V AVSTRIJI

Na začetku letošnjega šolskega leta primanjkuje avstrijskim osnovnim šolam 10.000 učiteljev. Tako je kazala anketa ministrstva za prosveto. Učitelje pogreduje najbolj na Štajerskem, v splošni Avstriji ter — najhujše — v južni Avstriji. Krizo glede pomanjkanja učnega kadra bodo delno zmanjšali z novinci — z letošnjimi maturanti učiteljskega razreda.

DIPLOMIRANI SAMOUPRAVLJAVCI

Edinstvena šola za samostojno upravljanje začelja s poučevanjem 15. oktobra t.l. v Čupriji. Učenci novili so jo v sodelovanju z lokalnimi in družbenopolitičnimi organizacijami te komune in beograjskim inštitutom za družbenopolitične vede. Njen namen je razširiti idejno-politično delovanje družbenoeconomskega znanja članov ZK, organov samouprave, političnih aktivov in drugih delovnih ljudi, da bi lahko učinkoviteje opravljali družbenopolitične in druge upravne funkcije. Pridobila po znanje bodo preverjali s teoretičnim in praktičnim uspehom končali to šolo, prejeli diplomu o končanem samoupravljanju oziroma diplomu kvalificiranega samoupravljalca.

SODOBNA VOJAŠKA GIMNAZIJA

V Zagrebu so odprli vojno gimnazijo „Lola Ribar“. Šola ima najmodernejšo opremljene sobe za učenje in počitnice, prostore za glasbeno, dramo, radio amatersko in raketno dejavnost, salon za obiske ter nete za kemijo, fiziko, biologijo in šolski TV studio, ki oddaja svoj in zunanji program. Nova gimnazija bo dvignila ven znanja kandidatov za bodočih starešin JLA ter gočila mnogo boljše rezultate pri študiju v vojaških akademijah.

Svet OSNOVNE ŠOLE FRANCE BEVK Tolmin

razpisuje delovna mesta:
— učitelja na podružnični šoli Zadlazar — Čadrag — za nedoločen čas
— OD za celodnevni pouk okrog 2.800.— din
Mogoč je dnevni prevoz na delo z motornim dvokolesom iz Tolmina (okrog 20 minut)
— vzgojiteljice za vzgojno varstveni oddelek v Tolminu — nedoločen čas
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Svet OSNOVNE ŠOLE MIRNA

razpisuje delovno mesto vzgojiteljice v vzgojno varstvenih oddelkih
Nastop službe s 1. 12. 1972.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Svet OSNOVNE ŠOLE DUŠANA JEREBA Slov. Konjice

razpisuje delovno mesto učitelja matematike — PRU ali P — za šolsko leto 1972/73
Nastop dela takoj.
Stanovanje po dogovoru.